

**Incipit translatio Canticorum Auicenne cum
comento Aueroys: facta ab Arabico in latinum
a magistro Armegado blasii de Adorepufulano.**

Inquit abooliu beuroist.

Et quia prius gratias egero
deo largienti vitam perpetuam
animarum: et sanitatem corporum
et medicanti morbos magnos
per gratiam quam contulit
omni carni: ex virtutibus sanitate
conseruantibus et protegentibus
a langore danti intelligi artem
medicinarum: et igitur

sanitatis diuini animosis et intelligentibus: dedi
operam ad pimentandum librum richimatum qui intitulatur
liber berichine precium medicine: ipse enim vniuersaliter
concludit eas causas. Et enim cum hoc melior valde pluri-
bus et alijs introductionibus et summis in medicina compila-
tis ordine valde puenienti ad tenendum mente vel memo-
ria dilatandi et delectandi animam: Sui autem attentus
ad exponendum eius dicta expositione qua eius certa
intentio comprehendatur et intelligatur: verborum con-
fusionem et multitudinem postponendo. Quoniam
auctores sermonum richimatum in actibus sanitarum indigent
quibus diminutione sermonis et truncatione, necnon etiam mu-
tatione vnius loco alterius explicando suam nobilem in-
tentionem. Et ex nunc implozo diuinum auxilium ad per-
ficiendum intentionem horum dictionum et eximiam spe-
culationem et laudabilem eorumdem: necnon ut me perdu-
cat cum omnibus fidelibus socijs ad quod ducere deus sui boni-
tate et gratia eius seruitium atque timor. Inquit benchine.

Medicina est conseruatio sanitatis et cura
m egritudinis que accidit ex accidentibus
in corpore. In al. que accidit ex causa que
in corpore existit.

Inquit beuroist. Medicina est conseruatio sanitatis et
curatio egritudinis. hec est diffinitio medicine secundum ipsum.

Eius autem perfectio est ut dicamus. Medicina est
ars cuius actus est ex ratione et experimento sanitatem con-
seruans et egritudinem curans. Cum autem dicitur ex ac-
cidentibus in corpore intellexit. quod actus medicine est con-
seruatio sanitatis et curatio egritudinis in corpore genera-
te ex eo quod accidit ei tunc temporis. sicut exempli gratia. Apsa ac-
cidit in aliquo membro corporis ex aliquo: et illud est isu-
sio sanguinis ad membrum apostematum: quod quidem a psu
contingit eo tempore quo sanguis infunditur ad ipsum.
Et in quibusdam libris est quod accidit ex causa in corpore
exite et hec est littera melior. vult et intendit quod morbus acci-
dat corpori ex causa aliqua: et etiam tollerabile est quod sit res hec
in corpore ex aliquo accidente: quoniam res egredientes
a natura exites in corpore tres sunt. scilicet causa. morbus. et ac-
cidens sicut in sequentibus patebit. Nos autem poni-
mus in hac diffinitione quod eius actus et operatio ex ratio-
ne et experimento existat. quoniam non sufficit in hac ar-
te ratio sine experimento. neque experimentum sine ratione
sed vtrunque exigitur insimul. Gal. autem integre diffiniens
hanc artem dicit eam esse scientiam rerum proportionatarum et
continuarum sanitati et egritudini et dispositioni me-
dicine qua non percipitur in homine sanitas neque egritudo
scilicet. hec ars docet et notificat ea que proportionantur et vniun-
tur sanitati et ea que proportionantur egritudini et egi-
tudines. Intellexit autem per res proportionatas sa-
nitati ipsius causas et signa: et illud intellexit per res propor-

tionatas egritudini et neutralitati. vide igitur qualiter per
quod in hac diffinitione deficiat opera per quam diuidit et separat hec
ars ab ea parte scientie naturalis que considerat et specular sanat-
tatem et egritudinem: quoniam ars medicine proculdubio do-
cet quod sit sanitas et egritudo et earum causas et signa ad conser-
uandum sanitatem et curandum egritudinem. Et ideo puenitur
ex eius scientia sanitatis et egritudinis ad ianuam et intro-
itum conferentem in operatione. Intentio autem in
scientia naturali est solum scire quid est sanitas et quid egi-
tudo pro quanto docet et sufficit deo scientie naturalis
quod ex intentione predictorum. scilicet. sanitatis: et egritudinis
adificatur finem eorum quorum dispositio et natura est
posse scire. Neutralitas quam posuit mediam iter sani-
tatis et egritudinem non est vera neutralitas. diuisit autem
eam Gal. in tres modos quorum vnus est conualescentium
ab egritudine et similitum. Secundus autem est in eo quod
paritur egritudines in aliquo membro solum. Sed tertius
est in illo qui est in aliquo tempore absque morbo et in alio
eger. Cum igitur morbi diffinitio sit nocumentum et
naturalis operationis patet quod inter nocumentum et non
nocumentum non erit medium. nocumentum autem debile
supponitur generi egritudinis: sicut et operatio debilis
supponitur generi sanitatis qua fit rectitudo operatio-
nis. hi autem sermones indigent maiori expositione: sed
intentio nostra in hoc sermone vel tractatu est compen-
dium et abbreviatio.

Cuius prima diuisio est in theoreticam et practicam
et theoretica ex tribus rebus perficitur et completur

Inquit beuroist.

Arēdit dicere quod medicina diuidit prius in tres
partes. Quare altera theoretica et reliqua practi-
ca seu praxis notat: et intellexit ex deo suo quod the-
oretica ex tribus perficitur. quare pars ipsius scientifica et spe-
culatiua perficitur ex tribus partibus quarum immedia-
te post faciet mentionem. Hec autem diuisio non est
vera: quoniam Gal. dixit in diffinitione eius quod ipsa est
scientia sanitatis et egritudinis proportionaliter eisdem
et dispositionis que non est sanitas neque egritudo. Si
igitur sic est omnes partes eius erunt scientificae et theo-
ricae: non ergo vna sola theoretica et altera practica. Est ergo
sciendum quod ex operationibus rationalibus sunt quedam
que dicuntur practice et actiue quoniam sciuntur et discun-
tur proculdubio operando sicut operatio et ars carpenta-
torie et sutorie. Et quedam dicuntur artes que proculdu-
bio discuntur ut scientia demonstrationibus. scilicet. et diffini-
tionibus quibus perfecte et vltimate aliquid scitur et tale
proculdubio est ars proprie: et talis est dispositio medi-
cine artis: neque longinquum est: seu impossibile est aliquam
ex artibus et operatōibus que ambobus predictis modis
adificatur. scilicet. scientia et operatione: si tamen ponamus ta-
lem artem et talem operationem esse vnicam. Est autem
opinio quod talis sit ars medicine: et hoc ideo quoniam pars ipsius
que manualiter exercetur proculdubio vtendo et operan-
do adificatur secundum maiorem partem ipsius. Modus igitur
huius diuisionis potest esse ac si diceret quod scientia artis
medicine diuiditur in duas scientias seu partes scienti-
ficas. scilicet. in scientiam eius cuius coniungitur deus scientie
naturalis et aliam remotam ab eodem: hoc est dictum quod medi-
cus speculetur in arte sua duas scientias insimul. scilicet. scientiam
qua speculatur sanitatem et eius causam et signa et mor-
bum et causam eius et signa. Secunda autem scientia
qua in arte considerat est illa per quam consideramus quali-
ter conseruet sanitatem et cum quo etiam sit eorum quibus cu-
ret egritudinem et hoc est speciale in arte medicine.
Pars autem per quam coniungitur hec scientia scientie

no hic p p rale loqued e p m p h
m p rale e g t u d i n e m i t e
e m d m p n p m p p
n e p p p p p p p p p p
m m e n n o r a m e n t u

W y d i m p o n d a r m

no hic d m q u p m e p s p h a u e r a
m d i a m
p t r a
p d o h i c q d s b i v a l d o
p t r a e s t p r o p r i a
m d i a m e t h a
n o d r a t a u p p o s
o p r i m o r a u p p o s
c o m m u n s e a d i o

et hoc quod est manifestum: quoniam cum ipse cognoscit proportionem ex parte gratia: esse calidam vel frigidam: tunc quidem si fuerit sanus erit conservatio in eo quidem in quo est cum omnibus similibus. si vero fuerit eger eo quod sit lapsus a qualitate sibi naturali ad contrariam curabitur si reducatur ad qualitatem sibi naturalem prius in eo existentem cum eo quod contrariatur et opponitur qualitati facienti egritudinem: exemplum autem huius est: quoniam si quis calide dissolutionis patitur egritudinem per quam eius prolo in frigidatur: erit proculdubio eius curatio si calefiat: donec redeat ad suam complexionem naturalem. xi.

Quattuor sunt potentie seu virtutes compositionis siue diuiserit seu composuerit vir consultus.

Quattuor sunt virtutes eius quibus operatur et referuntur proplexio hominis cum vna ex eis vel due designantur velut in proposito vel proplexato ex eis: et sunt calida et frigiditas, et sic. Cum autem dicit siue diuiserit siue proposuerit eas vir consultus: intellexit pro constanti quod prolo hominis referatur vni soli ex predictis virtutibus vel duabus vni vel coniungi possibilibus. Complexiones vero relate dicitur vni ex predictis virtutibus sunt quattuor. scilicet vel proplexio calida. id est super quam caliditas designatur vel frigiditas. id est super quam frigiditas designatur: vel solus humida. id est super quam humiditas designatur: vel solus sicca. id est super quam siccitas designatur: aut designatur super proplexionem calidam et siccam vel frigidam et siccam. aut calidam et humidam: vel frigidam et humidam. De igitur sunt. viij. proplexiones que referunt egressui vnius vel duarum qualitatum a temperamento. xij.

Sensus tactus sentit et percipit caliditatem frigiditatem. siccitatem et humiditatem.

Quia predicta quattuor erant virtutes seu qualities ideo nunc manifestat et declarat eas: unde inquit quod predicta virtutes sunt caliditas. frigiditas. siccitas et humiditas. Intellexit autem vel humiditatem siue molliorem et tenuitatem quam tactus sentit. xij.

Predicta virtutes seu potentie reperiuntur in elementis tempore eo quo augetur seu pullulat in loco.

Quia predicta quattuor virtutes repte in prolo sunt quattuor: Rememoratur enim nunc repletionem quibus he virtutes reperiuntur: aut autem. reperiuntur in elementis. id est in quattuor corporibus que sunt aqua: terra: aer: ignis. Intellexit autem per virtutes: caliditatem: siccitatem. frigiditatem: et humiditatem. Et intellexit per tempora quattuor anni tempora. scilicet estatez autumnum. ver. et hyemem. et hoc ideo quoniam quodlibet ex istis operatur designatio duarum ex istis virtutibus et qualitatibus: he tamen qualitates referuntur aliter elementis quam animalibus et aliter quam temporibus et loco: et intellexit per locum climata terre habitabilis: et intellexit per illud quod augetur vegetabilia et alia. Nam proplexiones eorum referuntur his quattuor virtutibus. xiiij.

Elementum ponitur in ultimo simplicis complexionis.

Intellexit seu dicere voluit quod cum informatur elementum aliqua ex illis quattuor qualitatibus que referantur ab ea in ultimo. Cum autem dicit simplicis proplexionis voluit dicere quod elementum sit in ultimo simplicium qualitatum: que qualitatibus proplexionalibus que sunt caliditas. frigiditas. et humiditas.

Et ob hoc dicimus quod ignis sit calidus vel quod aqua si frigiditas intelligentes pro certo quod hoc dicitur de eis. eo quod sit in hoc in ultimo. id est quod non sit aliquid calidum igne cum ipse sit calidior omni calido proplexionali: sic etiam est in aliis qualitatibus ipsorum: et hoc quod manifestum est. Aliud vero proplexionatum eo quod est mixtum: et proponitur ab extremis in ultimo. id est ex quattuor qualitatibus que sunt in elementis: ideo fuit medium inter ea in predictis qualitatibus ratione profractiois partium eorum ad

inuiam. vnde sic est in omnibus mixtis et medijs inter predicta sicut in colore bruno dicto arabis ebaz. ex albo. scilicet et nigro compositi eo: quod nec dicitur nec imaginatur albus vel niger in ultimo. sed dicitur quod sit in ipso niger in parte et albus in parte. unde sic est negotium qualitatum in elementis et mixto ex eis prolo nato. nam sunt in elementis vltimate. in mixto vero et prolo nato profracte. xv.

Caliditas est in igne et aere: frigiditas vero in terra et aqua: et siccitas inter ignem et terram: et teneritas inter aquam et nubem.

Quia predicta quattuor elementa informata predictis virtutibus informantur eisdem in ultimo: notificat nunc que ex his virtutibus referantur cuius ex elementis. vnde inquit caliditas est in igne et aere: et intellexit quod ex eis informatur caliditate sunt duo. scilicet ignis et aer: et que ex eis informatur frigiditate sunt et duo. scilicet aqua et terra. docet tamen scire aquam frigidior terra: sicut et ignem calidior aere: nec est hic ignis sensibilis ille qui est elementum: sicut ait Alex. quoniam iste ignis est causa corruptiois: non existit vel esse alicuius. Ignis vero quod est elementum est et huius est causa generatiois. Est autem ignis iste super aerem in cauo orbis celi: non huius calor est actu: quoniam calor est proculdubio res accens huic igni sensibili: eo quod in corpore terrestri existit: hoc totum est in naturali scia manifestum et probatum. Cum autem dicit siccitas est inter ignem et terram: voluit dicere quod duo elementa sicca sunt. scilicet ignis et terra: terra tamen siccior est igne. et cum dicit teneritas est inter aquam et nubem: intellexit per teneritatem humiditatem: et per nubem aerem: ac si diceret. duo elementa humida sunt. scilicet aer et aqua. oportet tamen scire aerem esse humidior aqua: et quod aqua sit nihilominus potentior in humectatione corporum quibus obuiat: quam sit aer. xvi.

Ignificatur nobis esse et generatio inter species ipsorum cum diuersificentur ad inuicem et vniuntur siue coniungantur.

Intellexit quod predicta qualitates diuidantur in diuersas species: quoniam in quibusdam variatur: et in quibusdam vniuntur et assimilantur: quod quod ratione harum partium diuersitatum esse significat et generatiois. Et proculdubio diuersificantur inuicem. quod est ex eis diuersificantur ratione generationis earum: et vniuntur seu coniunguntur eo quod duo ex istis vniuntur et associantur in vna et eadem qualitate volo dicere sicut associatiois ignis et aeris in caliditate. et aqua et terre in frigiditate. xvij.

Diuersificati fuerunt inuicem ne essent quid vnum et idem: et fuerunt coniuncta et vniata ne viderentur omnino contraria.

Alio quod est quare non fuerunt a principio vnum et idem quoniam si fuissent vnum quod non repiretur aliquid diuersum ab eis. Cum autem dicit. et fuerunt coniuncta ne videretur omnino contraria: intellexit quod oportebat ut associarentur etiam qualitatibus ne diuarentur ex omnibus partibus suis. Et hoc. n. fuisset difficultas eorum mixtio et proplexio. xvij.

Maginamur in alio complexionem ab elementis: puta in composito ab eis a predominante.

Intellexit quod non imaginentur mixtum informari in istis qualitatibus: eo quod in ipso vltimetur. sed dicitur et imaginatur tale a tali qualitate predominante in ipso: cuius exemplum de leone cum dicimus quod sit calidus et siccus non intelligentes illud de eo vltimo sicut fecimus de igne cum eum sic noiamus. vnde intelligimus quod caliditas et siccitas designentur in eo plus quam frigiditas et humiditas volo dicere quod he due partes sunt in eo maiores et ampliores. xix.

Omnibus equale et temperatum ad referendum ex eo quod habeat quattuor facies coniunctas.

Dne quod imaginatur informari omnino vni vel

Quare ex istis qualitatibus intelligitur pculdubio esse tale i
pparatōe ad tēperamētū z equalē i quo. s. repiūt quattu
or qualitates equaliter: volo dicere qd repiat i eo un ex
caliditate qd ex frigate z siccitate qd humiditate. Sūt
aut qdā opinati qd hec ppō sit fm opinionē Gal. pplexio
hois tpatā pplexionē hūitū. i. qd quattuor q̄litates cōple
ctūt i eo equaliter aut ppe equalitatē z maxime vt dicit
in cute manus z ex cute manus significatur ex cute digiti
mediū. Ex sermone suo nihilominus intelligitur qd sic z
dicatur in eo temperamentum z equalē mediū i specie
Exēplū est quoniā quous caliditas z siccitas dicantur dñā
ri sup leonē tñ eius pplexio habet duo extrema z mediū
inter duo extrema dicitur equalē: z tēperatū: z ex ista cō
plexione exercet leo operatiōes suas meliori modo quo
potest i q̄tū leo. Ponūtur etiā exēpla huius equalis
z egredientis ab equalitate. eius in his que fiunt artifici
aliter. vnde exēpli gratia dicitur. oximel equalē z tēpera
tū cū ponūt i eo mel z acetū i tali q̄titate z pportione qd
repiat ex eis opatio oximellis pfectior z laudabilior que
possit eē. S; dicit egrediens cū p̄dicte q̄litates repiunt
aucte vel diminute. tale aut equalē reperit z o; intelligi
i qualibet specie: z tale etiā o; intelligi i hoie tpatō z eq̄li

Quēstus est aut i naturalibus qd equalē i quo partes
elemētōz pponūt equaliter sit p̄hibitu z ipossibile iueni
re. Cū igit erit i hoie equalitas p̄dicta. poterit quidē itel
ligi qd dicat equalitas de eo p p̄pationē ad extrema sue
speciei: z qd extrema ipsi dicat egredi ab equalitate per
p̄pationē ad ipsi. Possumus z intelligere equalē p̄dictūz
ex p̄pōtōe z p̄pātōe ei ad ptes elemētōz referēdo qual
dā ex eis quibusdā ex eis dē. Cū aut itelligetur i eo hō p
pōtio repiet i eo inq̄tū est caliditas naturalis maior z
fortior frigate: z humiditas siccitate. Si igit sic est: erit cō
plexio hois i gnāli calida z humida habēs duo extrema
multa z magna diuersitate distātia ab iuicē. vñ hō cuius
caliditas repiet minor caliditate p̄dicta dicit frigidus p
p̄parationē ad hāc pplexionē hois equalē: z similiter cui
humiditas repiet minor humiditate p̄dicta dicit siccus p
p̄pationē ad p̄dictā pplexionē: z ille i quo p̄dicte due qua
litates sic se hnt dñ frigidus: z siccus: z i quo caliditas z
humiditas ampliora z fortiora sūt q̄ i p̄dicto dñ calidus z
humidus. Rōe aut bō pplexionis vitupat z arguit Gal.
dicētē pplexionē tēperatā calidā z humidā eē. neq; itelli
git qd calidū z humidū dicat d duab' pplexionib' p̄dicis
equocē: vnde qd ex antiqs dixit equalē z tpatā pplexionē
hois eē calidā z humidā dixit vep dū intellexerit hoc de
calido z humido tēperate: nō aut d calido z humido egre
diēte ab equalitate z tēperie p̄dicta. xx.

Erunt aut mixte z complete in eo secūdu
f existimationē vt esset pondus z mensura.
Lemēta fuerūt quidē mixta i hac complexione
e q̄lī bz existimationē equalē: z fuit hec pplexio
sicut ferz quo cetera res pōderat. Cū aut repe
rit pplexio diuersa ab ista im aginat p̄formationē qua
litas qua diuersificat ab ipsa. qd si fuerit calidior dice
mus eā esse calidā: z siccior: dicemus eaz esse siccā. Sic
igit scitur pplexio iequalis per equalē: z ob hoc nomina
uit eam pondus z mensuram. xxi.

Aliquod ex eis declinauerit ad aliquod
f extremorū nō tamē inde expoliabitur vel
circūscribetur a virtutibus p̄dictis: erūt
nihilomin' i eo absq; equalitate z tēperie p̄dicta.

Secūq; ex pplexionib' declinauerit ab equali
q tate ad aliq; ex p̄rys extremis nō euacuabitur
ide a quattuor virtutib'. s. caliditate, frī, sic, z hu

miditate: nō tñ erunt in ea equaliter z temperate: sicut in
pplexionibus temperatis. xxij.

Enominatur aut a nomine p̄dominātis
d vt igneū terreū aqueū. sunt etiā ex eis
que cōparantur aeri: omnes autem dicun
tur per modum transitus z minus proprie.

Complexio egrediens z declinans ab equalita
c te denoiat a noiē ignis. i. calida z siccā: z a noiē
terre. i. frī z siccā: z a noiē aque. i. frigida z humi
da. Intellexit cū dicit. Sunt etiā que pparant aeri: q̄ sūt
calida z humida in pplexiōe: z p certo dicit hoc pprie bz
opinionē meā: qd o; vt q̄litates quib' appropriant z refe
runt pplexiones sint bine z p̄iūctē: sicut sunt in elemētis
z humoribus: sic eēt solū quattuor pplexiones. s. calidi
tas z siccitas relata igni z choīe. z calida z humida relata
sanguini: z frigida z humida pparata aque z fleumati: et
frigida z siccā p̄pata terre z melācolie. Et pculdubio pos
sibile ē iuenire calidā pplexionē solū p se aut frigidā aut
siccā: aut humidā vbo z diuisione. s; i effectu nō ē pueniēs
eas iuenire. Si aut qd opinet possibile esse qd elemēta
p̄p̄lectant oio fm equalitate: sciat eē in naturalibus dcla
ratū qd esse z generatio fiat: cū qualitates actiue: vt pote
caliditas z frigiditas dñantur sup passiuas. s. sup siccā
z humidā. Et qd corpus fiat ex cōtrario huius. s. q̄litates
passiue super actiue cū dominētur. xxij.

Sim quidē perfecte sunt nouē spēs cōple
i xionis neq; ex nunc accedam ad dictionē
nonam.

Alter has aut nouē itellerit pplexionē equalēz
i z octo egrediētes ab equalitate: quattuor. s. ppo
sitas super quas dominant due q̄litates: z q̄n
or simplices sup quas vnica solū ex quattuor qualitatib'
dñat. hec tñ vt diximus reperiunt. hoc aut pculdubio
opinatus est Gal. eo qd p̄p̄ didicerat z imp̄fectus erat i
scia naturali. Oportet etiā scire qd spēs pplexionis sūt
spēs sanitatis: z repte i mēbris similib': quoz. s. totius et
partis est idē nomē: sicut caro: cui' pars etiā noiā' caro
sicut ipsa tota non tamen sic est de manu z pede: que mē
bra organica nominantur. xxiij.

Enc autē loquitur de tempore secundum
n opinionē z existimationē. non enim cessit
in eo stilus z modus iuestigandi subtilis.
hyems aut habet vim z naturam flatis z ver exci
tat sanguinem. estas vero cholam rubeam: z autū
nus choleram nigram.

Alia locutus est de spēsbus pplexionū hominis
q voluit nunc loqui de spēsbus pplexionū t̄pis. cū
aut dicit qd hyems bz viz fleumatis. itellerit qd
pplexio hyemis sit frigida z humida sicut ē fleuma. z ob
hoc generat z augmētāt fleuma i ea. Et cū igt qd ver ex
citat sanguinē itellerit qd sanguis generet i eo. Cū vō di
xit qd estas cholera voluit dñe qd ea generet cholera
eo qd sit calida z siccā sicut ē z ipsa. Et cū dixit. z autū' co
lera nigrā: voluit dñe qd autū' i natura sua similes cho
lere nigrē. s. i frigiditate z siccitate. z ob hoc generatur z
multiplicat i eodē. Et vep ē siqdē qd de vere dicit. s.
qd sit calidus z humidus. et tñ p̄ intentionē Gal. in de cō
plexionibus. dicit. n. ibi qd ver sit t̄ps tēperatū z eq̄le: in
quo reperiuntur quattuor caliditates cū equalitate. cōstat
aut qd si essent repte i eo quattuor qualitates cū equalitate
i eo vite opatiōes modice essent decentius t̄pate quaz cā
est caliditas z humiditas qd opationes vite p̄rie. quaz cā
ē frītas z siccitas. Si etiā fuissent sic i eo equate virtutes
z q̄litate p̄me minime fuisset i eo appropata gnatio neq;

etiā augmētū alicuius humoris i hōie: nec in alijs ab eo: nec etiā gnātio 7 eē alicuius rei. o3 g° necessario vt ipsum sit calidū 7 humidū: ē nihilomin⁹ eāle 7 tpatū eo qd sit iter hyemē 7 estatē mediū. 7 cū si sint nisi qtuor tpa n3 etiā nisi qtuor humores: manifesta ē significatio qd si sint etiam nisi qtuor pplexiones pposite 7 eāles: nā si possit inueniri pplexio equalis: taliter. s. qd elemēta i ea equaliter miscerēt minime inueniret aliqua operatio i hac pplexione primis qualitatibus appropriata: essetq3 necessariū ne haberet formam. s. vnam.

Quia locutus fuit de cōplexione hoīs 7 tpris vōluit 7 nūc loq d pplexione medicinaꝝ sermone vlti: hoc autē negociū tractauit Gal. in tractatu tertij libri sui de pplexionibus q̄uis ps iuestigatiōis sue i hoc ope sit i pplexione hoīs pter qd speculet i pplexione medicinaꝝ: qm̄ speculatio 7 iuestigatio de cōplexione hoīs ē speculatio sup sciaz sanitatis ei⁹. speculatio autē 7 p̄sideratio d pplexione medicinaꝝ ē p̄tēplatio istforū 7 organoz qb⁹ sanitas efficiet: vey q3 ambo pueniunt 7 vniūtur i pplexione posuit tractatū eūdē i ambobus. xxv.

Quod autem augetur 7 minoratur diuidit in species mineralium 7 plantarum 7 animalium corpus habentium.

Quod siue qd auget de quo fit hic mētio diuidit i tres species. s. i species mineraliū plātarū 7 aialiū 7 partiū 7 specieꝝ ipsaz hoc ē qd he sūt tres spēs medicinaꝝ 7 noiauit minerale auctuz 7 vegetabile trāsitorie 7 minus pprie: 7 hoc iō qm̄ vegetabile h3 aiaz pculdubio: minerale vero nō h3 eā: 7 hoc qd ē in scia naturali. s. patefactū. xxvi.

Quod vincit 7 superat corpus est medicina quod vero nutrit 7 auget est cibus.

Quā est illud qd id quod vincit corpus est medicina: 7 illud quo cibatur corpus est cibus. Intellexit autē cū dicit qd medicina vincit corp⁹ qd ipsa imutat corpus aut ad caliditatem si fuerit calida: aut ad frigiditatem si fuerit frigida: 7 similiter ad alias qualitates ab istis. hoc autē fit tūc cū corp⁹ imutat 7 alterat. alterat qd ē ad sui nāz qd qd igredit ipm: si tñ nō pfecte fuerit: illud naturale imutat cū aliqua mutatōe. Si vō cibus solū imutat ipsuz pter qd imutat ab eo: nā cū cibus puerit i partē alicuius mēbri puerit ad similitudinē illi⁹ mēbri. Sed cū pueritur medicina i partē vel humiditatem alicuius mēbri puerit ad similitudinē eius: 7 ratiōe hī nature vel medicine curatur egritudines. s. rōne p̄rietatū quā h3 ad malā pplexionē corporis: nā cū generat in corpore pplexio calidus 7 efficiēs egritudinē. erit quidē eius cura cū medicina generatē i corpore pplexionē p̄rariā efficiēti egritudinē p̄dicatā. Est autē sciēdū qd idē est numerus specieꝝ pplexionū medicinaꝝ 7 specieꝝ pplexionū hoīs: calida hu. ca. 7 sicca 7 alia ab istis ex. ix. spēsbus pplexionū h3 opinionē 7 doctrinā Gal. aut ex qtuor spēsbus fm̄ opinionē p̄rimoz. qd h3 aut hoz triū generū medicinaꝝ rē. Q3 autē opatio borū triū generū medicinaꝝ minime manifestat i corpibus nisi prius ex ipsis corporibus imutēt: ideo dicimus qd fuit ca. fri. hu. 7 sic. i pō. Intellegētes qd calefaciāt corpus infrigident desiccant 7 humectent ipsum in potētia. nō autē qd calefaciāt vel humectēt ipsum i actu: elemēta vero reperiuntur pculdubio sensu tactus calefacientia 7 infrigidantia: desiccantia 7 humectantia pro q̄to vidimus qd sunt actu calida. Et qd imutatio triū spēsū medicinaꝝ. s. mineraliū plātarū 7 aialiū p̄cipit vt dicem⁹ post igressū earū i corpore: ideo pculdubio certus modus cognoscēdi operationē earū ē experimētū: 7 hoc quoniā opinio ē

q̄ operatio medicine i corpore v3 eē p̄similis vt plm̄ cōplexiōi sue: vt si pplexio medicine sit calida 7 sicca v3 eē i corpore calefactio 7 desiccatio. 7 sūr d frigate 7 alijs qualitatib⁹ etiā vñ equo inuenerit d̄m̄ratōes 7 sillogisticas rōnes sup pplexionem medicinaꝝ: erit quidē possibile medicis inuenire modū sillogizandi sup opatōes earū in corporibus: hoc est qd ex quo extiterit sup pplexionē medicine rōnibus sillogisticis: sciēt qd ē opatōes ei⁹ in corpore similēt illi pplexiōi. Sūt autē qnq3 modi quorū fecerūt rememorationē ad sciēdū pplexionē medicinaꝝ. s. ex celi 7 cita mutatōe ad ignē 7 celi p̄gelatiōe ipi⁹ sapore odore 7 colore. Sunt tñ adhuc multo ples modi quos alibi retulimus: ex qbus sunt. xvij. quoz rememorationē fecim⁹. s. de signis superiorib⁹. i. quarto meth. Q3 vero pfectius 7 fortius ex his sciuntur de sapore fuit p̄tētus vir iste ex rememoratione saꝝoz solius non curans

de alijs in hoc loco. xxvij.

Complexio habetur 7 cognoscitur ex sapore 7 hoc sillo vero 7 iusto.

Quā qd pplexio medicinaꝝ cognoscatur p sapore. 7 hoc qd sensus gust⁹ p̄cipit sapore: 7 saꝝoz pculdubio significat sup pplexionē medicine. et sillogismo vero 7 illud ipse dixit. xxvij.

Alcis 7 salis 7 amarus siccitates. acutus vero calorem.

Itres saꝝozes pueniūt 7 vniunt in significando qd dñans sup pplexionē medicine sit siccitas 7 nō solū siccitas: s3 etiā caliditas. Significat et

caliditatem 7 siccitatem saꝝoz acutus. dulcis tñ ē signuz minoris caliditatis 7 siccitatis adeo qd nature p̄pet nostre i similitudine. 7 post ip3 i caliditate 7 siccitate est salisus: 7 hoc qm̄ in falso ē substātia humida aliqua vsta: 7 post salsum ē in hoc amaz. ip̄e. n. ē fortioris caliditatis 7 siccitatis: 7 hoc qm̄ visuz est Galo qd amaz saꝝoz causat ex substātia terrea vsta. nos tñ videmus plures species entium q̄rum nra frigida ē 7 sicca. 7 nihilominus h3 saꝝozē amarum. vnde fructus vegetabiliū qui dulcorant in fine sūt vt plurimū amari saꝝozis in p̄cipio. xxix.

Quē liquidū nō habens saꝝozem manifestū ē equale 7 tēperate fore pplexionis.

Concordati sunt qd hñs saꝝozē manifestū sit in equalis pplexiōis. Postq̄ ergo p̄tēti sum⁹ ei⁹ qd dixerūt de saꝝoze manifesto 7 hñte ip3 sequitur neciō qd nō hñs saꝝozē sit eāle 7 t̄pate p̄plonis. xxx.

Quē saꝝoz ponticus 7 acetosus frigidus sunt 7 sicci: nec non etiaz omnis stripticus.

Quē qd Gal. opinat pculdubio qd saꝝoz ponticus 7 stiptic⁹ generēt ex substātia f̄ra terrea 7 grossa. 7 acetosus ex f̄ba t̄rea f̄ra 7 stūli. xxxi.

Quē habens dominium pinguedinis et vinctuositatis est calidus 7 humidus 7 pure insipidus frigidus 7 humidus.

Item saꝝoz iste ē vinctuosus: 7 p p̄ns calidus 7 humidus: 7 hoc iō qm̄ vinctuosū fm̄ modicuz est ppositū 7 substātia aerea. aer autē ē calidus 7

humidus. Sic igit sūt in generali isti octo saꝝozes quoz ip̄e p̄misit rememorationē: 7 insipidū carens oī saꝝoze dicit esse nonus. Medici autē sunt huius opinionis. s. qd

cause saꝝoz sūt subtilitas substātie 7 spissitudo 7 medietas inter ipsa. Dicimus igit qd cū grossities substātie vniēt frūati cābit 7 generabit saꝝoz pōtic⁹ 7 stripticus: sed cū grossities erit cū caliditate gnabit salisus 7 amarus: sed cū vniēt subtilitas frūati fit inde insipidus. videtur tñ

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

q̄ saꝝoz referatur ad grossities 7 subtilitates p accis: qm̄

eā gnālis vel corruptibilis cuiuslibet sūt quattuor qualita
 tes: videt etiā q̄ sapor dulcis et amarus sint tāq̄ duo ex
 trema p̄traria iter duos sapes et q̄ alij sapes ab istis
 sint medij iter ipsos sicut oēs colores ab albo et nigro sūt
 medij iter albū et nigrū. Est et sciendum q̄ significatio
 sumpta ex odore est debilior q̄ sit sumpta ex sapore quāvis
 odor plurimū significet sup saporē, fuit autē significatio
 sumpta ex odore debilior: q̄ ps sup quā dñat odor i me
 dicina q̄z nō extēdit per eā totā: s̄ existit i quadā parte
 eius: sapor vero dispersit et existit p̄ totū saporabile. Et
 odor q̄ dē aromaticus significat super caliditate i generalē
 paucis exceptis ex quibus manifesta sunt rosa et myrta
 nenusar et viole quoz ipse remozationē faciet p̄nter.
 Et p̄culdubio signū sumptū ex colore: est adhuc debilior
 i significādo complexionē medicine: qm̄ vnus et idē color
 q̄z seq̄ ad caliditate et fr̄itate: cuius exēplū est niger qui
 ex caliditate generat: et etiā q̄z ex fr̄itate: accipit tñ si
 gnū ex colore sup diuersas spēs vnus et eiusdē rei. Cui⁹
 exēplū est: qm̄ vinū rubeū calidius est vino citrino: et citri
 nū ē calidius albo. Jā autē dixit Gal. de mō signū acci
 piēdi sup p̄plexionē medicine a sui celeri et cita mutatioe
 et p̄uersione ad ignē: Qd̄ omnis medicina subtilis et non
 spōgiosa p̄uertibilis cito ad ignē, est necessario calida et ci
 to digerit. p̄culdubio posuit seu ex dictōe addidit q̄ sit
 subtilis qm̄ hñs dñiū viscose vinctuositatis q̄ arabes larg
 noiant p̄uertit ad ignē frequēter de facili: n̄z tamē p̄uer
 tit celeriter ad naturalē calozē, p̄culdubio adiūxit ex con
 ditione nō spōgiosa, quoniā arūdo festināter inflāmatur
 ex igne: nec tamē p̄uertit celeriter ad calozē, et p̄culdubio
 cū sunt duo corpora equalis subtilitatis qd̄ ex eis citius p̄
 gelatur est fr̄idius i cōplexione, si tamē essent diuersa in
 subtilitate nō esset p̄ueniēs vel necessariū, hi ergo modi
 sunt manifesti, quibus potest cognosci cōplexio medicine
 per modū sillogisticū. Melius tamē est et tutius iniri
 i hoc negocio experimēto q̄ rationi, et potissime qm̄ plu
 ries reperit aliqd̄ i medicinis ex forma ipsaz resultantē
 ex p̄cis qualitātib⁹ qualitātū immixtione, volo dicere
 ex proportione existēte iter quas dā ex eis per cōparatio
 nē ad formā generatā i illo ente ex proportione quarū dā
 qualitātū ad quas referūt i eodē ente, bec autē operatio
 cuius causa est p̄portio existēs iter ambas formas nomi
 natur thesaurus. Inquit translator: constat q̄ in latino di
 cit p̄prietas. Gal. autē nominat eā operationē medicine
 ex totalitate substātie sue procedētē. Est autē v̄z q̄ ipossi
 bile est cognoscere p̄prietates per modū sillogisticū nisi
 si sciremus p̄cise quātitates elemētōz in quolibet entiu⁹: et
 nisi etiā scirem⁹ opationē egrediētē a qualibet p̄portioe
 generatā i quoz s̄z quātitates elemētōz i eis existētium.
 hoc autē est nobis ignotū: nec est possibile iueniri ab hoīe
 est, n. iterminatū cū sit ifinitum et sine carēs: bec igitur est
 eā p̄prietatis: cū nihilominus nobis ignota sit i quolibet
 ente cū careat sine. Intellect⁹ autē siue actus qlibet non
 pōt limitare q̄ caret sine. Sic igit⁹ d̄z itelligi i p̄prietatib⁹
 nō autē sic opinant⁹ multi ex fatuis et fantastice loquētes i
 naturalibus laborātes ad sciēdū specialē p̄prietatū cāz.
 V̄z q̄ medicine necessitates et venenose hñt plurimū
 ex opatōib⁹ quas efficiūt a p̄prietatib⁹, est qd̄ experimē
 tū i medicinis periculosum pro tāto docet medicū esse cō
 tētū medicinis notis suo tēpore: super quas testificati sūt
 oēs: nō autē dubijs ex eis. Qm̄ autē qdā reperit⁹ ex re
 bus qbus dā calidiores i se et nihilominus minus calida p̄
 resolutionē ad humanū corpus erit calidior: Cuius exem
 plū est oleū nouū et vetus siue antiquū. Nā oleū nouum
 est i p̄plexione sua calidius q̄ vetus et antiquū: vetus tñ ē

potens amplius calefacere corpus hoīs. Qēs cibi cibant
 p̄culdubio et nutriūt ex totalitate sue substātie: et p̄inde
 est vnū: et idē cibus alicui aiali et medicina necās aliud ab
 ipso: sicut eleborus qui est cibus p̄turnicis et medicina ne
 cans hoīez. Et simul napellus q̄ est cibus porcorū et est me
 dicina necans hoīez et interficiens. Postq̄ igit⁹ decla
 rate radices huius capituli redibimus ad id in quo era
 mus prius. .xxxij.

Animal per complexionem suam diuersifi
 catur in etatibus. erit tamen sermo nunc in
 homine solum idest solum i complexionē
 hominis.

Complexio i qualibet specie aiali diuersificat⁹
 et i qlibet etate: est enī diuisa p̄ resolutionē ad
 extētiā altera. Ipse autē innuit nūc sermonē esse
 super p̄plexionē hoīs etatis solū. .xxxij.

Alor: puerorum appropinquat calori iuue
 num i complexionē.

Alor: iuuenū et pueroz sunt i qualitate propinq
 et i fr̄itate calozis. .xxxij.

Iuvenes tamen declinant versus siccitatē
 i puer vero est dominus humiditatis sensi
 bilis.

Oluit dicere q̄ d̄ria que est iter ambos p̄dcōs
 u est: qm̄ iuuenū calor est siccior calore pueroz, ca
 lor vero puerorū velatur humiditate, et ob hoc

calor iuuenum reperitur fm̄ tactum fortior et siccior et acu
 tior calore pueroz, et p̄inde opinati sunt q̄ plures hoīuz
 q̄ iuuenes sint calidiores: non tamen est ita: imo q̄ calor
 pueroz relatus ad corpora ipsoz aut est maior et potior:
 aut salte equalis calori iuuenum. Nā pueroz digestius
 est fortior, virtus autē augmētatiua nō reperit⁹ i iuuenib⁹
 sicut i pueris, v̄z Gal. p̄parauit et assimilauit calozē iu
 uenū et pueroz vni et eidē calori: sicut si imaginemur ipz
 in aqua et aere existere, nam existentē in aere repimus
 fortiorē. Antiqui autē certauerūt et p̄cederunt, s. hanc p̄ple
 xionē, hoc tamen est qd̄ Gal. ex ea intellexit. .xxxv.

Enectus autem frigida cum ponderabis
 f eam est sicut decrepitas ipsa: et adhuc am
 plius: i complexionē cuiuslibet ex eis sic
 citas manifesta existit: nihilomin⁹ et cruditas in hu
 moribus decrepiti.

Quilibet ex ambobus predictis, s. senex et decre
 pitus est frigide p̄plexionis, de repitus tñ ē fri
 gidioris p̄plexiois: quilibet ex predictis ē sicce
 p̄plexiois, v̄z tñ in decrepito multiplicat humiditas ac
 cidentalē, qd̄ intellexit cū dixit, existit nihilominus cru
 ditas in humoribus decrepiti: p̄pter qd̄ errauerūt qd̄z
 eoz p̄plexionē eē humidam dicentes. .xxxvi.

In masculis existit caliditas et siccitas: i fe
 minis vero frigiditas et humiditas.

Oserūt p̄plexionē masculoz relata ad p̄plexi
 onē femellaz esse calidam et sicca: et p̄plexiones
 p feminaz esse frigidā et humidā p̄ p̄parationē ad
 p̄plexionem masculoz: firmātes se sup hoc ex opatōib⁹ et
 moribus predictoz: p̄sideratio tñ sumpta ab eo qd̄ est p̄
 priū feminis ex menstruis est notior et manifestior p̄dcōs.
 Hoc, n. significat multitudinē supfluitatū i sāguine ipaz
 collectaz: quaz qd̄ collectio significat sup frigiditate et
 humiditate p̄plexionis eaz. Debet autē medicus scire et
 cognoscere p̄plexionē masculoz et feminaz: quā qui sciet
 tpe egritudinis amborū qlitates elōgatas cuiusq̄ ex eis
 ab eorum p̄plexione naturali, neq̄ nō vt sciat qualr p̄ser
 uet i eis sanitatē: et remoueat egritudinē eozū. .xxxvij.

Rememoratio signorum complexionum suorum ab habitudine corporis.

Quoniam fecerat rememorationem spirituum complexionum, accedit nunc ad faciendum rememorationem signorum super complexionem signantium. Scientia namque complexionum diuiditur in hac arte in has secundas scias, scilicet in scientiam spirituum complexionum, et scientiam signorum super quolibet ex speciebus eius signantium. Ex his autem signis quedam sunt vniuersalia: et sunt illa que super complexionem totius corporis dicuntur significare, et quedam sunt specialia et propria: que, scilicet, significant super complexionem cuiuslibet ex membris eius. Ipse autem non facit hic rememorationem nisi signorum vniuersalium exceptis illis que habent complexionem oculi denotare. Signus autem vniuersale sumitur a tribus, scilicet, ab habitudine corporis et colore et capillis. xxxviii.

Rigiditas et teneritas dominatur in complexione pinguis et laudabilis corporis.

Pro constanti in complexione pinguis et laudabilis corporis, id est, aucte et magne pinguedinis dicitur frigiditas et humiditas, pinguedo, nam, efficitur ex residuo superfluo cibi et nutrimenti, paruitas autem pinguedinis in animali significat super mala dispositionem ipsius, nam paruitas residui ex nutrimento provenit ex dicitur caliditatis et siccitatis existentis in membris digerentibus: aut ex paruitate et diminutione cibi illius aut anni inlaudabilis, multa vero pinguedo corporis significat superflua frigiditatem et humiditatem membrorum in cibo et nutrimento agentium, hoc autem contingit ex complexione membrorum predictorum naturalium: aut accidentalium: aut ex multitudine ciborum: et propterea pinguis est brevis vite suscipiens et facili corruptione. Equalis vero inter maciem et pinguedinem est bone et laudabilis complexionis, vnde talis habitudo corporis significat super equalitatem membrorum ipsorum in cibo agentium, id est, ipsum digerentium. xxxix.

Abitudo corporis macra et extenuata significat complexionem ipsius esse siccam.

Dec est manifestus et notum, scilicet, quod corpus naturaliter macrum et tenue non digerit ex cibo et nutrimento in membris suis quantum ei esse necessarium ad digerendum, hoc autem provenit ratione siccitatis super complexionem membrorum digerentium ipsius digerentis et eorum digonem sunt caliditas et humiditas. xl.

Vene quorum vene sunt ex ipsorum corpore late sunt calidi.

Veniunt quoque vene sunt late ex radice originis et creationis sue eorum complexio est calida, vnde cum dicitur ex corpore ipsorum: intellexit ex eorum origine et creatione, cum autem dicitur sunt calide: intellexit quod vene sunt calide: et cum vene sunt calide habent super complexionem calidam significare.

Causa autem latitudinis est caliditas venarum sicut causa stricture earum est frigiditas, nam sicut frigiditas de sui natura aggregat et restringit: sic caliditas de sui natura dilatat et extendit. Inquit in grammatico sermone arabicum sunt vene et hoies vnius et eiusdem generis: et ideo hoc adiectivum calida idifferenter poterat referri vtriusque, propter quod tollens dubium resolutio est igitur beuroist, cum autem dicitur calida intellexit etc. xli.

Viciumque autem habens prariam dispositionem eorum habet eam propter malitiam frigiditatis.

Viciumque habens venas prias habent latas, id est, strictas habet quod tales ratione frigide complexionis in eo existit a principio sue generationis: dum talis strictura non contingit ratione pinguedinis ex gete et superflua promestione generatione. xlii.

Radius quidem corporis equalis et iustus cecidit inter omnes,

Dicitur dicere quod corpus equalis et temperatum est medium inter pingue et macrum horum. Intellexit quidem cum dicitur, gradus quidem corporis cecidit inter omnes: ac si diceret quod gradus eius cecidit medius inter ambos gradus: vel etiam inter omnes gradus qui inter ambos extrema existunt. xliij.

Non sumas signa a coloribus si contingat eorum mutatio ratione regionis.

Iclima aut regio fuerit causa immutatio colorum ibidem habitantium: tunc quod talis minime significabit super complexionem ipsorum: tunc, nam, esset iudicium ab extrinseco et non ab intrinseco: sicut sepius contingit in terra nigro et sclauorum, nam clima et terra calida denigrat colores, et frigida dealbat eos vltima albedine, simile, nam, est de capillis: quoniam in regionibus calidis efficiuntur globosi et crispi, sed in frigidis efficiuntur in vltimo planicie et lenitatis, et hoc est quod intellexit in sermone predicto. xliiij.

Aliditas immutavit adeo corpora incolarum in regione ethiopia et nigro: quod nigredo cooperuit vniuersaliter corpora ipsorum, habitantes vero in sclauonia tantum adepti sunt albedinem quod efficit et redigit eorum cutes rutilantes et cadetes.

In regione ethiopia est caliditas adeo immutans corpora ipsorum: quod corpora ipsorum cooperuit colore nigro, hoc autem contingit ratione transitus et reuolutionis solis super caput ipsorum: aut de parte. Sed causa frigiditatis immutatis curie incolarum in regione sclauorum ad excellentem albedinem, quod contingit ratione elongationis et distantie solis a capitibus, scilicet, ipsorum. xlv.

Determines septem climata scies species complexionum.

Iscias determinare septem climata: et noueris complexionem cuiuslibet ex eis: scies complexionem ex signis que a coloribus sumuntur. xlvij.

Partum ex eis est iustum et equalis in quo color sequitur post complexionem.

Partum ex climatibus est temperatum et equalis, vnde in climate non fit immutatio colorum ab equalitate aeris ipsius, imo fit proculdubio immutatio ipsorum ratione complexionis hoies, verum in Gal, quod ex climatibus est equalis et temperatum, vnde inquit quod nullus ex hoibus alexandrie est equalis complexionis, et hoc quidem verum est.

Sunt enim in regione arabum quod plures heremi et silue alterius termini et limites incedunt per quasdam reuolutiones et circuleretias declinatum et promontorium, id est, ascensus vnde habitantes in arabia sunt generaliter calide complexionis super quos dominatur rubedo, et proinde appellatur album rubeum, estque possibile ut inde vituperet ipsum aliquando: sicut cum dicitur, quare es rubeus sicut ipsius qui inter demones variatur coloribus. xlvij.

Fuscus croceus choleram rubeam: sed obscurus brunus choleram nigram.

Color fuscus croceus in equali climate significat quod cholera rubea dominetur ipsi cholero, sed color obscurus brunus significat in eodem climate dominium cholere nigre. xlvij.

Corpus est rubeum ex dominio sanguinis, et album in colore sicut ebur ex humore flegmatico.

In corpore in quo rubedo dominatur: color quod significat sanguinem dominari in complexionem sic colorati, sed color albus similis colorati dicitur elephantis significat humorem flegmaticum in complexionem sic colorati dominari, xlix.

C **Complexio habentis colorem mixtum ex albo et rubeo est secundum existimationem equalis et temperata.**

C **Color mixtus ex albo et rubeo significat complexionem sic colorati esse equalem in quantitibus et partibus humorum in eodem exitu. id est quod non dominetur in eo aliquis ex humoribus super alios. sed quod fuerit in eo equaliter secundum proportionem naturalem. et hec est complexio equalis quam prius diffiniuit.** **l.**

a **Albus capillus est frigide complexionis: sed capillus niger est calide complexionis.**

i **Intellexit quod albus capillus in equali climate et regione significet super frigidam complexionem. et niger super calidam complexionem.** **li.**

c **Albus complexio est diminute frigiditatis habet capillos aureos flavos. Et cuius complexio est diminute caliditatis: habet capillos rubeos.**

i **A quo frigiditas est minor caliditate: est capillus aureus aut flavus. nam flavitas significat complexionem diminute frigiditatis. et rubedo capillorum significat super complexionem minoris caliditatis: quod sit complexio habentis capillum nigrum. et proculdubio est hoc verum: nam rubedo est propinqua et affinis nigredini: et flavitas albedini.** **lii.**

c **Color capillorum habentis complexionem equalem et temperatam est aureus ex flavo et rubeo mixtus et compositus.**

n **Abil volui hic exponere: quoniam per se notum et manifestum est.** **liii.**

s **Si corpus humiditatis glacialis et albuginee fuerit paruum purum et parve quantitatis et exterius localiter permixuerit. quorum lux seu splendor fuerit pure coruscans et candens efficietur quidem inde color oculorum claudens ex causis strariis conuenit antimonialis. id est niger aut subniger sicut antimonium.**

b **Amor grandineus est quedam humiditas in oculo existens quam grandini assimilare: in qua quidem humiditate visus existit principaliter secundum Gal. sed humor albugineus est alia humiditas que ante predictam humiditatem in oculo existit. oculus enim ex tribus humoribus et quatuor tunicis est compositus. Dicimus ergo quod si corpus grandineae humiditatis et albugineae fuerit paruum et vehementer lucidum et splendidum: et cum hoc localiter exterius permixuerit quod talis oculus erit glaucus. scilicet albo propinquus. et si straria huius permixuerit erit oculus antimonialis in colore: cuius color propinquus est nigro. scilicet ac si diceret quod esset tunc humiditas albuginea excellentis quantitatis et grandinea in profundum posita circumscripta luce splendente valde: Quod etiam puritatem grandineae humiditatis esse. scilicet unam ex causis claudens hoc siquidem notum est ex dictis medicorum: quorum sermo vertitur super hoc. scilicet quod glaucedo contingit ratione humiditatis albugineae aut glacialis et grandineae: aut utriusque simul. Contingit autem ab humiditatis albuginea duabus de causis. scilicet vel sui paruitate: vel sui medicina et duritate: aut ambobus simul. Si ex humiditate grandinea altera trium causarum aut est ex eis aut omnibus simul. scilicet aut sui paruitate aut sui puritate et paruitate: aut sui eminentia ad exteriora unde cum hec quinque cause in eodem oculo coniunguntur: est ultima glaucedo. cum autem straria aggregantur: est ultima antimonialis.** **liii.**

s **Si cause claudens complexentur cum**

causis antimonialitatis sit fasolan. i. varieras.

s **Intellexit cum dicit. Si complexantur cause glaucedinis cum causis antimonialitatis: quod ponantur cause predictorum in tali mediocres et remisses: hoc est quod sicut in eo medie inter excedentes et diminutas et quod grandinea sit mediocris in situ. scilicet non profunda nimis neque exterius eminentis: et etiam quod sit mediocris lucis et splendoris. et talis dispositio oculi significat super equalem et temperatam ipsius complexionem. Sicut et nigredo oculi super ipsius calidam complexionem: et glaucedo significat in generali et ut plurimum super frigidam complexionem ipsius oculi: et ob hoc valde dominatur glaucedo in hominibus frigidarum regionum: que minime reperiuntur in hominibus calidarum regionum. unde arabes vituperant et abhorrent glaucedinem.** **lv.**

s **Si fuerit spiritus parvus visibilis fiet obscuritas. Si vero multus continget inde splendor et luminositas.**

v **Ma quidem ex causis obscuritatis est paruitas spiritus visibilis et causa luminositatis est multitudo ipsius. hoc tamen nescio ex sermonibus galieni. hec igitur sunt que rettulit hic de complexionibus: unde fuit diminutus omittendo rememorationem de complexionibus ipsorum membrorum. et etiam de signis super complexionem ipsorum significantibus. dicere autem sermonem in hoc super quolibet ex eis particulariter esset nimis longum propter hoc sermo meus in eius est generalis. Dico ergo quod quedam ex membris sunt similia in partibus suis: et quedam organica instrumentalia. Et ex consimilibus quedam sunt frigide et sicce complexionis velut nervi cordis et ligamenta cartilaginea et ossa et panicle. et quedam calide et humide: sicut vene non pulsatiles. quedam calida et sicca sicut vene pulsatiles. et proculdubio tres sunt radices membrorum organicorum et instrumentalium. scilicet cor. cerebrum. et epar: ex quibus cerebrum est frigide et humide complexionis. epar autem calidus et humidus. sed cor calide et sicce. Assumitur autem significatio secundum complexionem propriam cuiuslibet ex istis. ab operationibus ipsorum ut plurimum. hoc idem nam cum sunt earum operationes fortes et intense significant super calidam et siccam complexionem ipsorum. cum vero fuerint remisse et diminute significant super frigiditatem eorum. sed cum sint in hoc medie significant super qualitatem eorum.** **lvi.**

c **Corpus est generatum ex humoribus variis et diversis in colore et complexione ex phlegmate colera rubea et sanguine et colera nigra.**

c **Corpus animalis fertur esse compositum ex humoribus diversis in complexionem et colore: et sunt quatuor. Sanguis. flegma. colera. et melancolia. Et hoc quod est secundum Gal. et Ipo. Ipsi. n. opinati sunt quod ignis aqua terra et aer sint elementa logica et remota corpori hominis: et quod predicti humores quatuor sunt ei elementa propinqua: afferentes etiam coleram nigram assimilari et proportionari terre: et rubeam igni: et flegma aque: et sanguinem aeri. Multum tamen medicorum obuiant eis dicentes quod materia propinqua hominis ex qua generatur corpus proprie est sanguis: et quod alij tres sunt reliquie et superfluitates ipsius sanguinis: que. scilicet. sequestrentur et separentur ab eodem per digestionem eius. hoc autem potest elici ex dictis Gal. si intelligatur quod ipse de natura humana dixit. Ipse enim dixit tunc de virtutibus naturalibus. quod colera rubea est in sanguine: sicut in spuma bulientis: et colera nigra sicut tartarum. Si igitur sic erunt in sanguine hec reliquie in potestate. Elementa autem reperiuntur in potestate. in opposito. et ipse opinatus est ex hoc**

sermone q̄ humores sint elementa corporis. hic tñ silis
nō pcludit ex affirmatiuis in secunda figurat̄ sicut pater
speculanti in scientia libri priorum. lviij.

f Legma naturale est insipidum et frigiditas temperate.

q Quinq̄ sunt species flegmatis: ex quibus vna
vocatur flegma naturale: et tale caret sapore. et ē
tēperate et remisse frigiditatis. lviij.

e Et eo est quod vocatur vitreū nomine: est
autē grossum et frigide complexionis.

e Et eo autē qd̄ ē spēs frigide complexionis et grosse
substantie: et nominatur vitreū: eo q̄ vitro fusio
et liquido similetur. lix.

e Et eo autem est adhuc phlegma dulce qd̄
siquidem non absoluitur omnino a caliditate.

b Et spēs flegmatis habet modicū calidi. qd̄ tan
tū opinamur esse quātū i eo ex dulcedine repe
rit. et hoc f̄a plus alijs nāli appropinquat. lx.

r Arsus ex eo ē quod vocatur salsum: et hoc
videtur versus colorem et siccitatem declinare.

t Erria spēs ex eo ē illud qd̄ reperit salū i sapore
quod ad caliditatem et siccitatem declinat. lxi.

e Et eo est quasi acetosum cum corrumpitur
cibus scilicet in stomacho.

e Et eo est quarta spēs: et est acetosi saporis et fri
gide complexionis: qd̄ siquidem in stomacho genera
tur: cū cib⁹ in eo rōe. s. frigiditatis corrupit. lxij.

e Et colera decocta sūt varie coloribus: que
dam ex ea nominatur fumosa.

v Oluit dicere q̄ ex colera sunt diuerse species
ex quib⁹ quedā d̄r fumosa. reor autē ipm p̄ hāc
speciem intellexisse humorem ex quo generat̄
ructus fumosus: non tamen vidi rememorationem hui⁹
speciei in libris medicine. lxiiij.

e Et ea etiā est similis viridi eris et porro: et
iste quidem sunt magne malitie.

b Et sunt due spēs manifeste: quaz generatio fit i
stomaco. generant̄ autē ex forti et valida adusti
one: et ob hoc sunt pniciose significates sup̄ ple
xionē vrētē: et maxie illa q̄ viridis d̄r. lxiiij.

e Et etiā alia a predictis que vitellina dicit̄
tur. neq̄ est pernitiōse virtutis et potētie.

b Et spēs silat̄ vitello ouoz: et opinant̄ quidam
medicōz q̄ ipsius grossities ptingat p̄culdubio
rōne caliditatis mirte et adherētis flegmati. vñ

videt̄ sic esse minoris caliditatis q̄ sit spēs colere nālis
et rubez: que in kisti fellis existit et generat̄. pro tanto vi
xit ipsam nō eē pnicitiōse virtutis: hoc ē q̄ qualitas eius n̄
est mala et inlaudabilis. hec ē opinio Somaim. Et ex eis
sunt opinantes grossitē eius ptingere ex calore sup̄ eas
dominate et eius humiditatem desiccante et psumente. qd̄
quidē ex sermonib⁹ Gal. intelligitur in libro suo de vir
tutibus naturalibus. sed esset tunc mala cum sit fortis et
vrētis caliditatis: et halibētazona incedit p̄ hāc viā. lxy.

a Lia species ex ea est eius habitatio est in
kisti fellis. et omnes quidez declinat̄ et ver
gunt ad caliditatem.

b Et spēs est nālis: nec fecit mentionē manifeste
huius spēs. inter spēs ipsius manifestas. et est ci
trina sicut fecit mentionē eiusdē spēs eius igno
te: qm̄ scilicet fumosam nominauit. lxvi.

o Rigo et augmentū sanguinis est ab epate
et transit inde per venas ad totū corpus.

o Rigo et generatio sanguinis est in epate et trā
sit per venas eius ad omnia corporis membra
que eodem nutriuntur. lxvij.

e Et eo autem est sanguis quem continet cor
Sanguis autem calide et humide est qua
litate.

s Secunda species sanguinis est illius cuius deco
ctio fit in corde: et delegat ipsam per venas pu
l satiles ad omnia corporis membra viuificans
et habituans ipsa calore et nutrimento: et quelibet ex his
speciebus ambab⁹ est calide et humide complexionis. ille
tñ qui est in corde ē calidior et siccior. lxviij.

s Itus colere nigre est in splene: neq̄ est fal
sa opinio ista.

b Et quod dixit est manifestus. p̄z enī p̄ anotho
mia q̄ inter epar et splenē ē colligantia: cū ergo
epar digesserit sanguinē in eo existē mūdificat
ipsum a parte eius terrea et malencolia: et delegat ipsam
spleni: splen autem trahit ipsam ad se ratione pueniētē
quam secum habet: sicut et kistis fellis attrahit coleram
rubeam. lxix.

t Turbulentia sanguinis est naturalis. que
libet autē ab ista est inaturalis.

c Colera nigra seu melia naturalis est ipsa turbu
lencia seu fer ipsa sua sanguinis. Alie vero spēs
colere nigre a p̄dicta sūt oēs inaturales. lxx.

q Et proculdubio generantur ex cōmixtio
ne et adustione aliorū humorū.

p Proculdubio spēs ināles multe generantur ex
p̄mixtione naturali cum alijs humorib⁹: aut ex
adustione colere nigre: vt flegmatis: aut colere
rubez: aut sanguinis: Et spēs quidē colere nigre inālis
note et manifeste sunt tres. s. illa que generatur ex colera
nigra naturali adustioe: et hec qd̄ ē fortior et magis pnic
iosa. Secūda vō generat̄ ex adustione colere rubez. Et
tertia ex adustioe flegmatis: nō tñ ē lōginquū et impossi
bile qn̄ generet̄ alia spēs ei⁹ ex adustioe sanguis. nec eti
am quin generet̄ p̄plures spēs alie ex diuersa p̄mixti
one ipsaz adiuuicē. Manifeste tamē et note spēs ei⁹ sūt
p̄dē. lxxi.

p Principia et radices corporis sunt quatuor
alia ab eis sunt velut rami.

e Et autē quarta pars: sicut ipse dicit: in qua refe
runt̄ mēbra hominis simplicia et pposita: et sūt
illa que generaliter colligunt̄ libro huius artis
qui de anothomia mēbroz intitulatur. hictñ nō rettulit
ex eis nisi solū principia et radices. Hi nanq̄ richimi sūt
velut inductiones in hac arte. Inquit ergo q̄ quatuor
sunt radices mēbroz corporis et alia ab ipsis ramificant̄
ab eisdem et famulantur eisdem. lxxij.

v Nam ex his est epar: et ipsum quidem p̄e
est cibo et nutrimento in corpore.

v Nam ex his quatuor est epar. et ipm qdem p̄e
est nutrimento. i. digerit sanguinē: quo oīa corpo
ris nutriunt̄. proculdubio organa deputata nu
trimento corporis sunt os mery. sto. et intestina. nec non
splen epar kistis fellis et renis. Est autē nota actio oris su
per cibū et nutrimentū corporis. s. actio meri ē attractio et
glutio eius qd̄ ab ore comeditur et masticatur: et impulsio
eius ad stomachū. Et ob hoc fuerunt in eo posita corpora
quedam quibus puenienter attractio et impulsio exerce
tur. et sunt illa que a medicis vili nominantur. Actio
autem stomachi super cibum est constrictio et digestio
ipsius: coadunando se super ipsum. efficitq̄ inde cibum

ad susceptionē actionis epatis. Verūtamen operatio superiorū & gracilioꝝ intestinorū est gradualis & successiua receptio cibi egrediētis a stomacho. Fuerunt tñ fm galienū multa vt cib⁹ moraret⁹ i quolib⁹ ex eis: donec epar traxerit ab eis mediātib⁹ venis inter ip̄s & ip̄a intestina existētib⁹ q̄cqd in chilo fuerit aptū digerit ab ipso epate: et quod sup̄ ē fer dura grossa expellūt p̄nter intestina vsq; ad vltimū iestiniū. & hoc postq̄ epar accepit sibi necessariū. deinde aut epar p̄dictū succū ad se tractū digerit: & in sanguinē p̄uertit. Cōsequēter separat ab ipso sanguine turbulētiā & fecē b̄ postasinā: & eā ad splenē impellit. hec aut turbulētiā ē colera nigra seu melia. sepat autē ab eo partē eius spumosa fumosa: quā ad kistim fellis impellit & destinat. hoc aut totū in p̄cauitate epatis sit. ea. s. parte qua chilū traxit ad se. tūc autē separat ab eo partē aquosa & hoc fit dum sanguis egreditur ab epate: & traxit ad alia membra corporis. aquositatem autē illam impellit & delegat ad ipsos renes: qui nutriuntur ex eo quod in ipso reperiunt sibi conueniens. Deinde ipsi renes mittunt residuum aquositatis p̄dicte ad vesicam: & intelligitur ibidem donec ipsa egrediatur. Fuerunt autem multa et plura intestina ne cibus egrediatur citius ab eis anteq̄ epar attraxerit ab eo q̄tum debet. vnde fertur q̄ animalia paucorum intestinorum continue comedunt & egerūt propter quod p̄gruit magis homini vt sint ei⁹ intestina multa. Hec est ergo collectio & sūma actionū membrorum nutritionis in cibo & nutrimento corporis. lxxij.

Q alit corpus vita: & nisi ipsum esset corpus assimilaretur plante.

c Ecce via & opinio medicorū. nā ipsi opinātur tres esse virtutes p̄ncipales. s. nālem: cuius situm ponūt in epate: & vitālē: quā ferūt in corde situari. et vim rōnatiuā & sensitiuā: & fm̄ locū mām quaz ponunt esse in cerebro. et hec fuit intentio Hippocratis Platonis & Gal. que siquē intētiō ē falsa & erronea in duobus. Primum est qm̄ clarū & patefactū est nō eē nisi vnam virtutem agentē in nutrimento corporis: que q̄dā existit & p̄seuerat vniū aīal: & qm̄ aufertur ab eo moritur. In hac aut virtute coicant plante cum aīalibus: & ob hoc plāta dicit⁹ interdū viuens: nō tñ dicitur aīal. virtus autē qua animal excedit plantas est virtus sensitua. si igitur sic est p̄stat q̄ aīal dicitur aīal rōe virtutis sensitue. & maxime sensitiuū vnite & repte in omnibus aīalib⁹ qualis ē tactiua. Et p̄culdubio medici opinati sūt virtutē vitālē eē aliā a sensitua & nutritiua: & q̄ situs ei⁹ sit i corde. Et hoc qm̄ mor⁹ pulsus existit sp̄s̄r i corde sup̄ cetera mēbra corporis. hic tñ mor⁹ ē p̄posit⁹ ex dilatatiōe & p̄strictiōe seu attractione. ergo virt⁹ ista ē attractiua & expulsiua. Scimus autē q̄ virtus attrahēs & expellens sunt de numero virtutū nāliū in nutrimento corporis agentū & deseruētiū: in hoc aut oēs medici p̄ueniunt. Si igit⁹ sic ē virtus pulsatiua in corde exis ē nālis & nutritiua: nō aut solum vitālis. Secundus aut error ē qm̄ ipsi posuerūt virtutes sensitiuam & nāle in nutrimento corporis agentē in diuersis membris: cū tñ p̄culdubio sint simul in vno & eodez mēbro. s. in corde fm̄ q̄ dixerunt in hoc philosophi: & testimoniū indicat nāliū: nō tñ hic ē locus inducere super hoc demōstrātes. vextm̄ dicim⁹ q̄ illud ē p̄babili⁹ & magis p̄sonū veritati: & hoc ē qm̄ certū ē q̄ non repitur sensus nisi in mēbro qd nutrit⁹. als si repiret⁹ in mēbro non nutrito: eēt aīal nō nutritū & absq; nutrimento: qd tamen falsum ē et impossibile. Si igit⁹ sic ē. ergo mēbz in quo sit⁹ hui⁹ virtutis nutritiue eēt p̄ncipale. seq̄ etiā necessario q̄ habeat p̄ncipatū sup̄ illud in quo ē situs virtutis sensi

tiue. Notū ē autē ex anathomia mēbroꝝ q̄ cor ē fons caloris naturalis i corpore exis: & q̄ ab isto distribuitur & multiplicet⁹ p̄ cetera mēbra corporis. Est aut notū i scia nāli q̄ calor nālis p̄dēt⁹ ē subiectū aīe: ex quo nēcio seq̄ q̄ & aīa nutritiua sit i illo mēbro i quo ē calor p̄dēs. lxxij.

a Binde est calor qui est corpori sicut elementum quod transire facit ab ipso abzar.

t Alor exis i corde ē radix caloris naturalis corporis quā trāsire facit ad totū corp⁹ p̄ venas: q̄ vene a vena abzar dicta ramificant⁹: que quidē

vena imediate ab ipso pullulat & egredit⁹: & p̄pter hoc illud mēbrū vltimo infūdat⁹ in morte. cor aut existit in corpore velut clibanus. & calor naturalis sicut incendiū in clibano. & aīa est sicut clibanarius. & quemadmodū clibanarius stat & prope moratur incendiū: qui regat ipsum: sic decet: sic etiam decet q̄ anima agens in calore exite in corde: sit & existat etiam in corde. nā est generās ibidez. Ex quo patet q̄ virtus regitiua ipsius corporis in vita ipsius sit in corde: & hoc quoniam ipsum cor est in corpore sicut clibanus: vt diximus. & calor in eo sicut incendiū in clibano: & anima sicut clibanarius. si plures aut diuerse virtutes in multis & diuersis membris existerent esset vnum animal multa animalia. lxxv.

c Ecce q̄ cerebz cum neruis & filio nucbe custodit & p̄seruat ignem & calorem cordis ab inflāmate.

i Quamentum cerebz quod ipse rettulit hoc est fm̄ viā & opinionē Ari. non aut fm̄ opinionem Gal. & opinat⁹ ē Ari. q̄ p̄ncipiū sensus & mot⁹

sit i corde: & q̄ cerebz sit organū deseruētis. & equādo calore eius: hoc est q̄ frigiditas cerebz h̄z equare & tēpare calorem cordis in tantū q̄ virtus sensitua possit attingere sensata sua. Ipsa enim attingit & p̄cipit ea cū calore tēpato. Si enim eēt vehemētis caliditatis minime rē calidaz attingere seu p̄cipe possit. Nullū. n. ens iudicat & p̄cipit sibi simile: s̄z potit⁹ sibi diuersum. hoc aut totū ē de dubijs naturalib⁹: de qb⁹ medicus parū curat: vey dñi naturaz nitunt⁹ ad p̄seruandū vba ista. Est autē notū q̄ cerebz est p̄ncipiū sensus & mot⁹ ex actione ipsius siue sit p̄ncipiū p̄mū: sicut Gal. intellexit. seu secūdū post cor sicut intellexit Ari. Est etiā notū q̄ a cerebro & nucha oriunt⁹ nerui sensitui & motui. nucha autē ē corp⁹ egrediēs a parte capitis posterioris incedēs per ossa spine dorsī forata vsq; ad extremitates ipsius dorsī. Egrediuntur autem a iunctura quozūlibet duorum ossium foratorū duo nerui ex quibus vnus incedit a dextris: & alius a sinistris: excepto osse vltimo perforato a quo solus neruus egreditur. Sunt autē p̄dicta ossa. xliij. numero. ex illis autē venit motus ad manus & pedes. ab interiori enīz parte cerebz egrediuntur. viij. paria neruorum. et sunt illa que p̄bēt sensum et motū omni ei qui interiori existit: nenō etiam p̄ctori et organo anbelius et sermonis. lxxvi.

e Xeis est motus iuncturarum: sed testiculi sunt membra generationis.

e X neruis quidem ē motus iuncturarū. Nā motus ex tribus corporibus i sūma p̄ficiē. s. ex neruis et lacertis ad quos h̄i proueniunt: et attingunt: et chorda egredēte a lacerto: et colligata cum extremitate membra moti per ipsam. p̄mū aut quod moueri p̄cipit ē lacertus: et est corpus ex p̄niulis et carne et neruis p̄positū: quod dilatatur et p̄stringitur: post cuius p̄strictionē seq̄ur tensio et corrugatio cordis egrediētis ab extremitate ipsius: et coniuncte extremitati membra moti per ipsam: et trahit mēbz versus partem in qua la

certus sensus existit: nisi tēda lacertus exiis ab alia parte
 mēbrū declinabit mēbrū vsus partē illā. Si vō spasmen-
 tur 7 tendantur ambo lacerti mouentes membrū ex duo-
 bus lateribus eius diuersis 7 p̄trarijs: stabit illud mem-
 brum erectū 7 tensum: cuius exemplum est: qm̄ cum spaf-
 matur lacertus mouens brachium qui existit a parte in-
 trinseca ipsius: 7 constringitur tunc brachium versus cor-
 pus. Cum autem spasmatur lacertus extrinsecus elōga-
 tur brachium a corpore. sed cū spasmantur p̄dicti duo la-
 certi exiis ex duobus eius lateribus p̄trarijs remanet
 membz erectū 7 tensū. Est autē notū q̄ omnis motus
 in corpore repertus existit in lacerto. existit tñ in lacerto
 motus cum venit ad ipsum spiritus animalis per neruū
 qui ad ipsum delegat. 7 ideo auferitur motus lacerti cuz
 inciditur neruus veniens ad ipsum: 7 sunt fm̄ opinionez
 Gal. d. xxix. lacerti in numero. cum autem dicit q̄ testicu-
 li sunt organa generatōis: hoc qd̄ dicit fm̄ viā 7 opinio-
 nem galieni: qui ratus principiū generatōis siue gñatiue
 virtutis in hoc mēbro eē verū. s̄ Ari. cor est principium
 eius: 7 membrū p̄dictū est etiā organū deserviens ei in
 hoc. 7 inducit super hoc probationē ex boue castrato: q̄
 ipse vidit statim postq̄ fuit castratus eum coire cum qua-
 dam vacca: 7 eam impregnauit. lxxvij.

e Generatione eorum species conseruatur
 in quorum terminatione fieret terminatio
 7 abscissio.

f Inis 7 iuuamentum ex hoc membro in totū ē
 generatio quibus per eam spēs conseruentur.
 ipsum enim nequit facere p̄tinuam pmanentiā
 seu existentiā in hoc hoīe. quia destrueret species. Po-
 suit ergo eam in specie quibus fit ex eo continua perma-
 nentia in materia passibili. intellexit autē cū dixit. i quoz
 terminatōe fieret abscissio: q̄ nisi fuiss̄ gnō iā eēt spēs
 termiate 7 abscisse. 7 q̄ cū v̄tute gñatiua p̄uent. lxxviij.

c Pro pinguedo 7 spēs glandularum sunt
 tanq̄ famulantes p̄dictis.

e Pro pinguedo 7 spēs glandularū fuerūt in cor-
 pore posita tanq̄ famulans p̄dictis membris
 scilicet principalibus 7 capitalibus. hoc enim d̄
 eis intellexit: 7 fuit quoddā iuuamētū carnis proprie fm̄
 galienū ad hoc q̄ esset ipsa velut scutū 7 tegūmen mēbro-
 rum principalū. 7 similiter est de pinguedine sciendum.
 Verū carnes glandulose sunt ad hoc vt sint emunitoria
 superfluitatū. ex eis tñ sunt quedā cooperantes ad gene-
 rationē humiditatū sicut caro glandularū in ore ex̄ntium:
 que p̄ferunt ad generationē saliuē: 7 ex̄ntiū in māmillis
 ad generationē lactis: 7 ex̄ntiū in testiculis ad gñationēz
 spermatis. Ari. tñ intellexit q̄ caro sit organū sensus tact⁹
 et hoc qm̄ ē mēbrū p̄mū oīz aīali p̄iunctum. lxxix.

o Sca 7 panniculi 7 ligamenta sunt velut co-
 lumne 7 fulcimenta corporis.

p Anniculi 7 tunice velant 7 ex̄nt super membra
 corporis. ligamentis autē colligant 7 neuntur
 quedam ex membris corporis cum quibusdāz.

p In ossibus autez fuit intentio q̄ essent columne 7 pil-
 laria corporis: sed in pāniculis 7 ligamentis fuit intentio
 vt corp⁹ p̄tegerēt 7 p̄seruarēt. Cōseruāt. n. ligamēta con-
 iunctionē mēbroz: 7 pāniculi 7 tunice tegūt 7 p̄seruāt mē-
 bra sua sicut facit pāniculus 7 tunica cordis. cerebri. epat⁹
 7 alioz ab eis pāniculos 7 tunicas hñtū. lxxx.

p Agues autem fuerunt in extremitatibus
 propter auxilium. sed pili fuerunt propter
 superfluitates vel ornatum.

i Iuuamentū tñ vnguiū in digitis est ad adiunā

dum eos ita vt cum capiunt aliquid: q̄ capiāt illud firmi-
 ter. sunt enim sustentamentū carnis in extremitatibus di-
 gitorū ex̄ntis: in tantū vt rē quā capiūt possint bene p̄stri-
 gere: 7 fortiter tenere. Iuuamētū etiā toti⁹ manus fu-
 it ad capiendū capiēda. eius enī figura ē p̄ueniēs ad capi-
 endū 7 faciendū omne organū cuiuscūq̄ officij 7 artis. et
 ideo dicit eē organū intellectui deputatū: et ideo etiā cu-
 ius manus ē subtilis sensus significat bonitatē intellect⁹
 eius. Et cū dixit q̄ pili fuerunt p̄pter superfluitatē 7 orna-
 mentiū: intellexit pilū esse in corpore propter vnūz ex du-
 obus. s. ad tollēdū superfluitatē illius membris: cui⁹ ē pilus:
 ne ledat ipm̄: sicut pilus ascellarū 7 pectoris: aut p̄pter or-
 natū sicut pilus palpebre 7 supercilioz. 7 pōt eē etiā vt cuz
 hoc intendat p̄tectio mēbrū illius: sicut capilli capitis: q̄
 b⁹ qd̄ superfluitates sicce cerebri p̄sumūt. lxxxi.

b Et omnia sunt famulantia cuz perficiant
 staturam 7 figuram per radices.

b Et omnia mēbra fuerunt p̄iuncta vt perficere-
 tur ex eis status 7 figura: 7 ob hoc fuerunt per-
 sequens famulatiā radicibus mēbroz. lxxxiij.

s Spiritus naturalis efficitur ex fumo seu
 vapore laudabili puro 7 mundo.

s Spiritus diuidit in tres spēs: ex quib⁹ est vna
 spēs naturalis: 7 ē ille q̄ ē ex vapore puro mun-
 do generat⁹. s. ex substātia vaporosa. Est autē si-
 tus ei⁹ spiritus fm̄ galienū i epate. trāsit qd̄ ab inde ad
 reliquū corp⁹. s̄ fm̄ Aris. ipse existit in corde. Reprobat
 autē sermonē galieni experientia sensibilis. qm̄ nō mani-
 festat in epate: neq̄ etiam i venis i eo ramificatis: sicut
 manifestus est in corde. lxxxiiij.

q Quod autē ex eo iam purificatū existit i cor-
 de est illud p̄ quod manet vita 7 existit.

s Spiritus i corde efficitur postq̄ iaz fuerit eius
 substātia i epate mūdificata 7 depurata: quo si
 quidē existēte pmanet vita 7 existit: 7 ipso remo-
 to accidit 7 mors. In eo enim existit vita. hūc autē sp̄m
 vocauit galien⁹ vitalē. Et iā dixim⁹ q̄ vita stat p̄ virtutez
 nutritiuā quā galien⁹ nālē vocat. Si ergo remoto sp̄i-
 tu ex̄nte in corde auferat vita. i. sp̄s vitalis: seq̄ q̄ sp̄s
 naturalis est in corde. lxxxv.

b Et generatio eius quod ex eo fertur in ce-
 rebro 7 eius miringa sit vendo.

d Iudicatur etiā spēs sp̄s in sp̄m. s. aīalis in cere-
 bro ex̄ntis: cui⁹ quidē substātia tam diu in cere-
 bro digeritur donec ibidez ipse generet. 7 hoc
 ē quod intellexit cū dixit. s̄ sit generatio. vendo ei⁹ qd̄ 7 ē
 Intellexit etiā q̄ fiat i littera cerebry sub miringa subtili
 iuolente ipsum. lxxxvi.

i Sunt autem huic sp̄i imaginatio rō seu
 intellectus: 7 memoria: cū p̄pletur 7 perfici-
 untur ipsius spēs in vētriculis cerebri.

b Itē sp̄s cuius generatio fit in cerebro est ille cui-
 us sp̄s p̄ficiūt tres vētricali cerebri digerēdo
 7 coquēdo ipz donec fiāt ex eo tres sp̄s. Sūt
 enī tres vētricoli 7 spēs generati in anteriori vētriculo:
 ex eis est subiectū imaginatōis. qui autem ē in medio est
 subiectum rōis. similiter ille qui est in posteriori vētricu-
 lo ē subiectū memoriē 7 reminiscētie. lxxxvij.

i Quolibet ex spiritibus est virtus pro-
 pria ab illa que est in alia.

i Quoz ex trib⁹ spiritib⁹ supradctis ē virt⁹ p̄p̄a
 q̄ i nullo alioz existit. nā i sp̄i nālī ē aīa nālī: 7
 in vitali vitalis. in aīali aīalis. s. sensitua. imagi-
 natua rationatua 7 memoria. Sunt autem proculdubio

duo spūs i corde ⁊ cerebro exītes: ex quibus vnus ⁊ idē defert multa in actu. sicut vnum pomum defert ⁊ habet multa. s. colorem odorem ⁊ saporem. lxxxvij.

S Eptem virtutes numerantur in natura secundum diuersitatem earum in forma et specie.

S Eptem sunt virtutes naturales s̄m diuersitatē actionū ⁊ effectū ipsaz i forma ⁊ sp̄. lxxxvij.

E X his est virtus imutatiua sperantis. Preter quod depingat ipsum.

I ntellexit q̄ sit quedam virtus mouens ⁊ imutans sperma ⁊ sanguinē menstruum in matrice donec ex eis fiat corpus vnum. preter tamen q̄ ipsum informet vel figuret. disponit nihilominus ipsuz ad susceptionē forme ⁊ figure pueniētis. quod quidē intellexit cum dixit. preter q̄ ipsum depingat. i. preter q̄ ipsū informet ⁊ figuret. lxxxix.

E X his etiam est virtus que aliqua forma ⁊ figura informat corpora: necnon quantitate ⁊ numero.

S Ecunda ex virtutibus naturalibus ē plasmatiua. ⁊ est illa que corpus informat: ⁊ que prebet quantitatē ⁊ numerum: sicut manus: cui prebet ppriā formā ⁊ q̄titatē numero digitorū. xc.

E T etiam virtus attractiua digestiua retētiua ⁊ expulsiua.

Q uia retulerat spēs virtutis generatiue. i. actiones que fiunt in generato: nunc retulit spēs virtutis agentis in cibo ⁊ nutrimento corporis. Inquit ergo q̄ huius spēs sunt quatuor. s. attractiua cibi et digestiua eius. i. que digerit attractū cibū: ⁊ que etiā retinet ip̄: donec digerat ⁊ eius supfluitas expellat. Quid siquidē notū ⁊ manifestū ē in stō ⁊ m̄rice. patet enim q̄ i stō est virtus qua attrahit cibū: ⁊ que retinet ip̄: donec sit digestus: ⁊ que p̄ter impellit ip̄m. ⁊ hoc idē ē necessariū esse in quolibet ex membris. Nam digō non perficitur sine his quatuor virtutibus. xcij.

S t etiam ex his virtus vniens membris q̄ simulatur corpori ex nutrimento. Et quinta virtus est qua vnit nutrimentū membris ⁊ que simulat ip̄m eisdē. ex debilitate autē huius virtutis similitudine ḡnatur alba ras ⁊ morphea. tunc. n. vnit nutrimentū mēbris p̄ter q̄ assimilatur eis. vñ in baras bñ fit nutrimentū vnitio: sed nō ip̄sus assimilatio. ⁊ idem puenit in eo quo ossa fracta p̄ungantur ⁊ solidantur: cū nequaquā assimilēt eis. Et in sūma virtus naturalis. i. vegetatiua diuidit̄ in tres. s. ḡnatiua. nutritiua. ⁊ augmētatiua. Generatiua diuidit̄ in duas. s. imutatiua ⁊ plasmatiua. Et nutritiua in quinqz: quarū rememorationē fecimus hic. Alij tñ a Sal. addiderunt predictis quintā virtutē sequestratiua. ⁊ ē illa que separat supfluitatē a cibo ⁊ nutrimento. xcij.

E t sunt spēs virtutis vitalis: et actionis cuiuslibet ex eis sunt due partes: ex quib⁹ est una qua fit actio pulsus super dilatationem ⁊ restrictionē uenarū pulsatiuā.

E t sunt spēs virtutis vitalis. ex quibus vna ē que facit pulsum per dilatationem ⁊ restrictionē venarū pulsatiuā. xcij.

O ror autem eius est illa qua aguntur actiones cuiusqz agibilis: sicut est amare ⁊ habere aliquid odior: ⁊ depressio anime: ⁊ ei⁹ exaltatio.

E c est secunda ex virtutibus vitalib⁹. ⁊ ē illa q̄

dicit̄ irascibilis ⁊ concupiscibilis: seu excitatiua ⁊ desideratiua que amore vel odio excitat: ⁊ ē cā quare homo agat aliqd in omni negotio. i. quare qd fugiat aut psequat̄. Est enim hec virtus cā eoz que aguntur. qm̄ cā queritur aliquid fugiat est odiū ⁊ displicentia. vñ ē ac si diceret q̄ huius virtus agentis rōne amoris vel odij in rebus dilectis vel odio habitis: est cā quare agantur actiones i alijs ab homine. Hec autē virtus est alia nutritiua aut est regitiua. vnde si nomen virtutis vitalis imponeretur solum huic virtuti: eēt tūc quidē virtus vitalis tertia assertiua ⁊ vegetatiua. ⁊ hec quidē sunt que Plato inuit esse inter vitales: pulsatiua tñ nō est huius generis: imo subest generi virtutis agentis in nutrimento. xcij.

Q uem sunt uirtutes que ab anima numerantur. ex quibus sunt quinqz sub sententiua uisuiua. audituiua. olfatiua. gustatiua. ⁊ tactiua uniuersalis.

V irtutes animales sunt ille que in cerebro collocantur: ⁊ sunt nouem: ex quibus sunt quinqz sensitivae: quas ipse hic nominauit: ex quib⁹ tactiua in tota carne uersaliter existit. xcvi.

E t etiaz uirtus ad neruos perueniens ex qua seu per quam mouet quis artus ⁊ iūcturas suas.

E xta ex virtutibus predictis est virtus que vnitur neruis. quilibet homo mouetur ⁊ mouet localiter membra sua. iam autem predictimus motus motus sui: ⁊ qui sunt nerui illi. xcvi.

E x his etiam est uirtus qua imaginatur res sicut uidentur.

E ptima ex predictis virtutibus est virtus qua imprimuntur res imaginationes. sic enim imaginant̄ inter que uidentur. hec autem est virtus imaginatiua que in anteriori parte cerebri existit: sicut s̄ diximus. xcviij.

E t autē adhuc ex his uirtus in qua est ratio: ⁊ etiam in qua est memoria.

L ie sunt due uirtutes ex predictis: ex quib⁹ vna ē rōcinatiua exis i medio cerebri. s̄a ē memoriatiua q̄ i vltia ⁊ posteriori capiti pte existit. xcviij.

D nes operationes uirtutum numerantur secundum ipsas uirtutes quarum sunt operationes.

A merus operationū uirtutū ē qualis iparūmet uirtutū quarū sunt operationes. differunt. n. ⁊ numerantur operationes in sp̄: eo q̄ sunt operationes uirtutum sp̄ differentū. xcix.

E c autem operatio dicitur equiuoce de quibus dicitur sicut de attractione digestiue ⁊ retentione.

O peratio est nomen quod dicitur ⁊ predicatur equiuoce de eis de quibus dicitur ⁊ predicatur. nomen autem equiuocum est vnum ⁊ idē ⁊ ea de quibus dicitur sunt diuersa. c.

T sicut de transitu secundum penetratiōnem cibi ⁊ appetitus. nam attractio ē operatio simplex unius uirtutis solius. appetitus uero cibi existit ex duabus operationibus si mul compositis. scilicet ex operatione sentiendi ⁊ attrahendi. operatio autem sciendi ⁊ impellendi efficit transitum ⁊ penetrationem cibi. hec enim operationes ex predictis ambobus efficiuntur.

Q uia dixerat q̄ operatio est nomen equiuocū: ⁊ de quibus predicatur: notificat nunc que sunt

ut qui videt
alia virtutes
et etiam
autem etiam
sicut etiam
potest etiam
operari etiam
ut non possit.

t Emporē vero estiuo est minuendum exercitium. quum tūc dissoluatur et subtilietur homo per sudorem.

e Exercitiū in estiuo debet esse minus quā in hyeme eo quod tēpore estiuo minuat et dissoluat corpus hominis continue per sudorem. xlvij.

i Am quidem rettulit in capitulis theorice regimen eius. cuius corpus indiget euacuatione superflui. aut retentione contrarii addens huic quod mihi placuit.

i Am quidē relatū est in alia parte horū canticorum quod q̄s ex humoribus debeat euacuari. et q̄ dez retineri et quo etiā tēpore debuerat h̄ fieri et in quo corpore. Et intellige quod facit rememorationes horum supra. verbi tradidit doctrinam de rebus necessarijs hic tamen esset locus magis idoneus ad hoc: et intelligit cum dixit addens huic quod mihi placuit quod facit ibi intentionem de conuenienti regimine accidentium anime in cōseruatione sanitatis. xlvij.

c Congruit quidem vsus omnium et quorū premisi relationem secundum qualitatem dictam in tempore estiuo super calefacto iuueni et ciuitatibus meridionalibus.

u Sus quidem regiminis relati in regimine conuenienti corporibus equalibus temperatis tēpore estiuo cuius qualitas ostensa est ante. Cōgruit quidem super calefacto secundū compositionem et si non sit in estate. Sic etiā faciendum est in locis et ciuitatibus meridionalibus ratione excessus caliditatis earum. xlix.

e Tempore quidem hyemali est vtendum contrariis eis que retrulimus: vt obuietur et restatur frigidati ipsius.

t Empore quidem hyemali vtendum ē in regione corporū tēperatoꝝ contrarij oibus eis que retrulim⁹ q̄re cū calefactioe resistat frati ipsius aeris. l.

v Ere quoque et autumnno incedendum est inter estatem et hyemem.

v Ere et autumnno sunt corpora regenda regimine medio inter caliditatem et frigiditatem et iter regimina eoz congrua tēpore hyemali et estiuo. li.

c Congruitque regimen ex siccatiuum in vere et humectatiuum in autumnno. Unde figienda est exsiccatio in eodem.

v Ere quidem congruit regimen exsiccatiuum: intēdit nihilominus quod minus sit vtēdus eo tēpore hyemali Et etiā vtēdū regimē humectatiuum in autūno est vtanda exsiccatio in eo quod eius p̄p̄o sit sicca. liij.

c Si autem vtendum regimine conuenienti tempore estiuo. et in fine veris: et in principio autumnni.

e Corpora quidem sunt regenda in fine veris et in principio autumnni regimen in estate conuenienti aut ei propinquo. Natura namque estatis dominatur supra predicta tempora cum vniuntur sibi. liij.

u Erum in principio veris et in fine autumnni debet regimē cōformari regimini hyemis.

c Unde utendus est tūc cibus calefactiuis.

c Complexio quidem principij veris simulat p̄p̄o ni finis hyemis ratioe cōiunctiois et vnionis vnus ex eis cum principio hyemis et alterius. s. veris cum fine et termino ipsius p̄o tanto congruit vt regantur corpora in predictis horis regimine hyemis. liij.

r Regimen autem eius cuius relatio dicta est congruit habitantibus et residentiam facie

tibus in ciuitatibus et castris. Verum mercatores sunt regendi regimine iter agentium.

q Quod relatus est de conuenienti regimine: congruit quidem eis qui in ciuitatibus et castris habitant dum resident in eis: verum iter agentes habent proprium et speciale regimen cuius ipse mentionem faciet consequenter. lv.

e Quidem vitanda navigatio per mare in hyeme et uolens nauigare debet assumere et colligere aquam multam et multa uasa munda: cui preparanda et offerenda sunt cibaria humida. Venter et natura eius est cum medicinis mollificanda. Unde si timeatur uomitus cholere euacuetur per secessum: quibus peractis ingrediatur nauis: et iponat secū succos acetosos et cū eis stipticos.

q Quod hic dicit. s. quod non est nauigandum per mare tempore hyemale nequaquam est de arte medicinali sed potius ex arte consularia et similiter

quod subiunxit qui uolens per mare nauigare debet colligere aquam multam. hoc enim ideo dixit quod timendum est ne intrans mare morietur plusquam uellet. Ignoro autem cum dixit quod propinanda sunt cibaria humida uolenti mare ingredi cum nauigantes sint in ultimo humiditatis nisi forsam hoc dixit et intellexerit ad minuendum potus aque. unde non uidetur hoc esse ex operatione medicine Est etiam possibile quod intellexit ex hoc mollificationem ventris et nature faciendam unde ex hoc addidit et est mollificanda natura eius cum mollificatiuis medicinis quamuis autem ipse dixerit quod si timeatur uomitus cholere. quod euacuetur per secessum: est nihilominus conuenienti us ei si per vomitum purgaretur Et hoc quoniam humor cholericus est per vomitum expellendus. Quod uero iussit debentes ingredi mare ponere secum succos acetosos uomitum abscondentes et stipticos confortantes est de canonibus huius artis. lvi.

e Ad uitandum defecantia et sordes preparer sibi mundas uestes:

p Robabile quidem est hoc preceptum prodesse generaliter cuilibet iter agenti sine iter agat per mare siue per terram cum nequeant ingredi balneum. lvij.

c Am autem in aliquo ex iter agentibus multiplicabuntur pediculi: quos non possit interficere lana cōtrita et mersa in oleo: in quo argentum uiuum fuerit extinctum appendatur uestibus eius donec uideantur cadere pediculi ab eo.

b Ingenium est laudabile iter agentibus pediculos habentibus. Nam argentum uiuum necat pediculos. unde quod de hoc dictum est de se est manifestum. lvij.

i Ter autem agens per siccum regatur cum regimine et frigoris.

i Intellexit quod consequenter referret de regimine euntis per heremum et siccum est sicut regimen quod referret de eo in tempore frigido et in locis frigidis. lvij.

e St ergo cauendus ne obuiet ei frigus. quoniam nisi perderet ratione algoris et congelationis.

i Intellexit quod si obuiat nix alicui qui possit inde congelano contingere et per p̄ns mors. lx.

e Reficiatur usque ad saturitatem ne moriatur fame.

i Ter agens per siccum et terram debet refici ad saturitatem ne contingat ei accidens mortale ex fame et hoc quoniam frigiditas est fortis valde

in faciendo actionem fortem et immutationem in corporibus famelicarum. lxi.

Et si fuerit in frigidatus in gradatur balneum et uniatum cum habentibus corpora pinguis et carnosa.

Ponet quidem ut in frigidatus ponatur in balneo et qui habentes corpora grata et suavia cubet securo. lxij.

Et si caligent oculi eius, uisusque ipsius disgregetur ex gelu, ponatur super faciem eius peplum nigrum.

Eum offendit gelu ex sui uolentia oculos iter agentis ponat super vultum suum orale seu peplum nigrum ex intueatur res nigras. lxij.

Et eius extrema protegantur a frigore: et oleo fomententur, unde inuoluantur pedes eius multis cooperitiis postquam subtela res calcientur.

Et extrema quidem eius a frigore sunt protegenda et precipue pedes quod fiet si multipliciter cooperiantur priusquam calciet subtela res: sicut cooperiende sunt manus. lxij.

Unde si cessante dolore extremorum non recuperent sensum scito ea dissoluta et mortificata a frigore, pro tanto tunc iugiter sunt fricanda et calefacienda cum oleo de synape calefacto et consequenter fascianda.

Si cessante dolorum extremorum et pedum non sentiant scito quod frigus iam mortificauit et dissoluit ea ratione corruptionis eorum pro tanto dissolutis tunc cooperimentis ipsorum sunt continuo facianda et postea fricanda ut pote cum oleo de synape calefacto et alijs ab eo calidioribus si possunt reperiri. lxv.

Et si inde pedes fuerit nigri aut liuidi scari ficentur: et si fuerit in eis putredo mundetur, et si aliquid dissolutum fuerit abscindatur illud ab eis.

Si pedes inde denigrantur scarificentur cum ferro donec sanguis corruptus emanet et egrediatur ab eis, et si fuerit in eis putrefactio mundificetur ab eis. Et si aliquid ex carne earum aut aliud ab eo fuerit mortificatum abscindatur ab eis. lxvi.

Qui uero inde lassitudinem incurrerit curetur cum oleo et seruet regimen et dietam subtilem friceturque et extendantur ipsius membra in balneo et requiescat consequenter aliquibus diebus.

Innungendum est corpus iter agentis in balneo cum oleo subtili cur accidit ei lassitudo ex uolentia laboris: estque fricandum corpus eius cum eodem. Nam fricatio corporis dissoluit superfluitates illaudabiles et eis nocive quas imoderatus labor efficit in eodem. De natura enim imoderati laboris est quod dissoluat humiditates ex membris similes in natura seu compositione sua sanie: et ob hoc sunt causa doloris quem percipit ueratus et fessus: dissolunt autem huius humiditates ab equali temperata fricatione facta in sic fesso uerato. Prohibuit autem ibi constanter laborem ad tollendam causam lassitudinem efficientem: hoc enim est causa lassitudinis: nec est modus idoneus ad curandum nocumentum nisi per ablationem eius. lxvij.

Iteragens tempore estiuo et calido sic est regendus ut, si prohibeatur ei ne aggrediat iter suum hora estus et feruoris in meridie est que primo minuendus ne super calefaciat ex labore itineris, pro tanto extrahatur sanguis ab eo in

magna quantitate et sic efficietur securus ab apostemate, scilicet per phloiam.

Phloia quidem est utilis et necessaria uolenti iter agere quoniam de natura motus est generare calorem et de natura calidi est calefacere nimis sanguinem. Est calefacere nimis sanguinem. Est etiam de natura caloris cui obuiat iter agens et facere in eo exterius pro tanto si sanguis eius iam fuerit calidus augebitur amplius eius calefactio et tunc uene ipsius angustiantur sicut angustiantur quatuor uitres ex musto bulliente. Cum angustiantur uene ipsius quod non possint ipsius tollerare constat quod infundetur sanguis iste ad aliquod ex membris generabitque in eo apostema, ueruntamen post munitionem sanguinis in tali per phloiam calefit residuum in uenis aliquantulum: sed nequaquam sic angustiantur uene ex eo et ob hoc quidem minuunt homines et alia sic sanguinem in fine ueris et in principio estatis et hoc tamen ipsi sola experientia sunt edocti. Sed Galenus hoc roborauit, unde minutio est in habente multum sanguinem in estatis principio facienda. lxvij.

Unde si cola in eo dominetur educatur ab eodem: et sic fitis malitia alleuiabitur aut tollitur, estque ante agendum itineris succis conuenientibus extinguenda, alis uerenda est: nec calore ipsius periculo exponatur.

Si dominetur in eo cola magni acuminis et uolentia euacuetur per educationem colere ru, uice phloie et cum succis in frigidantibus, puta succo uue acerbe citoniorum et malorum granatorum acetosorum calor corporis eius ante agendum itineris extinguat. lxix.

Et fiat ut comedat aliquantulum ex herbis frigidis et simul saturetur aqua et quiescat cum poterit nec irascatur fortiter aliquatenus et moretur in locis umbratis et uitet seu dimittat clamorem et sermonem, nec non etiam bellum et iurgium, nec moret in loco nimis calido et sumat in potu sirupum ex succo uue acerbe cum succo porulace et aqua.

Hoc quidem totum est de se manifestum: nam hoc preceptum est ad uitandum ea que calefaciunt: et ad uendum eo quod frigiditate ministrat. Et uoluit quod saturetur potu aqua sili et semel: sic, nam mitigat sitim amplius. lxx.

Et si sitiat in meridie teneat in ore suo pillam unam ad quantitatem lupini faciam extrocisiam caphore. Et si timeat ne facies alteretur a sole et uigrescat eius cutis, dissoluat seu liquefaciat rector eius oleo cum cera sili iuncta et presertim in mulieribus.

Quod hoc dixit, scilicet quod teneat quod in ore suo troiscus ex caphora dixit quidem eo quod ipsa abscindat sili et in frigidet compositionem. Quod etiam precepit, scilicet quod oleum et cera extendantur super uultum: ne inueteret alteretur a sole: est quidem preceptum de se notum atque cera liquefit et dissoluitur a calore solis: propterea melius est ut eius sit lenitio seu iunctio absque cera. Et dixit presertim mulieribus: quoniam actio et immutatio solis in facie earum est fortior ratione decoris et passibilitatis ipsarum. lxxi.

Custodiatur taliter infans in utero: ne contingat corpori eius aliquod nocumentum.

Intellexit quidem opere ut mater caueat sibi ne percutiatur uenter eius, conumperetur enim inde aliquid ex membris infantis. lxxij.

Eligatur nutrix que cibabit et potabit eum ut si boni nutrimenti apud eum.

Nutrix que cibabit puer eligatur boni nutrimenti et habens lac bone complexionis. Si intelligatur

de nutrice lactante ipsum. Si vero intelligatur de nutri
ce non lactante ipsum: intellexit: quidem q̄ debet esse in
structa in regimine puerorum. s. in nutriendo ⁊ balnean
do eos: ⁊ alia faciendo ex eis quibus indigent tales infā
tes siue pueri. lxxij.

t Alis est etiam apponenda intentio super
stomachum pregnantis ne contingat coru
prio in desideriis seu appetitibus.

q Nonā accidit magna subuersio stomacho pre
gnātib⁹ ⁊ hoc ī principio ipregnationis eaz accidi
q̄ eis inaturalis appetitus. Ideo iquit q̄ ponē
da est itētio super earum stomachum pro q̄to ministran
da sunt eis que confortant earum stomachos ⁊ que ause
runt illaudabiles appetitus earum. lxxij.

r Excitetur etiam sanguis eius ⁊ ipsius su
perfluitates educantur ne infantes super
fluitatibus offendatur: verum si s̄guis ex
citaret⁹ ī eis minime tñ minuat⁹. Sed vice predictē
euacuatōis isfrigidet⁹ s̄guis seu ei⁹ feruor: extiguat⁹

i Intellexit q̄dem q̄ pregnāti offeratur ī potu q̄d
s̄guine eius recificet ⁊ clarificet seu q̄ educat
supfluitates ⁊ corruptionē ipsius: quatenus fel⁹
ex materia mūda nutriat⁹: nō tamē minuat⁹ q̄uis etiā ex
citarentur seu in q̄ritate augetur. Sed propinentur ei
sanguinem infantia loco: hoc autem sic iussit fieri timēs
q̄d per phlōmiam pregnas habeat abortire. lxxv.

f Etiam phlegma in ea excitetur: minime
tamē euacuat⁹ secessiuus vtatur nihilomi
nus tunc communiter subtiliantibus.

f Excitetur aligis humor ī pregnāte: minime tamē
ei erit pharmacia offerēda erit nihilomin⁹ vtē
duzī ea eo q̄d ipsum subtiliet ⁊ scidat ⁊ breuiter
eo q̄d ipsū ad laudabilem dispositionē reducat. timendum
enim est ne abortum ex pharmacia patiatur. lxxvi.

c Am autē istabit temp⁹ part⁹ vtendū est par
tū facilez efficiētib⁹. vnde fricētur in balneo
ex omni parte cū oleo ilia ipsius ⁊ q̄ coniu
gatur ventri eius. vt sic nerui eius ⁊ musculi molli
ficentur. ne partus eius laboriosus efficiatur.

v Tendum est efficientibus partum facilez appo
pinquante tempore partus ⁊ hoc fricando ī bal
neo ilia ipsius ⁊ loca membris impregnationis
confinia ⁊ propinqua quatenus mollificatis neruis ⁊ liga
mentis ⁊ musculis eius partus ipsius alleuietur ⁊ facilis
efficiatur. lxxvij.

u Ade vtatur oleo ī cibus eius ⁊ sorbeat bro
dium seu ius pingue.

b De quidem ideo dixit quoniam pinguis leniūt
⁊ per p̄ns partum facilem efficiunt. lxxvij.

e T̄ptegat⁹ a clamore: salu: timore: pugna:
⁊ percussione ⁊ in agone ⁊ uiolentia eius of
feratur ei decoctio dactilorum ⁊ scū greci.

p Regnās quidem est a percussione extriseca pro
tegeuda eo q̄ abortum ab inde sepius patiatur
⁊ cum erit partus difficilis ⁊ violentus detur
ei in potu decoctio dactilorum ⁊ fenugreci. lxxix.

e Xpedit ēr ut ī ptu habeat⁹ obstetrix discre
ta. q̄ circumscrip̄ta oī pusillanimitate trahat
fortiter pedes ei⁹ ⁊ ī primat uētrez ei⁹. caute
tamē ⁊ discrete: postq̄ subito eam surgem fecerit.

c Ongruit quidē vt ī hoc casu obstetrix perita ha
beat⁹: que. s. trahat pedes eius violētē ⁊ faciat
vt p̄nse surgat ⁊ subito erigat⁹ ⁊ cum surrexerit
premat ⁊ p̄strigat cū vita ⁊ sibi similibus vētrē ei⁹. lxxx.

e Si fluat ab ea s̄guis multus offerat⁹ ī po
ti trocisci ex karabe. si uero ratioe cali cu
p̄ ipedimēti nō egrediat⁹ ab ea s̄guis ī pue
iēti q̄ritate sumat ī potu trociscos de myrrha.

q Hod hic dicit est de se notū. s. q̄ excedēte fluxu
sanguinis in hoc casu propinētur ī potu trocisci
ex karabe. Si uero retineatur q̄d debet egredi
ministrētur in potu trocisci de myrrha. sūt etiāz ministrā
ti trocisci de myrrha ad alleuiandum partum. lxxxij.

e Tutat⁹ sumigūz dissolutis ex myrrha lky
tram: saua sulphure: ⁊ colloquintida factis
si secundina non egrediat⁹.

b De quidē omnia procurant descēsū ⁊ egressū
secūdie procurat⁹ etiāz egressus ⁊ descēsus secū
die cum sternutatoris. Dicit⁹ autēz secundina p̄
niculus quo inuoluitur fetus ī vtero materno. lxxxij.

e St g⁹ nutrix eligenda sit mediocris etatis
⁊ carnosā. non tamen laxē carnis per com
plexionem suam: a propinquans qualitati
⁊ temporiei. alii ⁊ erecti corporis ⁊ magnarum ma
millarum habens caput mundum ⁊ sanum ⁊ oculo
s immunēs ab omni nocumento int̄ r̄nseco ⁊ q̄
sit sana breuiter in membris ⁊ iuncturis suis.

b De est per se notū. s. q̄ electa nutrix debet esse
mediocris etatis vt pote a viginti ānis vsque ad
.xxx. debet esse etiam equalis seu tēperate p̄ple
xionis aut propinque ei. Et debet habere corpus pingue
⁊ sanum. Per hoc autēz q̄d dixit appropinquās equalita
ti ⁊c. Potuit intelligere ceteras conditiones quas expli
cuit seu addidit consequenter. lxxxij.

e Thabeant multum lac cuius color sit alb⁹
nec sit nimis subtile nec nimis grossum: ⁊
sit sapor eius dulcis sine hororem aliquo.
sitque coniunctum in partibus ⁊ non fluidum.

b De quidem est notum de genere ⁊ modo lactis
notum enim est q̄ electum lac debet esse medio
creiter subtile ⁊ grossius albi coloris ⁊ dulcis sa
poris similitum ⁊ nō diuersarum partium. lxxxij.

c Ongruit autem ut dulcibus pinguib⁹ ⁊
pistibus recentibus cum oleo nutriatur.

e T̄dece q̄ ordinetur cibus eius talis qui habe
at s̄guinez generare qualis est dulcis ⁊ unctuo
sus p̄guis. vnde itellexit q̄ ex dieto suo cū oleo
p̄gnia ofaginosa d̄cetq̄vt nutrix attēta sit ī exercitio ⁊ bo
nitate digōnis hec nāq̄ ē ī hoc caplo ⁊ oib⁹ alijs. lxxxv.

u Agatur ergo ⁊ liniat⁹ stipticis cum fascia
bitur: donec manifeste induretur cutis eius
⁊ calefaciat ⁊ ab humiditatibus eius mun
detur ⁊ mediocri ligatura fascietur.

c Am l̄ gabitur ⁊ fasciabitur ipse infans vngatur
prius oleis stipticis ⁊ calefiat cum aqua tempe
rate caliditatis ad mundificandum ipsum a soz
dibus: ⁊ ligatura eius stringatur temperate. Et Gal. qui
dem insit q̄ puer natos super aspergatur sale trito. Nō
tamen permittatur multum suggere lac quoniam corum
petur inde ipsius digestio. lxxxvij.

n Ec est etiam ei longo tempore prohibēdū
quoniam super calefieret inde.

p Aer est lactandus mediocriter ⁊ temperate: nō
autem excessiue quoniam corrupetur inde lac
assumptum non enim est etiam paruum dandū
quoniam super calefieret ⁊ consumaretur ide. lxxxvij.

f Antq̄ tollenda ⁊ uitanda oīa ipsū ad iraz
excitantia ⁊ ipsius somnum impediētia.

si enim velit quis somnum prouocare ponatur stratus eius capax et latus satis in loco opaco: et imponatur papauer in cibis suis, si ex ablatione somni seu vigiliarum instantia contingeret ei aliquid nocumētū.

Occet nutricem attentam esse de esse et dispositiōe infantis: ne scilicet aliquid aliud ledat ipsum aut stricta ligatura: aliudue ab istis unde facit ipsum dormire super stratum planum et extensum in opaco quod si ratione alicuius nociui ledatur in somnietate papauer in cibis et ferculis eius misceatur. lxxvij.

Utili tamen est multum magisque necessarium ne alicui infanti daretur aliquid ad comedendum excepto lacte solo donec habuerit dentes suos.

Nam cum datur eis aliquid cibi dum adhuc lectantur quemadmodum faciunt nunc homines regionis nostre in regimine suo. Hoc quidem existit causa morborum in eis adeo etiam contingit tamen mors frequenter. lxxix.

Et cum surget a somno et excitabitur nec exercitetur ad videndum lucem: taliter etiam quod inspicat astra in celo, videat etiam in die colores varios et diuersos, quatenus in hoc exercitetur.

Hoc quidem preceptum est ad exercitandum visum, nec non etiam et confortandum ipsum ex ipsius exercitacione et hoc quoniam omne membrum roboratur et confortatur cum exercitatur et in operatione est attendendum pro quantum cum excitabitur a somno congruent ei magis loca luce et claritate informata. Idem etiam docet quod teneatur extra domum in via ut celum et astra eius inspicat et quod videat in die colores plurimos et diuersos. lxxx.

Et loquatur semper alte quocumque aut quecumque habebit accessum ad ipsum cum voluerit quod ipsum instruere et assuere ad loquendum.

Hoc etiam preceptum est ad excitandum organum auditus ipsius et ad disponendum ipsum ad loquendum: et hoc quoniam de natura puerorum est quoniam que sermonem audierint assimilant sicut et facit auis cum recepit doctrinam sermonis hominis. lxxxii.

Et ponatur mel in ore eius leniendo et fricando ex eo palatum gingiuas et linguam eius et addatur cum eo aliquantulum turis et liquorie.

Hoc quidem totum est ad hoc ut sit facilior oritur dominantium et adiuuandum eum ad loquendum. lxxxij.

Et prouocet ei sternutatio quatenus ipsi nasus si oppliones aperiantur et mundentur, hoc enim rectificat et clarificat vocem suam omnes et sensus eius et cum hoc dilatat pectus et anhelitum bonum facit.

Ut iusserat lenirios, et palatum ipsius precipit nunc quod in eo sternutatio prouocetur et ait quod sternutatio prodest sensibus et hoc quod cerebrum mundificat: ex hoc etiam confert voci et anhelitum mundificat eo quod meatus eius mundificet. lxxxiiij.

Et vitet phlogiam et farmaciā donec ad etatem adoleſcentie puenerit, nec resistatur avari variole seu exiture eidem contingenti cum attractiōe.

Non quidem docet minuere ac farmacare puerum etiam si occurrat erigētia et ex natura morbi donec transierit in eo etas pueritie quod contingit anno, xxiiij.

Ant. xv. Cum autem dicitur nec resistatur avari variole seu exiture contingenti cum attractiōe. Ignoro proculdubio quod intellexit pro hoc quod dicitur cum attractiōe, nam si per attractionem intellexit quod non procuret tractus et diminutio medicine ad partem aliam et oppositam membris a seorsum per phlogiam illius partis opposite. Hoc quidem iam includebat et continebat sub prima causificatione generali quam de phlogia fecerat. Si vero intellexit pro hoc ne super

ponantur membris predictis medicine attrahentes hoc etiam est preceptum generale tam in pueris quam in alijs ab eis cum contingit eis avari et variole dicte quidem arabice, alzebud imo fossitas hoc est vtiliter et magis conseruandum in pueris quam in adultis ratione superflue humiditatis complexionis ipsorum. xcviij.

Item conualescentes ab egritudine sani existant, eorum tamen corpora non sunt fortia sed debilia sicut sunt debiles imunes a morbo quorum uirtutibus accidit fatigatio et sanguis priuatio in eorum corporibus.

Hoc dicitur de conualescentibus a morbis est per se notum hoc quoniam ipsorum corpora sunt debilia et parui sanguinis et virtutes quidem secuntur dispositione ipsorum corporum quorum sunt. lxxxv.

Item macies et extenuatio corporum ipsorum fuerit longi temporis et cronica reducatur paulatim ad consuetudinem propriam: nec fiat hoc subito et festinat. si uero emacerati fuerint et extenuati in tempore breui reducatur celeriter ad solita, est nihilominus gradatim subtiliatur donec euasio corporis ipsorum sit manifesta.

Hoc quidem preceptum est de modo qualiter reducatur conualescentes ad solita: unde igitur quod si macies corporum ipsorum fuerit longi tempore etc. Et est ac si diceret quod si passus est morbum cronicum paulatim et gradatim reducatur ad cibum solitum eorum per longum tempus in hoc augmento gradatim est cedere donec redierit ad consuetudinem solitam, quod uero breui temporis spatio passus est: sit translatio eius maior et in breui tempore ita quod reducatur citius ad solita quam conualescens ex cronica passione: et si summa si tempore eius in reducendo ipsum ad solita in sanitate equali ad motum facit in tempore morbi. Sunt tamen necessarii gradus in reductione conualescentis ab egritudine ad soluta sanitatem: siue fuerit morbus cronicus siue acutus: et hoc intellexit cum dicitur. Et nihilominus figuram gradatim, etc. lxxxvi.

Etur ergo ei parum ex cibo qui tamen laudabilis sit uirtutis et chimi.

Item ergo cibum conualescentis in egritudine in parua quantitate super sitque uirtus laudabilis et boni chimi: cuius modi sunt vitella ouorum et testes galorum, hatur, n. opinio quod tamen potius sanguis generet ex eis quantum ipsa sunt. xcviij.

Et sit in quiete et tranquillitate eo quod eorum membra tenera sint et mollia: rectificeturque eorum aie bono portio et laudabili sede, et ministrer

ei aromata et omnes flores laudabilis odoris et gaudeant et letentur ipsum ex hilarationibus rectificetur, et uitet meditationem et tristitiam et ingrediat in balneo, nec tamen ibi diu sedeat, et ungantur ibi membra eorum oleis conuenientibus: non tamen cum forti fricatione, nam hec efficiunt in eis colorem innaturalem.

Hoc quidem totum est per se notum prebentur quod hoc totum in tribus preceptis seu canonibus uel quorum primum est ne fortiter exercitetur sitque intentio eorum potius ad quietem quam ad motum. Secundo est ut eorum aie seu uirtutes saluentur et confortentur cum eis eo quod erit possibile per auditum et odoratum.

Tertium est ut eorum corpora rectificetur cum oleis lenitiuis et per ingressum balnei in pillulis uel tinis aqua tepida plenis. lxxxviij.

Item fres et uirtutes senum retrocedunt omnino die et etiam minuuntur.

Ut quid est in senibus existat diminutio et consuptio, et ob hoc dixerunt quod senex sit homo corruptus hoc est quod sit in via corruptionis, et iuuenis est homo qui generatur: hoc est in via generationis. lxxxix.

Ade detur eis fortis cibus in parua quantitate sumptus, que scilicet non aggrauet membrum.

Hoc quidem preceptum ponitur in regimine senum simulatur precepto positum in cibis conualescentium ab

Subtlima. Augustinus. Phoborum. bis. tam
ut gbur. et. sania. et. p. m. d. n. f. u. t.
o. p. h. u. r. p. h. o. m. i. a. h. a. r. a. m. o. s. f. u. r. i. e. p. u. n. g. u. e.
p. d. n. i. u. m. i. n. v. t. p. d. a. u. g. u. i. n. u. m. e. s. t. i. q. u. i. s. s. u. p. p. a. r. t. e.
m. u. l. t. a. h. o. r. t. p. u. i. t.

Sanus non sit nimium deorsum et in
q. capite ipso sit debilia et frigida.

egritudine et est si sit cibus illorum ille qui in pua quantitate super
triat multum et hoc quoniam coe est vtriusque necessitas multum nutriti
ti cum debilitate vtriusque et super hoc ingenauerunt se duobus ige
nijs. quorum vnum est quod sit cibus eorum: ille ex quo pua quantitas
multum nutriat. Et secundum est ut cedat pars et hoc pluribus
vicibus: unde melius est quod senes cedat ter iter diebus et noc
te et sic et faciat pueri. Et est sicut diceret quod cibum quem con
sueuerunt sumere vna vice vel duabus sumant tribus vicibus. c.

e Si ea euacuat nequaquam cholera reducat: sed
potius dimittat. cum sit in eorum corporibus medicina:

b Et quod est notum nam cum super propositionem senum frigiditas
dicitur timendum quoque et opinandum est quod super ip
sum humor frigidus dicitur et humor quod est calidus
huic praeuertit: et est medicina humoris praedicti in senibus hoc
autem verum est ut plurimum. Vidimus nihilominus quod plures
ex senibus in quibus fuit morbus ex cirrina cosa gnatus. ci

n Et prohibeat eis totaliter phlogotomia si iam
vlt fuerit ea. imo minuat et in hoc casu sexa
genari si corpus pulchrum fuerit et carnosus bis in
anno nec abducat in hoc duobus anni temporibus prohibea
tur tamen ei omnino phlogotomia ex cephalica. et sic erit
eius regimen bene ordinatum.

m In fine quod est minutio sanguinis prohibenda in etate
senili ei quod versus est ea in adulescentia et iuuetute sua
imo est bis in anno minuendus etiam sexagenarius si
versus fuerit et si fuerit sanguineus. Estque minuendus vere et
autumno non tamen minuatur de cephalica: quod ideo iussit quoniam
senum capita sunt debilia et frigida. Est autem quod hoc dicit ma
gnus apud me. scilicet quod sexagenarius bis in anno minuat et potius
sime in autumno. et hec quoniam phlogotomia non erigitur hoc tempore ad con
seruationem sanitatis nec est tunc facienda unde in illo ex eis fa
cienda est phlogotomia ad conseruationem sanitatis cui soliti sunt con
gere morbi ex sanguine in fine veris et principio estatis. Et in
suma minime congruit ne sicutantur phlogotomia bibentes aquam
sicut bibentes vinum nec habitant in climate calido sicut habi
tantes in frigido et temperato. Regiones quae sunt in climatibus tem
peratis sunt magis conuenientes ex eis ad hoc ut habitatores
earum vtuantur phlogotomia. Talia autem climata sunt illa in quibus
verum est longius ex. iij. anni temporibus ex quo patet quod quatuor di
maminime sit temperatum eo quod autumnus in eo producat: quod
quidem est signum quod eius habitatio declinet ab equalita
te et temperamento sicut inquit Galienus. ciiij.

c Am etiam peruenerit ad septuagesimum
annus minuatur semel in anno: nec secudetur in eo
etiam in corpulentis. nec etiam ex tunc de media
na minuendus et si fuit corpus eius quasi plenum.
unde tum processerit in etate amplius. v. annis mi
nuatur bis de basilica in duobus annis.

i Aque ut minuat semel in anno ille qui ad septuage
simum annum puenerit de basilica tamen non meiana
eo quod colligantia habeat cum cerebro. Ipsa enim con
ponitur ex cephalica quae est superior in brachio: et ex basilica quae
est inferior in eodem. praecipit ergo ut septuagenarius minuatur
semel in anno etiam versus quomodo praesequitur. iij. annis hoc ta
men totum est contra rationem. et transgressio praecipii seruandi in ar
te de phlogotomia: Ego nihilominus praecederem ei si morbo
eodem contingenti eisdem esset necessaria. verum in regimine
conseruandi sanitate eorum prohibeo eis ipsam absolute. ciiij.

b Est haec aetate est eis omnino phlogotomia. phibenda.
Nam obest multum senioribus et decrepitis:
nec est sicut eorum aperta mitiganda. nec est et at
tractio in apostematibus eorum fortificanda.

b Et totum est ratio debilitatis corporum ipsorum. Est. n.
verenda fontis attractio in apertibus ipsorum

quoniam auferentur vim in tantum quod ducerent mem
bra apostematosa ad mortificationem et pro tanto non est
quis minuendus post. lxxv. annum. ciiij;

f Ant nihilominus mundificandi cum fricatione et
sudore. denturque eis pingues. scilicet ficus per iter
ualla: et mundificetur et cum cibus mollificantibus
b: obstructio autem eorum cum medicis est omnino prohibenda.

i In corporibus autem senum augentur supfluitates ra
tione debilis digestio ipsorum praeterea est eis neces
saria enim eius quod ex eis in terra digestioe existit
cum magna fricatione et balneo temperato. Docet etiam quod ven
ter eorum mollificetur continuando esum ciborum mollificantium si
cut dixit. Non tamen cum medicinis solus eo quod non bene se
rat et transferat eas. Gal. autem iussit ut in hoc casu sumantur
ficus pingues in ieiuno. Iussit tamen ut vltus earum minuatur
eo quod oppilationes faciat et hoc intellexit cum dixit de turq
eis pingues per interualla aut forsitam intellexit quod den
tur eis in potu pingua per huiusmodi ficus pingues. cv.

q Si ergo patitur in aliquo tempore determina
to curetur prius quoniam icurrat morbus.

f Si quis aliquo tempore patitur determinato curetur
priusquam pueniat ad illud tempus et hoc ita dicitur do
nec liberetur ad egritudine sua illo tempore. cvi.

e Curatur cum contrario eius de quo con
queritur et commutata tempus pro tempore.

c Errari debet quod patitur aliquo tempore cum contrario
eius quod generatur in illo tempore. quod dicitur quod cum quod pro
curabit sic tempore praecedente morbus: erit quidem secu
rus quod non generetur morbus in eo. illo tempore: unde est ac si di
xisset quod non est differentia inter ambas curas nisi quod faciat tem
pore praecedente morbus illud id est quod est faceret tempore morbi
et hoc quod intellexit cum dixit. Et commutata tempus pro tempore. cvii.

f Ergo aliquis patitur in aliquo ex mem
bris suis. attendatur et recipiatur cura eius
ex his que colligantur in curis morborum: do
nec liberetur et mundetur ab illo morbo.

q Via fecerat mentionem de cura eius qui pati
tur in aliquo tempore et non in alio Cepit nunc
referre causam eius qui patitur in vno ex mem
bris eius et non in alijs. Unde inquit quod cura huius est su
menda ex cura ipsorum met membrorum nec est differentia in
hoc sicut referimus praeter in terris ipsorum met morborum. cviiij.

e Si appareat in alicuius corpore signum signifi
cans super morbum futurum. prohibeat aetate adue
ntu eius: quoniam occulta est causa in corpore
eius iam autem retrulit quid significet accidens ap
parens in corpore et de qua egritudine timendum sit
ex eo. unde aetate curandum est de eo faciendo cessare
causas eius ex his que retrulimus in capitulo suo.
Via retrulerat regimen eius quod patitur in vno tpe
et non in alio et illius quod patitur in vno ex membris suis et
non in alio. Incepit nunc referre regimen sani in
quo apparet aliquod ex signis pronosticis super futurum mor
bi generationem praeterea itaque prohibeat aetate aduentus eius
et. si diceret tollat causam eius a corpore quod. scilicet parata est facere
ipsam. et ita quod retrulit signa quae cum apparent in corpore sani si
gnificat super morbum futurum propter quod non oportet ea iterare in hoc
loco. Differentia autem de ablatione harum causarum reponitur
sub specie ablationis causarum ipsorum morborum hoc autem spera
mus ponere in subsequentibus et ob hoc vtendum in ablati
one cuiuslibet cause cuius apparent propria signa in corpo
re his quae referimus in parte curationis horum caeticorum. i.

p Estque seruauit cetera ergo sub genere con
seruationis sanitatis. Nunc incipiam loqui

de cura ipsius morbi. Et hoc quidem est vnum ex generibus practice. hoc autem fit obviando ei cum suo contrario vt si fuerit morbi ex caliditate curet cum frigiditate et econuerso. et si fuerit ex humiditate curetur cum siccitate et econuerso.

Postquam locuti sumus de regimine et p̄seruatione sanitaſ. Nūc q̄dem loquimur sup̄ ingenio curatio nis morbi dicta aut̄ auic. i. h̄o cap̄o sub vno genere cōprehēdunt. q̄ ē vt obuiet̄ p̄trario cū suo contrario: vnde dixit q̄ canō i hoc capitulo est q̄ icēdat̄ i hoc genere sicut iussit hip. curādo. s. vñū p̄riū cū suo p̄trario. ita q̄ si fuerit morbus ex caliditate curet̄ cū frigiditate p̄ria et econuerso et si ex humiditate cū siccitate et econuerso.

Curet̄ ergo cerebri repletio cū euacuatiōe et sic fiat de membris aliis et in patiente obturationem ex oppilatione fiat apertio donec eius malitia fuerit rectificata et lenitas corporis nociua exasperetur. et similiter asperitas leniatur.

Quia vñū cōtrariū ē cura alterius p̄trarij. sicut qui dē necessariū q̄ sit cura repletiois cū euacuatiōe et cura oppilatiois cū apertioe et econuerso. et cura augmenti cū diminiōe et cura asperitaſ cū lenitate et econuerso. Et sūma q̄dez in hoc cap. ē quoniā o3 q̄ numerus p̄trarioz q̄ sūt velut radices i curatiōe sit sc̄dm̄ numerū speciez morboz causaſ accidētū. Itā aut̄ sūt note spēs q̄ p̄tinet̄ sub istis ex cibis. cōplexiōe et opatiōe. et hoc q̄ dez sūt velut radix in ingenio sanitaſ.

Hic quideſ faciam mentionem medicinarū humores educentium per secessum.

Quia vna spēs morboz appropriatoz mēbris si miliū p̄tū ē morb̄ cū materia aut sine materia

Et q̄ cura morboz cū materia sit cū euōne b̄o ris peccatis. q̄ sit cū medicinis alteratiōib̄. s. p̄trarijs eius. Ille vero q̄ ē sine materia curat̄ solū cū alteratiōe male p̄positiois egritudine faciētis. sicut q̄dē necessitate coactus vt i hac opatiōe referret medicinas hoc faciētis et etiā medicinas curātes morbos officiales. i. efficiētis q̄ ē p̄trarium eius. Incepit aut̄ i h̄o a medicinis educētis. Vnde iqt̄ hic quideſ faciā mētionē medicinarū humore educentium.

Proinde referā illā sup̄ quā d̄nar̄ aliqua compositio et habētē potētiā educēdi aliq̄nē humore et habētē vi apitiuā aut mollificatiuā et habētē potētiā vrendi vel putrefaciendi claudēdi et oppilatiuā operatiōis et attractatiuā et exiccatiuā sanatiuam. carnis generatiuam aut sigillatiuā et his similes in virtutibus secundis et tertis.

Refert ex his medicinis illa q̄ sit male p̄plexionis d̄nar̄ donec alteret ipsā. et si de nā sua n̄ educit aliq̄nē h̄oiz. sūt huius medicie note i p̄mis virtutibus ex his et refert mollificātes aperiētis et putrefaciētis claudētes oppilātes exiccātes et faciētis nasci carnē. he aut̄ ex his similes note sūt in virtutibus sc̄dis. Si aut̄ habētēs apationē i toto corpore habeāt et spālē i vno et determinato morbo. d̄netur habere virtute. s. tertias.

Educit aut̄ fortiter cholaz rubeā scamonea cuius dosis ē attractio vnius darban. vsq̄ ad vnum kirat. habet etiam potentiam super alios humores cuius quidem rectificatio fit cū citoninis ne ledat stomachum et epar.

Hec quideſ medicina ē ex fortiorib̄ et notiorib̄ cholera rubeā educētib̄. et cū hoc q̄ educit cholera rubeā dominiū s̄ alios h̄oiz. et ac si diceret. q̄ si poneretur aliquantū ex hac me. cū educit alioz hu morū angeretur et p̄fortaretur opatio et virtus illi educit

Et dosis ei ē sicut dicit a tertio vni darban. vsq̄ ad darban semis. Et aut̄ rectificatio cōis et nota. ē cū eq̄ quantitate et pōdere sui ex mastice. Citonia tamē quoz ipse fecit hic mētionē sūt parilia i hoc casu. nā frāgūt et remittūt calozē et inflācionē ips̄. Laudabilis aut̄ ē q̄ aliquātulum rectificetur ex oib̄ laterib̄ suis. i. i virtutib̄ ei p̄mis et tertis ita q̄ nō itēdatur ex ea sup̄flu sicut hētur ex dicto suo Et nenufar facit idē. Itā ipsū frāgūt et remittūt calozē et siccitate ipsi a sua aromitticitate resistit nocumēto stomachi et episcopis. Et mastix etiam est laudabilis h̄o ratiōe. vi.

Detur aut̄ ex aloe solidū vñū et si fuerit necessesse duplicetur pondus illud in speciebus convenientibus. et si detur multum ex eo: rectificetur cum bdellio gummi et dragaganto.

Bec quideſ medicina laudabilior ē iter oēs medicinas cholera rubeā educētis astō. et hoc quoniā cum bec q̄ educit et euat̄ eā abide p̄fortat et etiā ipsū sui stipticitate et ipz abstergit sua amaritudie. et expellit et educit h̄oiz infra subāz et tunicas ei ibibitū. Est aut̄ multum meli si cū speciebus p̄ueniētibus miscatur et p̄fert̄ si humor cholicus v̄gat ad grossitiē aliq̄. Laudabilior autē p̄positio ipsius ē cū speciebus q̄ retulit Gal. sub auctoritate p̄oz et ē hyerapi. q̄ ipse referuauit et nonificauit i q̄ ē magis q̄ medietas aloes ex spēbus et min⁹ q̄ duo tertia ipsius. Sūt aut̄ duo spēs note i hoc. s. mastix cinamomuz spicanardi et cassia ligni carpob. et xilob. Veruz moderni ponit de spēbus q̄tū de aloe et hoc intellexit cū dixit. Et si fuerit necessesse duplicetur pōd̄ illud cū spēb̄. Est at̄ rectificatio ipsi sicut dicit cū gūmi arab. et dragaganti et bdellio ipsū tamē ē solutiū. ē tamē nihilomin⁹ ipsi coniectū qm̄ ifert frequēter mordicatiōez i intestis et tenasmonē. viij.

Ex mirabolanis citrinis offerat̄ in potu s. i. et tātūde offerat̄ de violis. sic etiā fiat de medullis cassie. et tamaridis. et nō aplius.

Mirabolani quideſ citri. sūt debiliores aloe. Sūt nihilomin⁹ et laudabilioribus medicinis sc̄dis. ratiōe stipticitat̄ ipsoz. Dosis quideſ eoz ē. ab s. i. Et p̄ ipsos ē medulla cassie. cui associatur post ipsā tamaridi viole autem i hoc sunt ceteris debiliores. viij.

Detur aut̄ ad hoc dauc. ii. ex pulpa colloquintide mūde et rectificate cū bdellio. et similiter fiat cū cucumere amaro q̄ ē ei s̄ i hac opatiōe rectificato cū pōdere sui ex p̄ueniēti ad hoc.

Colloquintida quideſ ē ex medicinis p̄b̄la educētibus ifert tamē tenasmonē et ideo rectificatur cū bdellio et dragagato. Dosis enī ē dauc. ij. et dauc q̄ dez est pōdus. 3. granoz. Quidā medici ratiocinati sūt q̄ nō debet multū teri et plures sūt opiniōis et qdā opinantur q̄ debeat. Ratio dicentiū q̄ nō debeat multū teri. ē qm̄ tūc vt dicūt ē minor arsurā et molestia q̄ ifert i intestinis eo qd̄ inuoluat̄ et p̄fudetur nimis i intestinis. sed ratio opinantiū q̄ debeat bene teri ē quoniā tunc ē minus nocumētū ipsius vt aiūt et hoc ratiōe paruitat̄ partiū eius tutius aut̄ est i hoc inīti expientie i h̄o est q̄ ratiōi. viij.

Etur autē. s. s. ex sale nitro et sale nā expellūt flā sed denē ex turbit darban. et cū dauc i potu ponat̄ ide coctione sequali. ii.

Arbit quideſ medicina bona et laudabilis. cuius auctoritas est educere astō. Eligatur tamē sincerum nō ex corruptiōe ipsius cauernosuz et p̄fortatū. Et rectificādum cū. 33. et mastice teq̄li sc̄dm̄ medicos est pondus. 2. darban. medicorum antiquorum.

Et adimur ex agaric⁹ darba. i. 9q̄ ex gānis

Saricus est valde laudabilis neque indiget rectifi-
catione spiritu ad aliquam proprietatem eius illauda-
bilis, educit autem humores grossos. Et si summa est se-
curior omnibus alijs medicinis. Cuius dosis est per se ab uno
darban usque ad duos. Sed in decoctionibus ponuntur da-
rban usque ad duos sed in decoctionibus ponuntur darba tres
Et ipsum quod curat aquas descendentes ad oculum sui proprieta-
te in principio descendit earum. Estque melior et securior quam sit
turbit Granum autem est medicina fortis potentie infe-
rens angustiam magnam nec decet medicum uti talibus
medicinis cum potest securas invenire. xi.

Equod est medicine educit aquas citrinae. scilicet. podus
dauid laureole. et podus ynius dauid et
forby non antiqui. tantundem ex titimallo
rectificato sicut rectificavi ipsum aloem. et etiam po-
tus darban. i. ex centaurea.

Equod est et piculofus est offerre oes istas seu
aliquas ex eis in hydropisi et presertim si fuerit de
causa calida et ex eis magis enforbium et centa-
urea quidem videtur magis laudabilior inter eas. xii.

Et ergo in potu ex senecolipodio: epithio mi-
rabidi et ex fumo terre et buglossa scilicet quod
titate quam ex ea educere intendis. vni si equi-
ter et temperate eas ualis educere da. 3. v. et ex lazulo
darban. v. ipse tamen est signatim piculofus et uerendum.

Ortior ex his medicinis est lazulus et post ipsum
epithimus et post ipsum polipodium et post ipsum mi-
rabidi et kebul. Gene autem et fumusterre edu-
cunt humores adustos Ego non repono buglossa iter educent
tes melias. Bico nihilominus quod ipsa ex resistantibus ei.
Et ut sit ad unum differentie nequaquam est rectum ut
dosis omnium horum per se sumptorum sit equalis unde
ex polipodio est sumendum in potu. a. v. darban. usque
ad 3. v. Sed in decoctionibus ponatur ex eo. 3. i. et ponatur
ex opitho in decoctionibus. a. v. darban usque ad 3. y.
Sed ex miro h. ponatur ab. 3. v. usque. 3. i.

Adix autem viridica est et ut si posset fieri mi-
nistraret sepe unicam et simplex medicina in om-
ni morbo: donec ei operatio paderet. si tamen nihil
minus necessaria ea propositio propter illud quod nunc dicam.

Adix viridica esset propter remur medicini simpli-
cibus quarum operationes iam sunt ex parte et
approbate in cura cuiuslibet morbi nisi cogere
medicinas proponere eas propterea que referat sequenter. xiii.

Item pro morborum propositio adiuuicem et pro
medicinarum ad equationem et dulcorationem malis
saporis et amari ipsarum et adiuuante. earum tran-
situm si fuerit difficilis et tardus et retificante. diffici-
lem glutinationem ipsarum uentris solutionem.

Ausc quod propter quas fuit necessare componere
medicinas in hac arte sunt pro morborum diuersorum et co-
ntrariorum ad iuicem: et propter hoc fuit necessare compo-
nere medicinas ex specialibus cuiuslibet ex morbis illis ex
quibus componit compositum sicut exempli gratia. Sunt febres com-
posite ex humoribus calis et frisis. Interdum est et necesse propo-
nere duas simplices medicinas ex hoc quoniam medicina simplex
cuius exigentia erit in cura alicuius morbi non est in eodem gra-
du cum malitia propositio illius morbi. sed erit citra eam dimi-
nuta aut aucta ultra eam. Si ergo fuerit aucta qualitas ul-
tra malitiam morbi erit miscenda cum ea. alia medicina que eam
in hoc debilitet et remittat quousque proferat causa in alio. Quibus
est proponunt diuersae medicinae simul ex hoc quoniam medicina spe-
cialis in propria cura morbi erit homibilis et saporis il-
laudabilis tunc erit miscenda cum alia que ipsam dulcorat et ob hoc

fuerunt compositae. scilicet. medicine ut plurimum cum melle et hoc est
proferat ad preservationem ipsarum. / Cum et vult aliquis quod medicina
ponatur et transeat ad aliquod ex membris corporis distantia
bus a visceribus et non erit miscenda cum medicina spali alia
que iuuet ea ad transeundum ad membrum illud. Erit autem interdum
virtus medicine facientis sic alia tranfire per araria virtuti princi-
palis seu principaliter intendit ad curationem et ob hoc miscetur
lepus marinus in curavlecey vesice quoniam de natura huius medi-
cine est quod transeat celeriter ad vesicam et quod vlceret ea. Et me-
dicine habentes potentiam curandi predictum morbum in hoc membro
et quod vtimur in cura ipsius tarde quod contigunt et veniunt ad
hoc membrum. scilicet. vesicam. nam non pueniunt ad ea nisi post digestio-
nez earum factam in pluribus ex membris et nutritiuis et ob hoc
addit cum eis quod festinat tranfitum ipsarum ad membrum illud. Sic
etiam faciendum est ex medicinis vlcerey pulmonis. Nam in hoc ca-
su miscenda sunt cum solidatis et profrictiuis que vlcera mundifi-
cant abstergant et leniant ad hoc non propter pulmoveratus iuu-
mentum ex predictis medicinis si. n. pueniunt ad ipsum nisi post di-
gestionem earum in corde esse et non. Cum etiam medicina est difficilis
glutitiois erit alia medicina cum ea miscenda que disponat et pro-
paret ea ad faciliter glutiedum. Sunt tamen multo plure cau-
se et propositiois medicinarum que sint iste quod. scilicet. non rettulit in hoc
loco. Componunt autem ut plurimum medicine ratione per araria
causarum morborum causarum et accidentium ad iuicem cum membro. Et est ac-
si viceret quod in eodem membro congregat morbum causa et accis que
interdum oia significabunt si peria disponent seu nam ipsi. xv.

Um ergo fueris attentus in propositioe solitaria
cum pone debitum ordinem et numerum earum in pro-
positioe. accipe ergo cum propriis dosibus et deter-
minato numero medicinas solitarias sicut uolueris
rectificatas et diuine sequenter certis portioibus do-
ses earum. et de in potu ex ea secundum numerum sponendum ipsam
et sic cum fiat sic proponetur quod totum compositum. propro-
tur: et sic compositum seruet necessitati tempore oportuno

Ecessitas quod componendi diuersas medicinas so-
litarias est. cum est necesse humores diuersos educere
sicut cum necesse oes tres humores educere. scilicet. me-
lia cholam et phla. unde dicimus quod officium in huius operatione est
ut de quolibet medicina quolibet ex predictis humoribus educere
sumat dosim propleta: nisi habeat medicina propria et sit co-
posita proportionabiliter ex numero proponendum. Si ergo per
fecte doses earum fuerit tres sumat tertius totius: et si due
dimidium. unde cum quis voluerit exempli gratia educere cho-
lam phla et melia accidit doses propleta illius totius. xvi.

Eiusmodi sunt mirta sumac bbis et ex ferri
mirab. acatia: corallis. et emblic. lutum ar-
menicum uel terra et rumex seu arius.

Terra quod est composita ex sba stiptica et amara sti-
ptica tamen est maior quam amara et hoc est quod frigiditas in
ea apti dicitur quod caliditas. est etiam maior eius siccitas
quam ipsi frigiditas Nam predicti duo saporis attestat su-
per ipsi siccitate. et ideo ipsam proem frigidam in principio si gra-
dus et siccitas in 3. Est autem medicina cinaveris prostrictina puri ce-
teris stipticis et hoc quoniam nulla virtus solutina miscet cum ea
et in proparum pigriti plurimo aliorum stipticorum. De sumac autem
asserit Gal. quod ericet valde unde est possibile quod ei ericca-
tio sit in tertio aut est in principio quarti. Et autem frigiditas est for-
sita in tertio Saporis autem berb et miro h. sunt propositi ex sti-
ptico et amaro. est tamen maior stiptic quam amarum et ideo eorum frigi-
ditas est pro siccitas vero in 3. In rumice et emblicis est stipticis
tas foris et ideo videtur quod frigiditas eorum sit in 3. siccitas in 3.
et acatia est frigida et sicca. cuius uel est similis virtuti suae. Et co-
rallus frigidus est et sic frigiditas tamen ipsi est debilitor et minor
siccitate ipsi et prosumiles sunt bolu ar. et terra sigillata. xvii.

3^a ca. qd est admixto mudi
na laxatua cu mdrina alia
7 hnt pturq pto ducit ipay
ad mbrn talle euamada
poy pducit mdrinag ad v2
vuyq 20 ca. i ca. 4°

alua nuyf

Vide hic quod quare fuit necessare mdrinag proponi
et ad pro preservatione morborum.
/ 2^a ca. qd medicina simplicis et sua forma et
homibilis et dicitur ipay admixto mdrina qd dulcorat
et ad mdrina 1^a

T cuppē gladii sanguis galiam^o z balau
e stia cū spodio mixta. z auellana indica. z co
riandrum siccum z folium cum plantagiē.
becenim stiptica est in actione sua.

Er cuppā qdem gladiū itulit cooptoniū seu vela
pmē gladiū z ē conter subtilis exns ifra glādē cui^o
virt^o pā frigida ē z sicca. Et hā est pstrictiua vlee
rū. Gallia aut minus ē frigida z sicca z sui pō strigēs ven
trē z ab scidēs fluxū hūoz q effūdunt^o a corpore. Spodiū
aut ē maioris frigiditatis p dicitis oib^o. ac si eēt frz i^o. z sic
ē de auellana idica. Est aut pueniēs mixtio balauſtie cuz
spodio i fluxu ex cholā citrina sicut dixit. Loziādū aut est
ēgle z tēperatū aut i p^o gradu. frz. Sapor aut ei^o ē pposit^o
ex isipido z amaroz; foliū ē calidū z siccū. Silē ē i natura
sua spice. ei^o tū caliditas nō ē magna. z ideo dixit. Qd mix
tū cū plātagiē ē stipticū. z h^o qm plātago qliber ē tō ffa z
sicca i p^o. cui^o virtus hā ē carnis regeneratiua z tertia qm
tetigit fluxū sāguinis i corpore z i matrice. marie. xvij.

E galle lapatium: ribeos: bbis sunt frigida
z constrictiua.

E medicine sūt frigide z sicce. galle tū sūt fortio
bris siccitatis ratione fortis stipticitatis earuz. Et
de proprietate quidem rib. z bbis z lapatiū est
vt sistere faciant motum cholere rubee. xix.

Lito q calefacientes medicine secundū q
frettulerunt z expertum est. sunt cōdifi. tus.
pip: cardamomum z piper longum.

Esūt oēs medicine calide z sicce. Ferunt aut q
bcōdifi sit calidū z siccū i q^o z piper etiam longū. ē
quale piper nigrum. nisi quia est citra ipsum. Et
videtur q cardamomum assimiletur ei in colore. xx.

E carramū menta sgnātū z cinamomum z
passe montane. i. staphisagria z cappariz.

E certamū z semē croci bōtolāi z est calz i^o gra
edu. Et ferūt q mta sit calida i^o. Et de suqināto
i quāt q sit i p^o gradu caliditaz z hō siccitatis.

Et q cinamomū sit calz z siccū i^o. Et sic etiāz de cappa
ris rettulerūt. Est cappare medicina q manifeste confert
spleni. Et mta etiam manifeste confert ori stōi. Et passe
montane seu staphisagria est calida z sicca. xxi.

E cētonica vrtica z melissā storax z ambra
Entonica ē calida z sicca. i^o gradu z vrtica i hō.

Et ambra qdē pfortat cerebz manifeste. Et sto
erax. ē i fine scōi. z i pncipio tertij gradu. xxij.

E ligni ales acor^o mellilotū cuscute z sziib.
Ignum aloes z acorus sūt calida z sicca in^o gradu. Et

Imellilotū z cuscute i p^o z etiā in^o gradu. Confert āt. s.
lignū aloes manifeste stō z acorus est i cuscute
potētia vice absinthij. cum nequit absinthium in veniri.
Et zinziber est de conferentiū ad confortandum digesti
onem in semibus z frigidis per naturam. xxij.

E gentiana: basilicon: peonia: lacca z reu
barbarum.

Ec qdē oia. s. gentiana lacca z reub. sūt cala z sic
bca i^o gradu. Et lacca qdē z reub. sūt ex spiritua
liter pfortatib^o epar. Et gentiana quidem subtri
liat fortiter z scidit z alterat humores i laudabiles z pmiti
osus z ob hoc fuit vna ex quattuor medicinis opatesserō.

Et de pprietate qdem peonie ē q curet pueros ab epile
psia suspēsa ad collū eoz sicut rettulit. Gal. q tātū fuit ro
sa caina sicut dixit ē dubiū ap nos. cū nō sit ita. xxij.

E folium laudanuz z bacce lauri z ameos.

Bacce z ameos calida sunt in tertio z laudanum
in secundo z folium in primo. xxv.

E Tanētū z cataputia z aleānā tu: z mirrba.

Zcāna z mirrba z rubea sūt cala i^o. S; anētū
ē calidū i primo cui^o viri^o hā ē maturatiā. xxvi.

Rassium sagrapinum acorus z anisum.

Agrapinū z anisū sūt calida i^o. prassiū aut tale
aut i sine si aut in pncipio tertij. xxvij.

E carui ciminum z semez apii camprestris.

Eoēs sunt calide z sicce in^o. de quaruz natura
z proprietate est expelle ventositates. xxvij.

E spica capillis ve. sareureia z darfaan.

Pica z capillis. sunt calida i p^o. habet aut spica
proprietatē manifestā confortandi epar. sareureia
autem z darfa an sunt in tertio gradu. xxvij.

E cassia lignea galāga celidonia. et assarū
pix. isop^o z alchitrān piretyz z balsam.

Eoēs sūt i tertio. excepto balsamo: ipsū. n. ē i hō
cui^o qdē iuuamētū ē i venenis necatib^o māifestū
vñ ē vnū fūdāmētis i tyriaca magna māifestū. xxx

E maiorana z papauer ru. celicerta. calam^o
aro. z camomilla.

Ziozana ē i^o z sic ē de floribus papaueris ru
bei z celicerta ē i p^o aut hō z sciculū ē i hō. z camo
milla qdē z calam^o aromaticus sunt ex spetieb^o

aroma. calidis i q^o ē aliquātū ex vute maturatiua. z iō
caliditas ipsi^o z siccitas nō ē maga z ipe qdē ē ex spēb^o q
riace manifestis. nos āt nō hēm^o ipm z i hoc regimie. xxxi.

E nigella affefatida terebentina z sulfur
amoniacū synap nest alleū cubebe costum.

Alfur qdē ē calidū z siccū i q^o gradu z sic ē etiā
fassafetida. aut forsitā ē i pncipio ei^o. nigella aut
ēt i hō gradu caliditaz. z sic ē desynape z amoni
acū ē i fine si aut i pncipio tertij z nest ē i q^o gradu z alleū est
ifra tertij z similiter ē de costo z cubebis. xxxij.

Qne autē frigidū z calidū erit siccum vel
emolle seu humidū. z ex stipticitate qdēz sic
citas cognosce^o ex lēitate vero hūiditas.

Roculdabio oē frigidū vel calidū siccū ē vl hūi
pdū. Siccitas qdē ex stipticitate cognosce^o z in hu
miditas ex lenitate z laxitate. xxxij.

St autē apud medicos nota graduū diuer
esitas. Nam imutatio z alteratio solo intelle
ctu z ratione per cepta est in primo gradu.

Iud medicos ē oium graduū diuersitas nota
acū dñi qdē bec medicinā ē i p^o gradu hō aut tertio
q qdē diuersitas fuit iā apud eos determinata.

Ende q ex medicinis iprimūt i corpore i mutatiōe nō sen
su sed intellectu z ratiōe p ceptibile calefaciēdo ipsū ifrigi
dando ericcādo aut humectādo. Sunt qdē medicine q di
cunt egredi ab equalitate z temperie ad primum gradum
in equalitatis. qd Gal. innuit cmm dicit. q prima diuersi
tas non percipitur sensu. xxxij.

Qne autēz cuius imutatio sensu pcipitur
osine violētia habet manifestaz significatio
nem quod sit in gradu secundo.

Qne autēz cuius imutatio nō solo intellectu s; z
oetiā sensu percipit^o sui fortitudine nō tamen mē
brū qdē imutat corrupendo ē i scdo gradu. z si elō
getur multum a temperamento est in tertio. xxxv.

Qne autē qdē sui violēti vstione aut stupefa
octione seu nācorizatiōe corrupit qdē imutat
exiuit a tempie vsque ad iiii. gradum.

In tellexit qdem qdē corrupens mēbz cui sup
iponitur ita qdē ipuz si fuerit calidū est si quē
dem calidum aut frigidum i q^o gradu. xxxvi.

tur montibus iudicetur infrigidari a septentrione.

s I fuerint montes a parte meridiei ptegentes villam a vento australi: erit quidem illa villa frigida. rōne ex sufflationis venti septentrionalis facte super eā. Ventus eū septentrionalis frigidus est et siccus. cxviii.

u Illa edificata a parte meridiei iudicatur calida rōne ex sufflationis illius venti meridionalis super eam.

v Illa a parte meridiei iudicatur esse calida rōne i sufflationis vēti meridionalis facte sup eā q vētus meridionalis, calidus ē et humidus. cx.

s Ed si sit ex parte occidentis habebit aer eius grossitiam. Si vero ex parte orientis habebit subtilitatem.

c Am aliquis locus est expositus et discooptus ventorum ex sufflationibus et insufflat super eū ventus occidentalis, efficiet quidē aer et ei⁹ grossus, i. frigidus et humidus. Si vero insufflet super eum ventus orientalis, erit aer eius subtilis, i. calidus et siccus: et h est quoniā ventus orientalis est calidus et siccus sicut oculus frigidus et humidus, et hoc tñ p resolutionē ad medium climatis cuiuslibet qd est quoniā in pluribus locorū vētus frigidus et humidus est cā pluuiaz in eis ptingentius et calidus et siccus clarificat aerem ipsoz. Hoc tñ variatur in multis locis terre, vt pote apud nos in insula haudalu sic, in cuius medietate, s. orientali pluit ex vento occidentali et clarificatur eius aer ex vento orientali. Sed in alia eius medietate occidentali pluit ex vēto orientalis clarificatur aer ex vēto occidentali vel ab occidentali. cxii.

m Aria habent contrarium iudicium in hoc sicut sapientes retrulerunt.

i Adicium marium ad terram est contrarium iudicio montium ad eandē et hoc ideo qm maria equant et temperant mān ventoz, vnde si ipsa fuerint a parte meridiei alicuius terre equabunt ventuz meridionalē minuētqz et remittent calozem eius: et similiter cū erūt a parte oppositōis equabūt occidentale et remittēt ei⁹ frigiditātē. Cuius ratio est qm aque nō sic patiuntur neqz alterantur in caliditate et frigiditate a sole sicut aer et ideo est q ipse tempore frigido sūt calidiores aere et tempore calido frigidiores, hoc quidem est qd de aquis maris intelligo. cxv.

t Ransmutatio aeris rōne ventozum, venti enim generant in aere illud quod generat in eo mansiones, in al. impressiones.

i Intellexit qd venti in aere generat diuersitatem pplexionis sicut et mansiones, intellexit autem per hī mansiones pōnem solis et lune in mansionibus quas arabes amone vocant. Jam autem predictimus qliter fiunt ex eis imutationes aeris. cxiiij.

e Si quidem in meridionali caliditas et humiditas pro quanto generat super calefactionē et putrefactionem.

v Ventus meridionalis generat in aere calitātē et humiditatem: et ideo generatur ex flatu eius putrefactio excessus enī caliditatis et humiditatis est cā gōnis putrefactionis, et iō qui intendit pbibere putrefactionē rez infrigidet et desiccet eas, et sic nō putrefiet subito. cxliij.

f Rigiditas et siccitas insunt septentrionali et ideo generatur inde tussis.

v Ventus septentrionalis necitat in aere frigiditatem et siccitātē, et iō ledit organa anhelit⁹ generatqz

ex eo tussis qd ex siccitate organoz anhelit⁹ ptingit, nec nō ex p̄suatōe ei⁹ q̄ hūiditātē cerebri exp̄mit. cxv.

c Alor et subtilitas insunt orientali, et frigiditas et grossities occidentali.

b De est manifestum qd vētus orientalis est calidus et siccus et occidentalis frigidus et humidus et hui⁹ variatur tñ hic secūdu diuersitātē ex terra et aq̄ eis contingentiem. cxvi.

o Anis angulus terre mollis: cuius circumferentie sunt discooperte montibus: et habens fontes aque dulcis est siquidem cōplexionis humide.

o Anis insula cuius terra mollis ē non petrosa resudans aquis et cuius circumferentie sunt discooperte mōibus ē humide pplexiōis. cxvii.

g Generatur autem siccitas in acre appropinquate alicui ville, cuius terra vel locus saxosus est et salus.

v Illa habēs aerē siccum est cuius locus est saxosus vel adustus et salus, verum regio saxosa nec cessitat cum frigiditate et siccitate, sed salsa cū siccitate caliditatem. cxviii.

o Omnis valde parula et omnibus vētis discooperta est in hieme valde frigida, estate vero calida.

o Omnis cuius ianue sunt parule, iiii. angulis orbis et discooperte, iiii. ventis efficitur i hyeme valde frigida et i estate valde calida et maxime si fuerit alta talis enim domus non protegit nos a caumate frigore. cxix.

o Edomo autē depressa et subterranea habetur iudicium contrarium.

b Abitatio quidez subterranea habet contrariāz cum domo predicta dispositionē et hoc est qd tēpore hyemali est calida et estiuo frīa dispositio enim ei⁹ qd est infra terrā i predictis duob⁹ tēporibus est cā huius hoc ē qd calefiat tūc i parte hyemali et ifrigideat tēpore estiuo cuius ratio data est in nālibus. cxx.

c Alor inest pāno facto ex serico et coto: et frigus in inrasculo, i. panno plano non lanuginoso seu uelleraso et lineo.

p Anni ex serico et coto sunt calidi p resolutionē ad corpus hominis, frīditas autē pānoz rasorum contingit rōne paruitatis bonae extitis in eis, illi enī et pānoz pili sūt cā calefactōis eo qd bñ vni ant⁹ corpori et adhereat p̄p̄io tñ lini ē tēpata. cxxi.

i A compositis ex pilo et lana inest cum caliditate aliquatū siccitatis.

p Anus ex pilo et lana factus et ppositus habet cum caliditate siccitatem et h ideo qm sunt ex superfluitate animalium. cxxii.

o Adicatur caliditas super pplexionem cuiuslibet floris et cuiuslibet aromatici exceptis quoz, s. mirra, salice, nenufere, rosas, et uolis: que quidem sunt frigida, tum etiam aromatica.

b De qdem sicut ipse dixit: qd omne aromaticum ē calide pplexionis in hoc qm ē fumosū vaporosum: ex huius autem vaporis sunt quedā calida et sicca: aut calida et humida exceptis istis quoz rememorationē fecit in hoc loco, nō autē huius est qm odores nō proueniunt ab omnibus partibus predictoz odorabiliuz sed solum ab eozū partibus calis que si quidem sūt pauce in comparatione a ptes eoz frās: et aromaticū quidem ē nomen cōe omni flori bonum odorem hñt. cxxiii.

I Audabilior et utilior ex coloribus visui est niger aut viridis, albus autem et citrinus neque non omne splendidum ledit et disgregat lucem oculorum.

V Utilior ex coloribus visui est viridis aut niger viridis quidem secundum veritatem refertur ei qui secundum veritatem medius est inter albus et nigrum, albus autem proculdubio mouet fortiter visum cuius causam explicuit Galenus eo quod ipse disgregat visum; et medium actio autem coloris nigri est huiusmodi congregans visum. Si igitur sic est quilibet horum extremorum ledit visum; et medium inter ea conuenit ei vix est quod color niger pariter mouet visum et oculum pro tanto in quibusdam huiusmodi minime ledit ipsum.

I Cito quod vera cibi actio est augere augenda et restaurare oem deperditum ex dissolutione corporis et ad pristinum statum deducere.

I Cito necessitatem cibi fuisse propter duo.

I Annu est quod impossibile est animalia principio se generationis genitum esse cum suo augmento naturali, scilicet quod iudicatur ei conuenire per naturam in quantum est tale aut tale animal pro quanto fuit ei cibus necessarium quod augetur eo corpus eius donec veniret ad quantitatem ei debitam per naturam et cessat augmentum eius. Secundum est quod spiritus et corpora animalium dissoluntur ex calore aeris punitis, et ideo fuit ei cibus pueniens et necessarius ad mutandum aliquid ab eis loco eius quod fuit ab eis dissolutum et iuxta quod animal viuit per calorem igneum qui est calor anime et ignis in quantum huius semper comburit aliquando, non extingueretur in anima si ignis, ideo fuit continuo necessarius cibus corporibus animalium.

Et ideo est quod corpora puerorum egent eo amplius ceteris propter multitudinem caloris in eis exstantis, unde ipsa presumunt necessario aut plene sicut inquit Hippocrates, et post ipsos pueros iuuenes; et post ipsos senes. Qui vero minus ceteris egent cibo sunt seniores decrepiti et hoc quod ignis eorum est paruus parua re indigens ad hunc quod ipse viuat et eo fouetur.

C Si autem ex eo eligendus ille qui in sanguinem laudabiliorum conuertitur et transmutatur.

C Lectus ex cibo est ille qui in laudabilem sanguinem magis quam in aliquid ex aliis tribus humoribus conuertitur et transmutatur.

I Locus autem et subtilis est ex eo panis tritici et carnes pullo et galline et sicut bliti ex olivo, hinc non pueniunt patientibus.

C Iustus laudabilis cibi et tunc subtilis sicut panis factus et compositus ex lacticio et similia frumeti et carnes paruorum pullo et galline et ex olibus sicut solis bliti, et videtur quod totum quod dicitur de cibis istis refertur ad id quod subiungit cum dicitur.

Et sciendum quod panis et similia tritici dicta arabice dicitur composita est apud Galenum, citioris digestionis ceteris et tardioris egressionis et descensus probat autem ipsum esse cito digestionis ex magna mundificatione et separatione ipsius a furfure quod quidem omnino est indigestibile et hoc quidem est causa tardi descensus ipsius; nam furfur prebet panem velocitatem egressus; et hoc opinati sunt posteriores medici quod panis ex similia frumenti compositus difficilis et tarde digestionis sit.

De hoc autem ex omnibus panibus est ille qui sic preparatur ut similis spongie efficiat equaliter et temperate fermentatus et in clibano puenienter decoctus et post sic coctum in clibano est ille qui precipitur in parietibus vasali calidi. Et saraceni quod approbant panem coctum inter duas cazolas super ignem puenienter simatas ponunt;

Sub hinc quod furfur in oem indigestibilem l3 pbeur panis vltimatus qruis e d m w s t. Rom yny panis ppaty afur fur ita dicitur digonny entis pny gulu. A nrru atnday hie pba am poy ulu panis qui paluboz q n' eis expurgatv apuz fur n' v' angmala fit expurgatv ab eo p d. fit panis medig. talis. in n' h' cab arigit pno diffialu d' m d' it. //

Ipsa in eodem gradu cum pane cocto in clibano. **cxvii.**

Grossi autem ex usualibus sunt sicut similia et sicut muto delectabilis duorum annorum.

Et cibus laudabilioris cibi et cum huiusmodi grosse sibe sunt sicut panis simile et sicut muto duorum annorum.

Hic quidem cibi congruunt sanis et laborantibus et primi quiescentibus et conalescentibus. **cxviii.**

Piscis notus habitans in rupibus est cibus vena to ab exercitio et labore.

Piscis petrosus habitans in rupibus est ille qui natus in aquis super motes et rupes traeseutibus et fluentibus. Et his autem sunt tres species, scilicet, maius fluminalis et habitans in ambabus aquis simul. Est autem melior ex eis secundum Galenum, marinus et post illum qui simul in ambabus aquis viuunt et post illum qui viuunt in aquis dulcibus. Cuius ratio est quia humiditas excedit et dnat in piscibus verum omnes illi qui nutriuntur in aquis falsis sunt minoris humiditatis, et ideo est de illis qui in aquis dulcibus nutriuntur, sed qui viuunt in ambabus aquis simul sunt medij inter eos. Et marinis autem sunt tres species, scilicet, mollis viscosus petrosus et montuosus, et ille qui nutritur in litore maris melior autem ex eis petrosus motuosus, ratione motus magis et subtilitatis aquarum inter rupem et motes exstantium. Et at p' ipsa mollis viscosus, deteriores autem inter omnes pisces sunt habitantes in litore maris; et hoc quia nutriuntur ex fecibus et superfluitatibus ibidem exstantibus; et maxime qui ex eis nutriuntur in litore maris iuxta magnas ciuitates, idem etiam sciendum de habitantibus in fluminibus.

panis multum taq' p' h' A. minoris humiditatis q' p' h' q' taq' dulcis multum.

Alda autem et mugil sunt ex melioribus piscibus uentibus in ambabus aquis simul apud nos.

Cepa est pisces mollis viscosus. **cxix.**

Et cibus etiam sunt subtilis malitie sicut sinapis cepte et aleu hic autem generat coleram rubeam vix et quousq' sumuntur in via medicine.

Et cibus autem est tertia species, scilicet, qui sunt in laudabilis et subtilis cibi velut synapis, aleum et cepa.

Hic enim cibi viuunt sanguine et generant coleram rubeam unde interdum sumuntur in via ratione et medicine solo et hoc quia ipsi magis vincunt et agunt in corpus quam corpus deuincat eos.

Et cibus sunt etiam generantes meliam ex quibusdam corporibus morbi generantur velut hirci antiqui boues panis fufureus et caseus.

Cibus inest quarta species et sunt illi quod gnant melancolicam sicut carnes hircorum antiquorum et bouum antiquo et iuxta omnes quod grossi sunt et terrestres ex eis tunc sunt calidi et siccii sicut caseus aridus et antiquus et quod siccii sunt fridii et siccii sicut bos antiquus.

Corpora autem in quibus generatur morbus ex eis cibis, sunt corpora in quibus humor melicus a principio et radice nature et complexione eorum dnat. **cxix.**

Vrus quidam ex his causant et efficiunt humorem phlegmaticum sicut grossi et genera lactis.

Item cibi sunt grossitie sua fridii et humidii. **cxvii.**

Que delectabiles et fluuales conseruant humiditatem radicalem et causant egressum fetum et superfluitatum digeruntque et deducunt cibum per venas.

Locus quidem aquarum delectabilium in corporibus est conseruatio humiditatis radicalis in eis exstantis et facilis egressus fetum et superfluitatum ab eis et faciunt etiam transire et penetrare cibum per venam: et ob hoc quia

humor melancolicus generatur. bouum panis fufureus.

substantiant et liquidum reddunt ipsum. Inest etiam ei aliud iuua-
mentum ab eis: et est quoniam digestio fit per eas. Nam nisi ipse
esset tonificaret cibum et bueretur. Et inde est quod aialia ad
optant et desiderant aquas cum sit digestio cibi. Quod autem
hic, scilicet quod aque fluuiales sunt meliores fontis: et quod
habet opinionem medicorum takarq: fontine tamen secundum opinionem
Hippocratis et Galeni sunt meliores: et ex eis maxime orientales
et super arenam incedentes. Cuius quidem probatio est ex
hoc quoniam aque fluuiales colliguntur et permiscentur cum pluribus
aquis incedentes super terram diuersam propositam. cxxxij.

Elio: et ex aquis pluuialis. munda quoniam
nihil admiscetur ei quod inferat eis noci-
mentum.

A huius autem puenerunt omnes medici quoniam non admisce-
tur aqua huiusmodi sicut ipsi dixerunt aliqua terra noci-
ua. Est tamen dubium et controuersia inter eos de boni-
tate aliarum post predictas in gradu exituum. Nam quidam asserunt
fontinas esse meliores. Quidam autem fluuiales. cxxxij.

Eis autem sunt egredientes a naturali disposi-
tione earum quarum propria actio est secundum comple-
xionem eius quod admiscetur eis.

Ued sunt species aquarum egredientes nam aque
simplicis et vere, id est quod non sunt delectabiles sicut aqua
simplex quare propria actio prosequitur illud quod fuit eis
ad mixtum. Si autem sint amare erunt calide et sicce ratione mix-
tionis partis terre vste cum eisdem. Si vero fuerint salse mix-
te terre sulfure. Fertur etiam quod quedam aque fuerunt sperite ace-
tose. Fertur etiam quod in partibus granate sunt quedam aque ne-
cantes aialia que bibuntur ex eis. cxxxv.

Ane quod bibitur ex ceruisis lacte et vi-
no nutrit corpus.

Omnibus potibus corpus nutriuntur sunt, scilicet
ceruisia: vinum et lac. cxxxvi.

Srus conuertens corpus ad sui naturam
est sicut oximel ex sui inuameto:

Rocul dubio iterum sua in huius loco fuit ad referen-
dum genera ciborum et potuum diuersas operationes
in corpore hominis efficientium. non autem fuit in-
tentio eius ad referendum eos in quantum conseruant sanitatem vel
tollunt egritudinem unde est ac si diceret. Potus sunt sicut
aque et alij ab ea: et aque sunt aut delectabiles aut non de-
lectabiles et ex delectabilibus operationibus sunt tales et tales et
similiter non delectabilium operationes sunt tales et tales et earum
species sunt tales et tales. cxxxvij.

Omnis est quies virtutum aialium motiua
rum et sensitiuarum

Omnis est reuocatio seu regressus virtutum ale-
um ex apparentia corporis ad eius interius ad
hanc quoniam earum actiones sunt mouere et sentire que vigilan-
tia nominatur. hoc autem contingit cum predictis virtutes existunt in ma-
nifesto corporis cum eorum operationes secuntur eas: somnus ve-
ro est earum quies. Nam tunc quiescunt ab operationibus suis
et redeunt ad suam originem que est calor et augetur seu con-
fortantur ibidem. Cum autem somni est tam digestio cibi quam la-
bor. Nam cum digerit cibum generatur ex eo spiritus in corde et in
cerebro vapor frigidus et humidus. De nam autem frigiditas
est restringere et prope sui in profundum impeller unde reuo-
cat tunc calor naturalis ad suam originem ex frigiditate occurrere
et obuiante ei ad cuius regressum contingit etiam regressus et re-
uocatio sensuum. Nam ipsi feruntur super ipsum labor
autem est causa somni quare ipse dispergit et dissoluit calorem na-
turalem et per spiritum infridat ipsum, qui circa in sua colligitur
origine quatenus ibidem confortetur et calefiat vitans

et fugies laborem donec ad suam complexionem primam redierit aut
prope eam: et tunc excitatur aial sicut excitatur postquam est completa
cibi digestio. cxxxvij.

Ipsa enim calefacit corporis setiora ex quo
fit cibi digestio laudabilis et melior.

Ipsa enim calefacit sicut causat quidem regressum
caloris in manifesto corporis exitu ad eius iteri-
us unium tunc duo calores simul, scilicet iterificus pro-
tanto subdit quod inde efficiatur melior cibi digestio. Nam virtus
digestiua efficit tunc opus suum cum predictis duobus caloribus
videlicet cum calore spirituali: et proprio eius et cum calore virtutum
aialium sensitiuarum: que quidem tempore vigilie suas ope-
rationes exercebant. cxxxix.

Ipsa autem somnus multum prologatur replebitur
caput humoribus.

Eius quidem causa est quoniam cum talis existit intra corpus
plus debito augetur et multiplicatur fumosus vapor
et eleuatur plurimum ex eo ad cerebrum et sic reple-
tur caput vapore predicto: quare etiam iam fuit cibus digestus per
somnia profundum: exercet tunc calor operationem suam humide-
tatibus corporis: vnde ponitur tunc vapor ex primo et ascendente
te ab illis humiditatibus ad caput per tanto repletur caput il-
lis humiditatibus que humectant ipsas huiusmodi predictas. cxli.

Ipsa eis humectat corpora et relaxat et exten-
ditque calorem viuificantem ipsa.

Ametatio quidem quare facit somnus: id est quoniam vi-
gilia ericcat corpora ratione eius quod, scilicet, dissoluit ab
eis per motum et sensum: et ideo est quod cum quiescunt sen-
sus in somno quare augetur humiditas super virtutes eorum: neque
non etiam humiditas membrorum. Intellegit autem ex deo suo
cum dicit extinguitque calorem et quod multus somnus extinguit
calorem quo virtutes viuunt et existunt: et hoc quoniam de nam quare
est et cooptionis extinguere calorem. Ignis enim extinguitur
et suffocatur cum multum et perfecte tegitur et cooperitur: contingit
autem abo predicta calori eleuari tempore somni, scilicet, quare et suffocatio ex
membris absque respiratione sufficienti propter quod contingit
ei tunc extinctio sicut igni extrinseco. Nam insufflatio ven-
ti ignem incedit et inflammat: unde et hec via in causis re-
spirationis. cxli.

Emperata vigilia excitat valde sensus et di-
sponit vires ad exercendum operationes
suas et cum hoc mundificat corpus a fecibus
et superfluitatibus.

Vigilia mediocris et parata, scilicet, non excedit aut dimi-
nuta est illa qua sensus excitantur. Nam tunc ipsi ex-
ercent operationes suas sollicite et attente: ipsa enim, dis-
ponit vim motiuam ad exercendum operationes suas fortes et cum
utilitate: mundificat etiam corpus a superfluitatibus, id est, expellit eas
et educit exterius: de nam, vigilia est corpus euacuare: nam
motus euacuat et consumit. cxlij.

Et longa autem vigilia contigit ex perge factio et
insomnietas generas anxietatem et angusti-
am anime. Ipsa etiam dissoluit, spiritus et corpora
fedat et corrumpit splendorem et claritatem corporis et co-
lorem eius et profundat oculos nocetque digestioni et me-
tem tollit et corpus infridat.

Et longa vigilia contingit morbus, in somnietatis
generalitatis angustiam et laborem anime, ipsa
enim euacuat corpus et magnificat dissolutionem
eius, et id dicit quod ipsa dissoluit corpora et spiritus eorum, et eorum
colores et splendorem fedat et corrumpit, nam ex corruptione ca-
loris naturalis imutatur color corporis et splendor eius altera-
tur: ob hoc etiam causa submersionem oculorum et profundationem
corruptionem digestionis mentis ablationem corporis

infrigidationē sicut dixit i textu. celiij.

e Exercitiis decet qd fiat tēperatū modera-
tū ⁊ equale: naz equat ⁊ tēperat corpora ⁊
efficit egressū supfluitatū ⁊ humiditatū.

e Exercitijs est equale ⁊ iequale. Est autē egle eli-
gendum. Est g° illud faciēduz ⁊ eo vtēduz: qm̄ ip-
sum equat corpus ⁊ expellit feces ⁊ humiditates
supfluas ab eodē: equat autē corpora seu tēperie corpoz ef-
ficat eo qd calorē nālem pfortat. Sed expulsio q̄ facit hu-
moz ⁊ supfluitatū p̄tigit ex motu ⁊ ex p̄dicta pfortatione
caloris nālis quā sicut dicitur ē h̄z efficere. ad pfortationez
enim calorē radicalis: sequit̄ cōfortatio virtutis expulsi-
ue ⁊ aliarum ab ea. celiij.

d Disponit et corpus ad hoc vt nutriatur ⁊ di-
sponit parū vt augetur.

e Exercitiū equale ⁊ tpatum disponit corp⁹ ad hoc
vt nutriat ⁊ ad h̄ vt supfluitates educant neqz
non ⁊ ad hoc vt elaris inflāmet. Tps autē pue-
niens ad exercēdu ipsū est: postq̄ est completa vltima di-
gestio. Sūt autem tres digōnes. s. vna que fit in stō: alia
que fit i epate: tertia que fit in ipsis mēbris. Et tps q̄
dem ad exercitandum pueniēs est cū est p̄pleta vltima di-
gestio. Nā cū sit aū p̄plemētum huius digōnis: ipz q̄dez
est ex ceteris rebus nocibilis: ⁊ hoc qz facit tūc egredi ⁊
transire cibū indigestiū ⁊ i sūma corrupit ipz. Nā digō
nō pficit nisi cū q̄ete. cū autē digō est mēbror ex eo nu-
tritoy gnatio. Intelligit at cū dicit. Et disponit parū ad
hoc vt auget qd exercitiū iuuat virtutē augmētatiuaz
tā i mēbris paruis q̄ etate augmēti. celiij.

i Immoderātū ex eo proprie dicit labor: qui
quidem spūs euacuat ⁊ reducit ⁊ emacerat
pingues ⁊ carnosos ⁊ inflāmat calorē extra
neum ⁊ ducit etiā humiditates a corpore ⁊ obilitat
neruos ex violentia dolorū. ⁊ facit corpus senesce-
re ante etatē senectutis.

e Exercitiū imoderatū dicit labor: qd spūs eua-
cuat ⁊ calorē extraneū i corde accendit ⁊ i flāmat
q calor elari seu radicali grauis existit. euacuat
enī p̄ multitudinē motus sui humiditatē a corpe ⁊ ex ma-
gna dissolutōe debilitat neruos: facitqz senescere corpus
ante etatem senectutis: ratione eius quod ex membris ra-
dicalibus dissoluitur. celiij.

v Trimata quies ē icōueniēs neqz ē iuuamē-
tū in vltimate ei⁹ imo ipsa replet corp⁹ hu-
miditatibus sicut ⁊ glandulis ⁊ nodus ne-
qz disponit corpus ad aliquē cibum.

i Laudabilis est immoderata qes ⁊ omisso mo-
tus est inlaudabilis: nā excessus cuiuslibet rei est
inutilis. de nā autē q̄eris est replere corpus hūi-
ditatibus rōne parue ⁊ diminute euōnis facte cū eo: ⁊ p̄
de etiam non disponitur corpus ex ea ad susceptionē nu-
trimēti eo scilicet q̄ non egrediantur tunc superfluitates
a corpore. celiij.

c Opus indiget vniuersali euacuatōe oīuz
membrorum: corporis erphloiaz ⁊ farmaci-
am: ex qua quidem est perfectum iuuamē-
tum in vere.

c Corpora autē indigēt vli euōne ⁊ particulari: fit
aut vlis totius corporis cuius phlomia ⁊ farmā. p-
ticulariter autē in aliquo mēbro fit p̄ meatus il-
lius mēbri eū sunt in eo h̄ i meatus ⁊ hoc cū euōne spāli
ipius mēbri. Et qz euōnum: qdā est vlis ⁊ qdaz particula-
ris scēpit ab vniuersali dicēs q̄ talis phlomia ⁊ farmā q̄
siqdē faciendū sunt in vere. Et aut sciendum q̄ hoīes

sunt in hoc diuersi ⁊ varij. Nā qdā sūt h̄ntes naturaliter
corpus equale ⁊ tpatū exercitātes se: ⁊ qdā h̄nt ineguale
non tpatū se etiā exercitātes se: ⁊ qdā h̄nt corpus egle: n̄
tū exercitantes se: ⁊ qdā h̄nt corpus iēgle nō similiter ex-
ercitantes se. Et corpus q̄dez egle ⁊ exercitatur nō idiget
proculdubio in aliq° euōne facta: p̄ farmāz aut phlomia
dū vlat cibis puenientibus in debita q̄titate ⁊ equalitate
⁊ tpe assumpti. v̄z si corpus tpatū nō exercitaret pueni-
enter indigeret proculdubio euōne ⁊ maxime si non vte-
rer cibo laudabili puenienti tpe q̄titate ⁊ q̄titate assumpto
Intelligēdu autē p̄ laudabile qualitātē q̄ sit cibus eq̄-
lis ⁊ temperatus. Corpora autē inegualia indigent p̄cul-
dubio necario euōne quīs etiā vtantur exercitijs ⁊ cibis
temperatis. Ex his autē corporibus sūt magis conuectia
euōni inegalia nō se exercitātia assumētia cibū vsqz ad cō-
pletā saturitatem. celiij.

v Omnis fiat inestate. sed melancholia edu-
cantur in autumno.

v Sus vomitus laudabilis est spāliter in estate ⁊
hoc est qm̄ estas est ex efficientib⁹ humores na-
tantes in stō siue in ore stōi: bi enīz humores ca-
lidi quales sūt spāliter in estate: assignauit etiā educatiōez
melie i autūno eo qd tūc eius gnatio auget: v̄z aut est
melius ceteris t̄pibus ad celebrandum phlomia ⁊ sumē-
dum farmaciā: ⁊ hoc qz tūc liq̄fiunt ⁊ dissoluūt humores
⁊ virt⁹ existit fortis ⁊ valida. celiij.

g Argarismata ⁊ dentifricia purgant mūdi-
ficant palatum ⁊ dentes.

q Quoniam p̄cepit fieri vniuersalē purgationem ⁊
euōnē p̄cipit nūc fieri p̄ticularē dicēs: decz vt pa-
latuz ⁊ caput euacuetur cū gargarismis. Ipe. n.
sūt medicine attrahentes a capite ⁊ euacuant guttur ⁊ gi-
gnie cū abstergentibus ⁊ mūdificantib⁹ ⁊ sūt p̄les q̄bus
fricantur dentes ⁊ gignie. celiij.

p Rouoca v̄nam. alias incidet in hydropē
⁊ prouoca mēstrua. sin autem corrupun-
tur corpora eorum

v Tere medicinis v̄nā puocātib⁹: aliq̄n time-
as hydropē. Et similiter v̄tes medicinis puocā-
tib⁹ sāguinē mēstruū i mulierib⁹: alias eoz cor-
pora corrupuntur. celiij.

d Ec feces in colica nam in earum eductiōe
curabitur patiens.

c Am stringit nā ⁊ ipediēt se phibebit fecum
egressio dent⁹ in potu medicine eductiue: naz ex
hoc curabit patiens: hoc tū est ex capitulo cura-
tionis ⁊ practice. celiij.

v Tere balneo ad tollendum sordes ⁊ imun-
diciam neqz sis in hoc piger si vel educere
superfluitates a corporis superficie ⁊ cutes
ab accidentibus in mundicie mundam facere.

b Alneū ē necessariū ad purgādū supfluitates ter-
tie digōnis ⁊ ob hoc disponit corpus ad suscep-
tionē cibi ob hoc ⁊ p̄gruit ⁊ necessariū ē i confer-
uatiōe sānitaz. v̄nde priores v̄tebat eo die omni postq̄
fuerant prius exercitati. est aut vna ex conditiōibus eius
sicut ⁊ exerciti neqz diu fiat cū cibus sit in stomacho. ⁊ im-
mundicia quidē est super corpus sordities ⁊ superfluitati-
bus tertie digōnis collecta. Et proprietate aut balnei ē
humectare corpus ⁊ reddere ipsum spongiosum. facitqz
vt digō p̄pleatur ⁊ pficiat. celiij.

c Sit cōmēdat iuuenib⁹ quaten⁹ per eum
a nocuentis pernitiolis libēt.

b Quam erunt iuuenes case ⁊ humide p̄plexionis
iij

et collectio spermatis in eorum corporibus nocere sit ei vltimo temperari coitus: alioquin attingent eis morbi magni et infabiles.

n Equaqua tamen concedatur macris senibus aut etiam debilibus.

p Rocaldubio coitus inducit et precipitat macros et ethicam et sicut fenescit et debiles in eundem morbum precipitat.

i Accurrit podagram et dolores alios ille qui vititur coitu immediate post cibum sumptum.

p Ronostica ei qui vititur coitu cibo sumpto quod continget ei podagra: et est dolor pedum et species arthrice que sciatica nominatur: neque non etiam alii dolores multi sunt dolores contingentes ex opilatiombus et apatiibus epis et dolores artuum: et apata etiam et febres: quod ideo contingit quoniam coitus sicut cibum egritudine et transire cibum indiguit. et in eadem generationem opilationum pro quanto neccitat in viente eo sicut dictum est omnes morbos predictos. Ipse etiam nocet si fiat tempore famis quoniam ex siccat corpus. vnde convenientius est tempore ad usum eius. mentium inter illa et est id quod prope complementum est digestio nis. ipsum enim tempus magis congruum ad hoc cum sit tempus egressus et expulsiouis superfluitatum. Nam sperma est intrinseca superfluitas aliqualis.

m Alius coitus debilitat corpus facitque ipsum hereditare varias species nocentorum et dolorum.

n Edum dicimur coitus debilitat corpus et facit ipsum consequi varios dolores et morbos: quoniam quod diminuat et abbreviat valde vitam, facitque eam valde breuiter et celeriter terminari.

n Edum dicimur coitus debilitat corpus et facit ipsum consequi varios dolores et morbos: quoniam quod diminuat et abbreviat valde vitam, facitque eam valde breuiter et celeriter terminari.

i Alia anime vel timor incitat frigiditatem qui quandoque magnificatur in tantum donec ledat in vltimo.

i Timor anime generatur in corpore frigiditate et ob hoc accidit tremor membris et interdum magnificatur in tantum in patiente donec ipse moriatur: vnde autem causa est regressus caloris naturalis ad cor ex timore causatus.

t Timor anime generatur in corpore frigiditate et ob hoc accidit tremor membris et interdum magnificatur in tantum in patiente donec ipse moriatur: vnde autem causa est regressus caloris naturalis ad cor ex timore causatus.

m Agnus et multum gaudium impugnat corpus et ideo multum ledit pinguedinem et crassum.

s Et studium magnum est ex rebus corpus impugnantibus quod si magnificetur valde et contingit subito necat et interficit et maxime valde pinguedinem et hoc quod in corporibus magna pinguedinem habentibus est parvus calor: ratione paruitatis et angustie venarum ipsorum. Cum autem motus iste, scilicet caloris naturalis et eius exortatio est equalis, tunc quidem est pinguedinem corporis.

i Alametro quidem et tristitia fertur iudicium nocenti super macrum: et confert indigentem dissolutione.

i Amentum et tristitia interficit interdum macrum et profert indigentem dissolutione: quod dissoluit corpus: Cuius causa est: quia tristitia causa est collectionis et coadunationis caloris naturalis in corde et ob hoc infratur corpus.

i Amentum et tristitia interficit interdum macrum et profert indigentem dissolutione: quod dissoluit corpus: Cuius causa est: quia tristitia causa est collectionis et coadunationis caloris naturalis in corde et ob hoc infratur corpus.

i Amentum et tristitia interficit interdum macrum et profert indigentem dissolutione: quod dissoluit corpus: Cuius causa est: quia tristitia causa est collectionis et coadunationis caloris naturalis in corde et ob hoc infratur corpus.

ab ea ex cuius infirmitate contingit diminutio nutrimenti eius pro tanto si fuerit macrum addit inde in macie eius in tantum quod interdum significat mortem in eo. Si vero corpus fuerit pingue permittit et tollerat quod dissoluatur. Et in hoc quod terminatur et proficit tractatur de rebus necessariis positus in genere sanitatis. id est ex quibus sanitas efficitur et seruetur.

m Quibus ex superfluo calore in membris con similibus absque superfluitate generati sunt sicut morbus febrilis et consumptionis sicut est ethica et ptisi.

m Orbus in se et in generali consideratus est mala de spolio in corpore extrinsecus inferens operationibus suis et mutationibus nocentibus. Membra autem consilia sunt quorum totum et pars sunt vnius et eiusdem nature: cum morbus in eis obest operationibus et mutationibus ipsarum sunt autem membra ista sicut caro os et similia. Nam quilibet pars ossis est os et quilibet pars carnis caro. Membra autem dissimilia diuersarum partium sunt quorum totius et partis nequeque est idem nomen sicut manus cuius pars nec est nec os manus. Et decet quidem quod egritudine in partes duas plus diuidatur. scilicet in eam que existit in similibus: et illa que in membris oppositis generatur et tendit quod morbus in membris similibus extrinsecus sint. vnde spiritus que vna refertur qualitatibus primis sicut caliditate: et hoc intulit cum dixit morbus ex superfluo calore absque superfluitate et cetera. id est in membris consimilibus sunt morbi ex calore absque materia sicut contingit in ptisi et ethica sicut ipse dixit. De namque due egritudines sunt ex calore absque materia. Cum autem generatur calor preter naturam in aliquo ex membris corporis: nequaquam habet sibi nomen appropriatum: sed cum generatur in toto corpore vocatur febris. Et si membra illa fuerint radicata vocatur ethica et ptisi. Si autem calor fuerit in humoribus vocatur febris putrida: sed si in spiritibus vocatur effimera vel febris diei.

m Orbus autem ex calore cum humore est sicut febris putrida.

i Intendit quod morbus de causa diuidatur in duas species vna est absque materia sicut ethica quam dixit: vel cum materia sicut febris putrida.

e Et eis autem sunt morbi frigidi absque materia sicut congelatio frigens ex nune gradine vel frigore et ex eis est frigus cum materia sicut paralisis cum magna quantitate phlegmatis.

m Orbus de frigore diuiditur in duas species quarum vna est absque materia sicut congelatio frigens ex frigiditate extrinseca niuis et gradinis. Alia autem ex humoribus in corpore existente cuius causa est humor in corpore extrinsecus sicut in paralysi ex vicio phlegmatis cum est sopita et immobilis facta medietas corporis. Sed congelatio est dormitatio cuius causa est frigiditas.

e Et eis est humidis absque superfluitate sicut bitudo corporis que laxa vel mollis videtur et ex eis est morbus humidis cum materia humoralis sicut repletio ventris in hidropo.

q Etiam sunt ex morbis humidis per quod in corpore humor sit vel materia sicut bitudo corporis laxa et ex eis est humidus ex humoribus in corpore extrinsecus sicut repletio ventris in hidropo. nam in hidropo est humiditas cum materia.

m Orbus siccus cum materia est sicut cancer vel glandula. Sed siccus preter quod in corporibus sicut materia est sicut spasmus ex in anisone.

m Orbi siccus diuiduntur in duas species: Quarum vna est cum materia et superfluitate corporis sicut apata quod cancer dicitur vel scrofula glandula. Glandule

passent in vniu. n. p. annu. hie multu. qd. n. v. at. de. ab. ip. h.

autem sūt aſata i ſubacellis ⁊ i inguinibus generata vel collo que proprio nomine ſcrofula nominat̄. ⁊ hec q̄dez omnes ex mā ſicca generantur. Alia autē ſpecies eſt morbi ſicci abſq; mā: ſicut ſiccitas p̄tingēs ex imoderata euōne. vnde ſpasmus inde p̄tingēs: nō eſt ſpasmus ex repletioe. Hi autē morbi quoz p̄ceſſit rememoratio ſunt, viij. i. morbus caſs ⁊ fr̄s, morbus humidus ⁊ morbus ſiccus ⁊ q̄lz ex iſtis ē cū mā ⁊ abſq; mā. Ex his autē alij. iij. p̄ponunt̄. ſ. morbus caſs ⁊ humidus: ca. ⁊ ſic. fr̄s ⁊ humidus fr̄s ⁊ ſiccus. Qui etiā in duas ſpēs diuidūt̄ ſicut p̄mi ⁊ ſic erūt viij. qui cū p̄imis. viij. p̄iungant̄ erūt. xvi. Erūt ḡ i vniuerſo morbi mēbroz p̄ſilium. xvi. attū ſm̄ exquisitā veritatē i poſſibile ē eſſe morbū ex ſola calitate vel fr̄itate aut humiditate vel ſiccitate: ⁊ hoc ideo q̄m̄ cāe p̄dictaz egritudinū ſunt. p̄caldubio humores q̄ ſiquidē humores non ſūt niſi quatuor. ſ. calidus ⁊ ſiccus vel calidus ⁊ hu. fr̄s ⁊ ſic. vel fri. ⁊ hu. Si q̄s autē dicat q̄ Sal. ponit morbos abſq; mā. Dicemus q̄d tales morbi abſq; mā h̄nt. p̄culdubio ab extrinſeco gn̄ari. Res autē extrinſece aut ſūt fri. ⁊ ſicce: aut fr̄e ⁊ hūide: aut ca. ⁊ hu. aut ca. ⁊ ſic. An ſi eēt poſſibile eēt egritudies ex ſola fr̄itate vel ſola calitate: eēt poſſibile q̄d eēt rez ſolū calaz vel ſolū fr̄az. hoc autē ē falſum. ⁊ i poſſibile ergo rē. clv.

i In mēbris organicis exiſtunt morbi cui accidit i plasmate leſio vel nocumētū.

m Embra organica ſunt ſicut manus: apud rē. ex p̄ſilibus p̄poſita: quoz. ſ. totius ⁊ p̄tis: non ē idez nomē ſed diuerſum. Sunt autē ſm̄ medicos q̄m̄ or gn̄a morboz in p̄dictis mēbris gn̄atoz. ſ. morbus i plasmate vel forma in quātitate in numero in poſitione. Et morbi in plasmate diuidunt̄ in morbos p̄tingentes in ſigura ⁊ eos q̄ ex corruptioe p̄cauitatis mēbroz gn̄antur. Et eos q̄ ex aſpitate ⁊ lenitate eorūde p̄tingunt. Ipſe at̄ ſcepit a morbis in plasmate p̄tingentibus: vñ inq̄ i mēbris organicis ⁊ exiſtunt: cū accidit i plasmate leſio vel nocumētum ſicut ſub iudimus. Si alij. uius ex ei⁹ forma vel ſigura conūparat̄ vel eius p̄cauitas vel porus: vel ſi mēbrū q̄d nā ōz eēt aſperū lene fiat: vel ecōuerſo. ſ. q̄d ōz eēt lene fiat aſperum. clvi.

e St autē morbus i augumētō ſi fuerit caput nimis magnū ⁊ in diminutioe. ſi fuerit ſtomachus nimis paruus.

m Orboz in q̄titate ſūt due ſpecies vtpote angumētū ⁊ exceſſus in q̄titate mēbrū ſicut caput nimis magnū vel diminutio i q̄titate ſicut ſtomachus nimis paruus. clvij.

s I videat̄ forma capitis lata vel p̄preſſa erit error vel peccatū i plasmate.

q Nonā rettulerat duo gn̄a morboz organicoz vtpote p̄tingentium in plasmate ⁊ q̄titate ipſoz

Et p̄nter diuiferat eos q̄ ſūt i q̄titate i duas ſpēs que ex angumētō ⁊ diminutioe ipſaz p̄tīgūt. Incepit nūc morbos in plasmate diuidere in ſpēs ſuas: vñ inq̄ q̄d ex mēbris plasmatis eſt cū conūp̄it̄ forma mēbrū a principio ſue gn̄ationis ſicut p̄tingit pueris naſcētibus quoz capiti forma alicui organolato aſſimulat̄: aut ē ſicut naſtus hīs tibias obliquas. clxvij.

e E eis etiā eſt morbus icōcauitate cui accidit ei nocumētum ſicut cum planta pedis carne repleatur.

s Decies ſa ex mēbris. ſ. plasmatis eſt morbus in p̄cauitate ſicut ſi cōcauitas pedis in tantū carne repleatur q̄ nulla cōcauitas ibidez videatur: vnde huius patiens nequaquā ſuper oſſa rotunda ⁊

gibboſa pedū firmat vel appodiat grefſus ſuos. clxix.

a Et ſi accidat ⁊ interponatur aliquid in poris ⁊ meatibus ſicut contingit in oppilationibus ex lapidib⁹ renū p̄tingētib⁹.

b Enim ſpecies vel morbus plasmationis etiā eſt corp⁹ poroz ⁊ canaliū mēbroz ſicut p̄tingit in oppilatione generata in canalibus renū rōe lapidū vel calculoz in eiſdem gn̄atoz. clxx.

a Et ſi mēbrū q̄d ōz eēt aſperū ſit lene vt ſtomachus in quo ſuperflua humiditas exuberat. aut ſi q̄d ōz eēt lene ex aſperetur ſicut cana pulmonis cū ericcatur.

e Et eſt cū mēbrū q̄d nāliter debet eſſe aſperum efficitur molle ⁊ lene ſicut ſtomach⁹ ſupflua humiditate cōpreſſus q̄m̄ ſtomachus nāliter debet eſſe aſperus ⁊ ſolidus ſicut iqt̄ Sal. q̄tenus poſſit firmiter comprehendere ⁊ p̄minuere cibū cū digerit̄ in eo aut cū mēbrū q̄d ex prima creatione ⁊ plasmatione ōz eēt lene ericcatur ⁊ exaſperatur ſicut cana pulmonis cum ſiccitas immoderata accidit. clxxi.

e St autē numerus a natura egrediens in ſex vel quatuor: digitis.

q Etia rettulerat morbos in creatōe p̄tingentes i q̄titate hoc cuz diuiferat morbos in plasmate. In pre aū iſtam in quatuor ſpēs voluit nūc referre

tertium gen⁹ p̄dictaz egritudinū. h̄ autē genus ē d̄ morbis i numero mēbroz. diuiferat autē morbū i numero ſicut morbū i q̄titate in augumētū ⁊ diminutionē: vnde intēdit q̄d i mēbris quoz operatio p̄plet̄ in numero determinato: eſt numerus in nāliti: ſi determinatus augeat̄ vt ſigs naſcat̄ cū ſex digitū vel oriat̄ vel minuat̄ vt cū q̄s ſolū cū q̄ tuor digitis naſcat̄. clxxij.

i Atterdū vniū duo digitū ⁊ iūguntur. Et i terdū crura i naturali ſeparantur.

i Attendit q̄d mēbrū ſitus ⁊ p̄ones diuidat̄ i duas ſpēs. Quaz vna eſt p̄iunctio eoz q̄ nāliter debet eſſe ſepata ſicut cōiūgit̄ in eis q̄ naſcūt̄ cū q̄ buſdā digitis ipſoz ſubiūgunt̄. Alia eſt cū ſepat̄ mēbra q̄ nāliter oñt eēt p̄iuncta. clxxij.

s Olutio diuiſi in alias vnionis exiſtit i p̄iunctioe mēbroz aut in ſeparatioe. In cōiunctiōe quidē ſicut ex diſlocatione brachij ⁊ in cōiſione pedis vel manus.

b Oc eſt genus egritudinū notaz in ſolutōe diuiſi in alias vnionis. ſit autē diſlocatio cōtinuitatis tā in mēbris cōſimilibus q̄ in organicis. vñ itel

ligit q̄ ſit in organicis: cū dicit q̄ diſlocatio diuiſionis in alias vnionis inſiſtit in p̄iunctiōe mēbroz. p̄t̄ nihilominus fieri in aliquo ex mēbris p̄ſilibus ſicut in fractura oſſis vel incisione carnis: ⁊ hoc intellexit cum dixit q̄d ſolutio indiuiſi in alias vnionis reperitur in ſolutione mēbroz. ſ. q̄d ſicut reperitur ſolo diuiſi in aliquo membro cū alijs conūcto: ſic etiam reperitur in aliquo membro ſolo ex ſite ⁊ alij non conūcto: ⁊ itelligit de dicto ſuo ſicut diſlocatio brachij ſolutionem vnionis in mēbris organicis ⁊ eſt illa quam dixit p̄ius in conūctione membrorum. ⁊ etiā in hoc cap. manus vel pedis abſciſio. clxxiij.

s Olutio in oſſibus eſt fractura in tuniciſat̄ ⁊ venis dicit̄ ruptura. ſed ſolutio facta ſecū dum latum vel longum in neruis. dicitur fixura vel punctura.

d Quierſa ſunt noia ſolonia diuiſi in mēbris conſimilib⁹. Naſcūt̄ ſcā i oſſe oñ fractura: ſed in venis

et tunicis dicitur ruptura et factura in nervis sicut longam aut profundam de fixura aut punctura.

Solutio facta in ligamentis vel cordis dicitur quassatio. et arabice dicitur rabat. sed facta in carne dicitur vulnus. Si tamen producatur rebus eius diceretur ulcus. Sed facta in sola cute dicitur excoxiatio.

Solutio facta in ligamentis dicitur arabice rabat. facta in cordis dicitur albucar. facta in carne dicitur vulnus et si producatur tempus eius dicitur vlcus. facta in separte cutis a carne dicitur excoxiatio. clxxvi.

Cause diuiduntur in manifestas apparetes que. scilicet. contingunt cuti et superficiem corporum sicut ignis: et nix percussio: aut ruptura contingens ex saltu.

Postquam perfectam resolutionem de speciebus morborum cepimus nunc referre etiam causas efficientes ipsorum. Et quia tres sunt species causarum. Sunt enim quedam extra corpus que primitive et manifeste nuncupantur. Et quedam sunt intra corpus ex quibus quedam sunt propinque que coniuncte dicuntur quedam distantes et remote que dicuntur antecedentes. Iohannes cepit nunc diuidere causas in has tres species. vnde inquit cause diuiduntur in manifestas et apparetes: et intendens tamen quod cause diuidantur in primitiuas et antecedentes et coniunctas. Consequenter autem dicit que sunt cause primitive dices. scilicet. contingunt cuti et superficiem corporum etc. sicut ignis qui calefacit et nix que exterius occurrens infrigidat. Et ruptura vene contingens ex saltu. Saltus namque est causa morbi cuius vis potestate solutiois primitiuat. Et ignis et nix sunt cause morbi similes que est in membris primitiuat ipaliter generantur vis potestate male propinque. clxxvii.

Et causas etiam sunt que dicuntur coniuncte et ipse quidem sunt inter has species differentes. et hoc quia quod diu continuatur putrefactio continuatur et febris putrida. Ex causis etiam sunt que antecedentes appellantur omni repleto corpori congruentes.

Cause intrinsece diuiduntur in causas propinque que coniuncte dicuntur et sunt proprie et immediate cause in egritudine: et ob hoc reor ipsam dixisse quod sint differentes inter has species: hoc est dictum quod faciunt diuersas inter has species et quod faciunt differre quasdam ex speciebus morborum in quo sunt sicut putrefactio que est causa caloris extranei et causas distantes et remotas que antea nominantur sicut est repletio que est causa oppilationum et oppilatio causa putrefactionis et putrefactio est causa febris. Est autem proprium cause coniuncte ut ipsa ablata tollatur et auferatur: morbus non autem ita est de antecedente imo ecounter so. et ob hoc ablata putrefactione auferatur et cessat febris: que tamen non auferatur vel separatur: et si repletio auferatur. clxxviii.

Et causas efficientibus vltima est: quicquid corrumpit membri complexionem ex infusione humoris ad ipsum.

Quicquid causa membri corruptionis ex infusione humoris ad ipsum habet rationem cause efficientis. clxxix.

Et sunt potentia impellentis et debilitas seu in potentia recipientis et multitudo mali humoris fluentis. latitudo meatuum et debilitas nutritiue. hec enim est sufficiens summa earum. necnon etiam quod videbis qualitatem in substantia corporis existentes superari: et ad sui contrariam declinare.

Cause infusionis materie ab vno membro ad aliud sunt fortis potentie expulsiue membri humoris impellentis: et debilis virtus membri recipientis

Et haec ex eis est multitudo humoris in membro impellente. tertia autem est latitudo meatuum inter membrum recipientem et impellens existit. sed quarta est debilitas virtutis nutritiue. hec enim causa est quod sunt humores superflui in membro impellente bene. Intellexit autem cum dixit. necnon etiam quod videbis qualitatem in substantia corporis existens superari: et ad sui contrariam declinare quod. videbis aliquam ex humoribus membri qualitatem vincere et superare: et ad sui contrariam transmutare: vnde est a se diceret. quod vna ex causis expulsionis alicuius humoris ab aliquo membro est nocendum forte illius membri creatum ex illo humore qui in eo existit. Et nihilominus ex causis expulsionis ab vno membro ad aliud est cum membrum impellens situatur super recipientem. clxxx.

Quod generat in eo calorem est quidem causa vna quare contingat corpori illud quod inde eidem contingere consuevit. usus autem et effectus alicui est calidum in potentia. Sed calidum in actu est sicut calor solis.

Intendit hic quod calor existens in corpore inducat in eo illud quod est causa doloris. vnde est ac si stiteret: quod inducit in eo illud quod est aptum de natura sua inducere. scilicet. dolor. Sunt autem calidi due species: quarum vna causa in potentia sicut aleum et pip. Secunda vero causa est actu sicut aer: calidus paulopost meridiem. clxxxi.

Et his sunt motus anime sicut ira et motus corporis sicut labor et corruptio et putrefactio et cibi paruitas: et quod poros corporis cuius claudit et restringit sicut aer.

Et causas calefacientibus sunt fortes motus anime sicut ira et motus corporum fatigantium et humorum putrefactio et cibi paruitas. aer vero cutis poros claudit et restringit in tantum quod calorem suffocat et euentari prohibeat. Nam inde proculdubio generatur febris que effimeram nominatur. clxxxii.

Causa vero harum egritudinum est quicquid in eo frigiditate generat et quando quod soluitur ex eo dissolubile: cuius virtus autem est in potentia uelut contingit in iusquiamo assumpto. aut in actu sicut in niue.

Quicquid generatur in corpore frigiditatem soluit proculdubio inter primitiuat sicut cum est violentum et forte efficitur tunc morbum qui primitiuat solo appellatur sicut per in solone digitorum ex niue contingente. Actus autem et opus ex frigiditate diuiditur primo in duas sicut et opus contingens ex calore. Est enim quedam infrigidatio in potestate sicut iusquam: et quedam actu sicut nimis. clxxxiii.

Famis est cum pabulum spirituum terminatur. et sic contingit cum terminatur et consumitur oleum in lampade vel furebulo uehemens etiam saturitas et crapula calorem suffocat et extinguit.

Um autem est famis adeo fortis et valida quod actio nature que corpus nutrit terminatur: contingit quod spirituum diminutio et corporis infrigidatio: et sic etiam accidit splendori luminis seu flammae diminutio cum est oleum in curcibulo omnia consumptum: vel etiam diminutum. Et super excedens crapula cuius causa est superflua cibum uelut contingit in persecutibus immediate appetitum est causa infrigidationis. hoc enim calorem tegit et suffocat naturam quemadmodum excedens olei quantitas extinguit flammam donec ipsam omnino sic suffocet et extinguat. clxxxiiii.

Motus autem fortes et diurni sunt causa euacuationis spirituum et infrigidationis corporis. quiete etiam infrigidatur calor: sicut

flāma fumo extinguitur.

c **U**m tps fortium motuū pducit infrat corpus ex eis licet i principio corpus calefaciant tñ cum producūt inde sps educūtur 7 per pñs corpus frigidat. Quies etiā 7 ociū corpus infrant: qm̄ ex omifione motus auget 7 magnificat fumosa supfluitas sup calorē nālē. Et ex ea sic extinguit ignis cū fumo pmit 7 s̄ ipsū dñatur. Est qdē necaria calorū nālī ispiratio v̄ lēitatio sic igni euentatio vel ex sufflatio. clxxxv.

f **D**ns 7 valida corporis densitas concludit calorē in corpore donec extinguat corpus imoderate rāz seu spōgiolū de facili i frigidatur cū sit propinquum 7 dispositum ad hoc vt in eo calorē de facili dissoluatur.

i **M**oderata corporis densitas sic calorē in eo recludit donec extinguat sicut ptingit exterius qñ sine respiraculo oīo coopit. Nam moderata 7 parua densitas calorē pseruat 7 p pñs corpus calefacit: sed imoderata calorē extinguit nālēs. Et s̄l̄r ifratur corpus nimis rāz. Nā minuit i eo calor 7 paruas efficiatur sicut contingit in cibanis 7 balneis multa respiracula habentibus. clxxxvi.

c **U**ngz sunt numero scripta humiditatem generantia ex quibus aqua calida dulcis super torum in fusa est humida in actu.

a **S**erit qd̄ humectantia sunt cause humiditatez facientes 7 sunt qngz ex qbus est humectans in actu aqua cala. qd̄ qdem intelligit. verū duz fueit aq̄ delectabilis 7 ei⁹ ifusio s̄ corp⁹ multa. clxxxvij.

e **H**umectatib⁹ aut i potētia est vsus pisciū delectabiliū casei recēis quies copis 7 immoderata refectio vel saturitas.

e **H**umectatibus in potētia sunt sicut potus lactesius piscium in aqua dulci habitānū caseus recens ges corporis ociuz 7 saturitas imoderata.

e **I**ntellexit aut humiditātū retētiōne fieri ex his q̄ retinēt hūiditates i corporibus seu p̄hibēt egressū eaz cui⁹ sūt q̄ poros corporis coarctāt claudūt 7 ispissāt. clxxxvij.

c **U**ngz sūt siccitate generātia sensu intellectu ve apprehēsa ex quib⁹ quedā acru existūt sicut boreas 7 quedam in potentia sicut eius synapis 7 tanta famis seu abstinetia per quam humiditas corporis consumatur 7 omnis motus fortis 7 violentus contingit etiam corporis exiccatio ex ventris solutione.

b **E**c quinqz sunt de se intellecta ex modo loquendi eius in eisdem: verū est sicut cū dicit de exsicantibus in actu est boreas 7 frequēs inuolutio 7 continua 7 humectatio in terra vel arena. Et i potētia sicut sinapis eius 7 famis exsicans corpa. 7 hoc qm̄ ex cibo naturalis calor intenditur vnde ablato vel subtracto cibo agit calor in mēbus corporis 7 in humiditatibus eoz psumēs 7 exsicans ea. Postq̄ expleuit rememoratiōnem egritudinis mēbrozū p̄similium accedit nūc ad rememoratiōnem mēbrozū organicorum. clxxxix.

a **A**use magnitudinis mēbrozū sūt fortitudo 7 potētia formatiue 7 etiā nutriētis.

a **E**e sunt cause magnitudinis mēbrozū. s. fortitudo plasm̄ie. 7 magnitudo materie quam per nutriens intelligit. cxc.

c **A**use paruitatis mēbrozū sūt s̄rie eis que magnitudinē efficiunt in eisdē.

i **I**ntellexit q̄ cause paruitatis mēbrozū sint debilitas plasm̄ationis 7 paruitas mē. cxcvi.

c **A**use corruptionis formarum est in numero similitudinū qd̄ quidē rōne malitie cōplexionis existentis in matrice contingit: aut paruitate spermatis aut malo egressu fetus in orru suo ex cuius tortura contingit peccatum infigura 7 forma.

c **A**use corruptionis formarum mēbus cadit in numero recipientium similitudinē 7 figuram et hoc contingit ratione male complexionis matricis. Nā malitia pplexionis matricis disponit interdum passum qd̄ recipit formā 7 agens taliter q̄ agēs malam i primat formam: aut qd̄ recipiens malā formam recipiat: aut dūminutione 7 paruitate spermatis qua receptio forme vel eius actio vel generatio ipeditur qd̄ quidē veruz est s̄ opionē eius q̄ opinat eē inseperate potētiāz actiōnā. Contingit etiā iterdū sicut d̄ predicta corruptio ex re extrinseca vtpote in naturali egressu fetus in natiuitate: sed hāc corruptionem forme repant obstetrices frequen fasciando sicut decet priusquāz indurentur ossa. 7 in summa corruptio forme ab extra accidit vel ab intra. ab intra quidem accidit vel malitia agentis: aut malitia passi 7 recipientis vel ambabus simul. eorum autem malitia erit ab eismet aut a matrice. cxcij.

e **H**is etiam ex nutris si delinquerit fasciando ipsum aut elcuando vel deprimendo. ipsum.

n **E**rit etiā est cā q̄re nati mēbra tortuosa efficiunt cū erat in fasciando ip̄z seu i ligado ip̄z cū fasciā: 7 hoc q̄ teneritate 7 humiditate ossiūz ipsius augentur secundum figuram ex ligatura eis impressam sicut etiam contingit errore ab eodem commisso in eleuatione aut depressione eius. cxcij.

v **E**t si forsan augeatur in eo cibus: aut ad nutriendum qui malus existat.

e **R**ecedens cibi extrinseca q̄ntitas i s̄ silis est causa corruptiōis forme sicut 7 excessus materie itriū fece. s. contingens a principio gnātionis: 7 hoc qm̄ ex multitudine mē debilitat virtus plasm̄atiua in pductōe forme. Et s̄l̄r videt ptingere cum nutritur 7 cibatur nutrimento grosso añ tps pueniens ad nutriendum ipsum tali nutrimento: nā cū subripit humidum 7 subtile ei puta lac. corrupitur quidem magnitudo membrorum in forma a pñ. s. in eodem impressa. cxcij.

a **E**t si puer debilitate sua cadat cum non regitur ab alio 7 ipsius tibia aut crus inde frangantur vel eius natus percunatur taliter q̄ inde tensionem 7 pressionem paratur. non enim potest materia ratificari si mouetur quis impotens se sustinere ratione facture ossis nondum perfecte consolidate.

b **E** autem cause omnes sunt extrinsece. nam cuz permittit puer ābulat añquā hēat potētiā ambulandi contingit quidem ei obliquitas seu tortuositas suarum tiliarum coprus etiam forma in aliquo si frangatur aliquod ex ossibus ipsius si priusquam eius consolidatio perficiatur moueatur. cxcv.

b **E**tiam facit multitudo humorū in leprosis 7 paruitas eorundem 7 continuitas febres facientibus.

f **I**n leprosis quidem cōtingit gnāliter corruptio forme membrorum suorum 7 similiter contingit in extenuatis 7 psumptis. Causa autem huius siccitatis ē que cum difficultate formam recipit. cxcvi.

a **E**t tortura oris 7 faciei contingēs ex mol

licie et relaxatione nervi aut conugatione et tensione nervi versus collum declinante.

p Proculdubio cause iste sunt morbi. Nam totum facie fit relaxatione et mollicie nervi exstitit in parte hñte colligantiaz cū parte obliquitate hñte: fit etiam interdum tensione et conugatione nervi: et nunc proculdubio pars lesa obliquatur. cxcvij.

v Estigia apertum et cicatrices vlceruz et vulnerum proculdubio formas in superficie conumpunt.

c Ausa huius apertis est putrefactio alioz apertuz: sed in vlceribus et vulnerib⁹ cā ē mala coniunctio ipsaz et alia dissolutio cāe clusiois meatuum. cxcviij.

s Sapientes dederūt operā in collectione eorum que sunt de genere claudentium et obdurantium poros et meatus ex quibus sunt fortitudo retentive et debilitas expulsive. interdum etiam frigus est causa huius.

p Quia et meatus clauduntur ostio et fortitudine retentive virtutis et debilitatis expulsive: frigus etiam coarctat et constringit poros et meatus. quod quidem patet ex conugatione seu coadunatione nervorum ex frigore contingente. cxcviij.

s Fecitas et coarctat eos valde et sibi faciunt ligature apostema et angustat et obliquat per restrictionem exterius in aliquo membro generatam stringit etiam eos medicina stiptica.

s Fecitas aucta in aliquo membro stringit et coarctat poros et meatus eius. Idem etiam facit ligatura facta super membris proculdubio aperta generatam in aliquo membro exterius angustat meatus et poros constringendo: constringit etiam medicina stiptica. cc.

b De etiam contingit interdum consolidatione vulnerum et ulcerum et etiam verruca seu poro et carne innaturaliter augmentata.

c Ex causis meatus claudentibus est cū vlcus vulnus in naturaliter consolidatur sicut contingit in consolidatione longitudinis meatuum: verruca etiam in eis nata est ex causis clausiois eoz. Nam nascitur enim interdum interius sicut exterius: exterius: ex eis etiam caro est in naturaliter in eis nata. cci.

c De etiam humor facit aut sanies vel sanguis lac coagulatum et aqua.

c Oñstat quod cū humores in vlcibus ad cavitates meatuum que replent et obturāt eas: et similiter facit sanies in eis exterius: exterius: et similiter facit sanguis coagulatus et lac caseatum. cciij.

c De etiam faciunt vermes lapis et sex sicca dura et aer.

b De intelligit de vermibus generatis in intestinis ex quo accidit colica: per lapidem etiam intelligit lapidem in vesica: et etiam calculum in renibus. Et per aerem intelligit ventositatem grossam: interdum meatus obturantem. Unde etiam contingit una ex speciebus colice scilicet illa que contingit ex clusione ventositatis in intestinis. Ex his autem causis contingit plurimum retentio fecum et urine cciij.

c Ause operationis meatuum sunt fortitudo expulsive et debilitas retentive.

a Pertio meatuum contingit fortitudine expulsive et debilitate retentive. scilicet a causis contrariis: eis quibus contingit clausio ipsorum puta debilitati expulsive et fortitudini retentive. cciij.

c Ex his etiam est omnis medicina apertiva

calida et humida necessario.

e Ex causis meatus aperientibus est usus medicinarum aperitivarum: neque dubium quin medicina calida et humida meatus aperiat. ccc.

q Aliquid augetur et excedit numero in nobis augetur sic ex multa materia ut digitus si fuerit materia laudabilis aut rana si materia in laudabilis.

q Sicut retulerat causas apertionis et clausiois meatuum. Incipit nunc referre causas augentium numerum membrorum. unde inquit quod quicquid augetur in numero membrorum: augetur proculdubio ratione multitudinis materiei: que si fuerit laudabilis: erit quidem corpus inde auctum naturale sicut eius digitus: si vero mala erit corpus innaturale sicut est illud quod rana appellatur et augetur sub lingua. lccvi.

q Aliquid minuitur in nobis numero contingit contrario eius cuius rememorationem fecimus.

c Ausa diminutiois numeri est propterea causa augmenti ipsi velut diminutio materie. cccvij.

c Ausa generans asperitatem est ablatio humiditatis que interdum ex humore frigido contingit pulvere stipticitate ciborum et medicinarum.

b Proculdubio retulit causas egritudinum ex asperitate generatam dicens quod efficiens asperitatem est quod auferit humiditatem sicut humor siccus cū infunditur ad carnem pulmonis ipsam exasperans. Idem etiam fumus facit et puluis et cibi stiptici et medicine. Hec enim omnia guntur et carnem exasperant. cccvij.

c Ausa leniens asperitatem est sicut humor viscosus et omne pingue unctuosum.

o Sicut quod huius viscositate lenit asperitatem sicut huius res seu humanitates viscosae et oleaginee. ccix.

p Proculdubio omne illud de cuius natura est ut ster separatam ab aliquo. cuius aliquo modo ei unitur sicut cum eodem coniungetur.

Si vulnus non debere solidetur quod res in membro in opinata ostendetur.

p Proculdubio nunc retulit causas morborum situs et posuit retulit autem duas causas huius rei. scilicet unam ex coniunctione eius quod erat separatam a membris unde ait proculdubio omne illud de cuius natura est ut ster separatam a membro sibi vicino. Nam cū est talis sit accidit ei ut coniungatur membro illi proculdubio causa huius erit signatum vlcus vel vulnus in superficie cuiuslibet expulsi membris. accidit enim preter hoc ut superficies unius ex illis membris vulneratis cū superficie alterius membri vulnerati consolidetur et uniatur quemadmodum contingit hoc in eodem vulnere per se solum generato in quo. scilicet superficies quadrata partium eius cū superficie aliarum eiusdem solidatur et uniatur et ob hoc inquit quod videbis in consolidatione vulneris aliquius membri cum indebite consolidatur et aliter quam sperares aliud quam sperares de patiente evenit. ccc.

e Ex hoc etiam est fortitudo in mutatione et debilitas informativae.

p Proculdubio membra naturaliter separata indebite uniantur et solidantur interdum a principio oppositis ipsorum et fortitudine virtutis generativae et maxime quod de natura eoz est ut multum uniantur et coniungantur et unum quod efficiat: et interdum adicitur huius debilitas formativae: accidit autem hoc a causis cum ipsa aliquam partem ex membris separat et sequester. cccij.

Quævis separatio contingens cuilibet ex eis de quorum natura est ut sunt in situ coniuncta. Sit de genere et numero egritudinis situs et ponis in membris organicis: et nihilominus etiam proprie de genere solutionis diuisi seu continuitatis cuius quod solutionis casus referuntur.

One membrorum cuius situs iudicatur per naturam esse inter ipsum et aliud ita quod secum coniungatur si quidem contingat ei quod seperetur ab illo quod talis separatio in membris organicis referatur: erunt nihilominus perculdubio cause separationis unius ex eis ab alio de numero causarum solutionis continuitatis appropriatae membrorum per similibus que proprie indiuisi solutio appellatur et ipse quidem ad causas refert proprias consequenter. cccij.

Humor quidem habes vini et quod late viscosus et calefactus et corrosiuus vel sanatiuus aut hypostasia impulsus seu inhibita contusio nem inferens vel viscositas relaxans quod mouere deberet vel saltus conrundens lanians et disrumpens. vel lapis offendens et contundes.

Quoniam est quod hec omnia soluunt continuitatem. s. humor corodens et calidus et hypostasis membrorum corrosiuus necnon humor viscosus. dislocat partes motiue ex laxatione quam eis inferunt et similiter saltus soluit continuitatem membrorum et lapis ledit et offendit membrum et carnem contundit. cccij.

Eis sunt medicine corrosiue et visciue ferum corodens et lanians et quandoque uetus scidit ratione tensionis. Idem etiam agit ignis sicut in ceteris.

Oc totum est per se notum et manifestum: ideo non expono. cccij.

Quædam accipiuntur reperuntur in operationibus et quædam in quibusdam corporibus continguntur et quædam in egredientibus ab eodem puta in fecibus egressu. s. sanguinis sudore et urina.

Quoniam iam explicuit rememorationem de morbis et ipsorum causis. Incipit nunc referre accidia post ipsos contingentia. Nam accidia persequuntur morbos sicut et morbi casus et necessario fiunt ex eisdem. Inchoauit autem in hoc a diuisione acciditium in eorum prima genera: unum inquit quod ipsorum sunt tria. s. genera quorum primum acciditium ab operationibus membrorum assumptorum utpote a nocumeto ipsorum. et hoc quod est primum ex eis. Secundum est acciditium a qualitatibus corporis assumptorum: puta a citrinitate macie et qualitatibus alijs que contingunt corpori post egritudinem ex imitatione ipsius. Tertium genus est acciditium sumptorum ab egredientibus a corpore sicut ab imutatione fecum urine et sudoris et fluxu sanguinis et alijs exeuntibus. cccv.

Egressus naturalis operationis a dispositione sua est triplex. s. ipsius debilitas ipsius ablatio et ipsius imutatio seu corruptio quod in quolibet morbo est etiam manifestum.

Egressus operis a dispositione sua naturali sit triplex aut debilitas aut oio auferat aut sic imutatur quod debite fiat: unum exempli gratia. Si digestiua stomacho debilitetur egredietur cibum indigestus. Si uero auferatur quilibet assumitur egredietur: s. si calore debite alteretur et imutetur ueretur quod est cibum et fumosus efficietur: et hec quod est genera sicut omnibus operationibus sunt repta. Hoc n. notum est in visu. cccvi.

Debilitas enim operationis uisus est cum aliquis debiliter uidet et ipsius ablatio cum oio uisus prohibetur uel auferatur: et ipsius corruptio et inconueniens imutatio cuius imaginatur

se uidere que non uidet.

Exemplum debilitatis operationis est sicut debilitas uisus et exemplum ablationis eius est sicut uisus ablatio et ut proprie cecitas exemplum uero male et corrupte operationis est cum quis uidet quod non uident. i. cum uidet ei esse quod non est sicut est cum uisus ei unum duo est. cccvij.

Exempla accidentium proportionabilia reperiuntur in accidentibus contingentibus alijs operationibus.

Ex tria genera acciditium reperiuntur in omnibus alijs operationibus sicut et diotum est de operatione uisus. Est autem te sciendum quod ipsimet morbi sunt casus horum acciditium. Nam si corruptio uel immutatio operationis fuerit in membro consilii: erit quod est casus ipsius una ex uisus. species male consensionis. Si fuerit in organico: erit casus ipsius una ex speciebus morborum organicorum. cccvij.

Sensus uisus attingit et percipit interdum aliquod ex accidentibus qualitatuum corpori contingentibus citrinitatem et tumorem uisus perceptibile et interdum attingit et percipit auris aliud quod ex eisdem sicut sonum uentris in hydrope percipit etiam ex eis aliquod sensus odoratum quod admodum fetorem contingentem in ulceribus putridis et corruptis. Ex eisdem est quod suo sapore percipitur et sic contingit cum acido uel acetositas in ore percipitur. Tacrum etiam quod ex eis cognoscitur. si enim per tactum cognoscitur cancri duricies.

Eccidia sumpta a qualitate corporis sunt. s. s. u. meum. u. sensuum narium ex eis sunt que attingunt et percipiuntur sensu uisus sicut colorata nam egredientes puta citrinitate icterico ueniunt et tumore in patiente apha et alijs apparere. Et ex eis sunt que aure uel auditum attingunt sonum. s. egredientes a nari: sic enim auditur rugitus et burgulatio in uentre hydrofici cum ab uno latere ad aliud mouetur ex his etiam accidentibus percipiuntur quod odoratum sicut in his quorum odor est fetidus utpote in uisceribus fetentibus ratione putrefactionis et sicut calefactionis eisdem contingit. Et ex eis sunt que suo sapore per sensum gustus percipiuntur sicut contingit in ore amaritudo uel acetositas que in eo reperiuntur. Ex his acciditibus sunt que sensu tractus cognoscuntur sicut durities contingens membro in quo est caerosus apha. Sunt autem quatuor humores cause. s. horum acciditium. cccix.

Exper acciditium ab egredientibus a corpore sumpta excitatur siquidem quicquid sensus.

Quicquid sunt species acciditium ab egredientibus a corpore assumptorum secundum numerum ipsorum sensuum: sic enim est eis sicut in speciebus acciditium sumptorum ab his que corpori contingunt. et ipse quod refert eas prout. cccx.

Sicut in urina si rubea sit uel nigra. et sputo si fuerit uel sanguis uel sicut butyrum et in eo quod quod est ratione dissolutionis et resolutionis egredietur sicut contingit uentositate sternutatione oscitatione. In uomitu etiam reperitur interdum acetositas amaritudo uel stipticitas. et cum urina fuerit fetida significat quidem super uesice ultera et si in sudore sentitur si frigidus fuerit uel calidus tenuis uel viscosus.

Eccidia uisus precepta in egredientibus a corpore per operationem nati sunt sicut rubedo urine et ipsius nigredo in febre apparere: et sicut sputum sanguineum. i. rubeum ab ore egrediens et butyrosus. i. albus apparet in morbo pulsus. Accidia autem que in egredientibus a corpore percipiuntur per auditum sunt soni contingentes ex impulsionem nati supfluitates a corpore expellentis sicut prout

git in ventositate deorsum egrediente et sternutatione que contingit cum caput supfluitates digonnis sue sup nasum impellit obsecratione contingente ex impulsione humorum nocuum sicut inferentius. Sed que percipiuntur per saporem sicut accerositas precepta in eo quod a sicut egreditur cum vomitur et sicut amaritudo et stipticitas: ibi enim saporis interdum cum vomitu sentiuntur. que autem odoratu sentiuntur sunt sicut fetor vine significans sup vlcera vesice. significat nihilominus etiam sup corruptionem et putrefactionem in corpore extem. Que autem ex istis sensu tactus percipiuntur sunt sicut sudor ipse percipitur enim per eum aut calidus vel frigidus tenuis vel viscosus. Quidam tamen opinati sunt quod tenuitas et viscositas sensu visus percipiuntur. cccxi.

E quidam accidētia sunt patiētius passiones et apud nos signa et demonstratōes. et postquam feci rememorationem de his quasi transitorie et ignali. faciam nunc rememoratōes de eisdem in spali.

Ecquidem accidētia quorum rememoratōes fecimus sunt in egris passiones: et apud medicos signa sunt sup eorum morbos demonstratiua. Et hoc id quod morbi sunt causa accētium: et eadem attestantur et significant super suas causas: vnde sicut fumus significat et attestat se ignem. sic quidem accētia significant super egritudines per tanto placuit sibi referre. Nunc hec accētia in quantum sunt signa demonstratiua et significantia. Hec autem est tertia ex paribus huius scientie scilicet de rebus extra naturam. cccxii.

Nunc signum sicut dictum est rememoratium aut presentis indicatium vel futuri pronosticum. est tamen vtile non necessarium nobis quod referimus ex eo quod preterit sicut humiditas terminati sudoris.

Res autem sunt species signorum. Nam si significet super egritudinem presentem de indicatōem et si significet super egritudinem preteritam et terminatam de rememoratium. Rememoratio enim et memoria sunt etiam quod preterit. Si vero significet super egritudinem futuram appellatur pronosticum. deinde in dicitur exemplum rememoratium et dicitur: sicut humiditas etc. id est sicut humiditates quas reperit medicus in corpore patientis significantes ei quod patiens iam sudauerat in preterito: et interdum significant ei quod egritudo iam fuerit terminata: hoc autem genus non est medico necessarium nisi si per accidens sicut diximus. cccxiii.

Nunc illud quod significat super illud quod iam existit neque non est quod significat super illud quod speramus eadem multum necessarium. cura enim que nunc fit a nobis cum auxilio huius rei.

Quod ex signis significat super egritudinem presentes et super futuras generari et super accētia ex earum generatione contingencia est quidem ex his quorum cognitio est perutilis et multum necessaria in hac arte. Innitimur enim his cum securitate. cccxiv.

Et his quidem signis sunt quedam generalia et quedam spalia: et particularia alicui ex membris de quibus quidem specialius faciam rememorationem in arte seu parte artis curatiue.

Igna harum duarum specierum diuiduntur. Nam quedam horum sunt spiritualiter significantia super quolibet ex egritudinibus. Et ex eis sunt quedam generalia significantia morbos in generali. Et ipse qui deinceps incipit a remotione generalium et loquitur de spiritualibus cum loquitur de cura cuiuslibet morbi ut ipse dicit. cccv.

Nunc signum generale suntur a membris principalitate et dominium habentibus. puta ab epate cerebro et corde hec enim secundum

veritatem dicuntur principalia.

Igna generalia sumuntur ab accētibus membris principalibus continguntur. ut quia membra exercēt operationes multas in multis membris corporis ideo quidem accētia eis continguntur significant super corruptionem et malam dispositionem plim ex membris corporis. Et in summa sup lesionem et nocumētum vnitum ex speciebus virtutum primarum generalium in corpore existētibus sicut accidētia repta in vrina significant super morbos et nocumēta virtutum naturalis in epate existētia et contingencia. Et accētia pulsus super morbos vitalis virtutum secundum opinionem medicorum: et huius plim sunt morbos virtutis nutritie. cccxvi.

Et cum est recte formationis seu imaginationis et rocinationis seu cogitationis sane memorie et recordationis.

Anus mente dicitur cum est recte imaginationis iuste seu recte cogitationis et non recordationis voluit autem sic loqui quoniam cum leditur aliqua ex predictis operationibus significat super lesionem partis cerebri illi operationi appropriate: Est autem anterior pars cerebri locus imaginationis seu formationis et medius cerebri locus rocinatōis. Sed pars eius extrema est locus memorie et recordationis. vnde significat quod impaciente malitia imaginationis et formationis sit morbus in anteriori parte cerebri et significatur cum patitur mens et ratio quod medius cerebri patitur. Cum vero memoria patitur. significat quod posterior pars cerebri sit egrota. cccxvii.

Otus etiam et sensus laudabilis significat super capitis sanitatem. et nocumēta eius contingencia denotant proculdubio quod morbi existant in cerebro.

Quod hic dicitur est per se notum. Nam cum motus corporis et perceptio sensuum sani sunt et laudabiles significant quidem super capitis sanitatem et cum leduntur significant super capitis morbos. cccxviii.

Am cor icedit recte in passione sua tunc eius dispositio est pacifica et tranquilla.

Cordis pulsus moueatur velut consuetum est et debitum significat super cordis sanitatem. Si vero deuiet a consuetudine et sibi debito per naturam si significat quidem morbos sicut cum variatur et diuersis pulsationibus afficitur. tunc enim attestatur super diuersas species egritudinum. nos autem declarabimus per quis et qualis sit talis pulsus diuersus. cccxix.

Equum fuerunt genera pulsus in numero denario posita nisi ab ore sapiētis quorum quidem primus ab estimatione dilatationis est assumptus. ipse enim significat super dominium et fortitudinem uirtutis et ipsius equalitatem.

Enera prima pulsuum sub denario numero iciduntur secundum quod ea sapiētes dixerunt et nunciauerunt quorum quidem primus existit in estimatione dilatationis venarum quarum quidem dilatatio est interdum fortis et valida et interdum proportionalis equalis et temperatiua. cccxx.

Agnus autem est eius demensiones eminentes et descendunt et significant super fortitudinem secundum suam estimationem.

Via dixerat quod vnum ex generibus pulsuum reperitur in qualitate seu dispositione dilatationis vene.

Accedit nunc ad referendum species sub hoc genere existente. id est quas diuiditur genus illud. vnde inquit quod vna ex eisdem est illa que. scilicet est nota in pulsu magno et est ille qui ascendentes dicitur. id est eminentes in omnibus suis dimensionibus. scilicet in longum latum et profundum ut qui magis debito in longum extenditur aut in latum: aut quia magis debito secundum membra

vitae: et idcirco non reperiunt in tempore longo vel breui sed potius inequali aut temperato pro tanto decet ut ab⁹ in istis sit iter paruum et magnū mediū. cclxxx.

Cito quod crisis est velox et subita mutatio quae suo tempore ex difficultate seu malitia accidentium et pugna existente inter virtutes et morbum generantur ut celeriter ad vitam vel mortem perueniantur.

Risus est mutatio suo tempore subito attingens patientiam si diceret quod haec mutatio generatur ex difficultate accidentium patienti contingentium et ex pugna quae inter virtutem et morbum existit: quae quidem mutatio significat mortem celeriter in morbo futuram: si fuerit illaudabilis: aut vitam si fuerit laudabilis: unde transmutatur hoc nomen ad significandum predictam immutationem et diem eius per quandam similitudinem ac si in ea deberet ferri iudicium seu sententia super victoria morbi vel virtutis. cclxxxi.

Ex sunt species mutationum in morbis contingentium. Nam aut negam tardantur aut citantur in eis: unde interdum conuertitur in temporibus breuibus corpus ad bonum et vitam:

Ex sunt species quae in morbis generantur. vna ex eis mutatio est in qua transferretur corpus in breui tempore ad laudabilem dispositionem et sanitatem ac si diceretur subito: et hoc quidem intellexit cum dixit in temporibus breuibus: unde haec est una ex speciebus crisis et ipsa quidem est laudabilior ceteris. In ea enim transferretur corpus subito a dispositione illaudabili ad sanitatem cum euacuatione sensibili puta cum fluxu sanguinis narium aut sudore vel alijs ab istis. cclxxxii.

Ifuerit laudabile quod praecedit eam pronosticabit sic super ipsam. scilicet super crimum securam et laudabilem.

Pronostica laudabilia praecedunt crimum. iudicium crimum futurum esse laudabilem: et cum hoc etiam significabunt in quo tempore accidat et speciem euacuationis quae debet contingere in ea. cclxxxiii.

Sed autem alia mutatio velox ad predicta quae quidem significat mortem: in hac quidem veloci malitia est angustus processus medici. nam haec crisis est necans et perniciosa.

Quoniam ex speciebus crisis est velox et subita mutatio ad mortem cum euacuatione sensibili. In hac autem crisi est sicut ipse dicit angustus processus medici. quod quidem de processu curationis intellexit unde est ac si diceret quod non inuenitur curationis iugenum a medico. Et hanc quidem crimum praecedunt signa mala. cclxxxiiii.

Tertia ex predictis mutationibus est mutatio tarda inducens ad dispositionem sanitatis et curans morbum. non tamen eum crisi: sed potius per dissolutionem paulatinam in ea contingentem.

Tertia quidem species ex speciebus transmutationis est transmutatio tarda inducens nihilominus ad sanitatem et curans: non tamen cum euacuatione et fortibus se violentis accidentibus: sed potius per dissolutionem occultam et insensibilem: et ideo non dicitur crisis. cclxxxv.

Quarta autem species predictarum mutationum est mutatio parua ducens patientem ad interitum nec fit cum euacuatione sed

potius cum ethica dissolvente corpus patientis.

Quarta quidem species predictarum mutationum est mutatio tarda ducens patientem ad mortem nec est cum euacuatione et dissolutione subita et fortis: sed potius cum ethica virtutes patientis consumente. cclxxxvi.

Quinta autem ex predictis est iter eas media cui inducit mortem et malitiam ultimam.

Quinta quidem species harum mutationum est media inter subito et tarde ducentem ad mortem et hoc quoniam in hac specie fit primo imperfecta crisis subito et consequenter dissoluit virtutes in tempore tamen latitudinem habente donec contingat mors eadem: et est composita sicut dicitur ex illa quae subito perducit ad mortem et ex ducente ad eam per dissolutionem in insensibilem. cclxxxvii.

Sexta vero perducit ad vitam in medio temporum.

In hac quidem mutatione sexta subito attingente est prima crisis imperfecta et praeter ducit patientem paulatim ad sanitatem et est haec quasi opposita ex subito transferente patientem ad sanitatem et ex transferente ipsius ad eam motu et translatione illaudabili. cclxxxviii.

Hae autem crises sibi inuicem dicuntur contrarie compositae.

Duae crises. scilicet quinta et sexta componuntur ut diximus ex quatuor precedentibus. nam quaelibet ex eis componitur ex duabus primis bonis. scilicet laudabilibus ex duabus primis laudabilibus. et illaudabilibus. cclxxxix.

Risus quidem laudabilis accidit in statu cum perfecta digestionem et virtutis fortitudine: contraria vero ei pura illaudabilis fit in augmento.

Risus laudabilis est illa quae accidit in morbis post perfectam digestionem cum fortitudine virtutum et virtutum et contraria ei est illa quae accidit in augmento nam accidit ante complementum digestionis. cclxxxx.

Non oportet scire in crisi.

Esset quidem est scire cum speciebus crisis quarum relatio facta est tria super dispositionem ipsius crisis. cclxxxxi.

Scientiarum videlicet de pronosticatione eius et de diebus criticis et scientiam etiam eius quod significatur per signa nobis significata in quam crisis speciem terminetur cum perficitur crisis cui liber morbi.

Nam quidem ex his tribus est scientia per quam scitur quid sit crisis futura. secundum autem est scientia de natura dierum criticorum. sed tertium est scientia de specie crisis quae debet fieri seu de specie euacuationis quae futura est in crisi et haec quidem scientia habetur ex signis significantibus ipsam esse futuram nec non etiam ipsam ex causa ipsius morbi. cclxxxxii.

Omnis autem crisis pronosticatur ex uolentia accidentium quae dicimus.

Atendit quod pronosticantia crimum futuram sunt signa quae refertur in hoc loco. cclxxxxiii.

Et sunt permixtio sensus et intellectus et dolor aurium et capitis.

Et signis autem futuram crisis significantibus est permixtio rationis et diminutio sensus et dolor aurium et capitis: haec autem causa est motus humorum in

capite. ccccij.

T fluxus lachryme angustia parua famis seu casus adperitus: motus laboriosus et uigiliarum instantia: et dolori pectore uel collo et illaudabilis excitatio a somno cum motu et rubedine oculorum.

e St autem illaudabilis excitatio a somno cum excitatur quis a somno suo uelut homo exterritus ccccv.

T frendere dentibus et limatio eorum: et in somno et eorum percussio et fortis fricatio nasi patientis.

i Intellexit quidem quod patiens limet et percutiat dentes suos ad inuicem preter quod consueuerit hoc tempore sanitatis. ccccvi.

e Interdum insinuabit aliquis conuendo cum labis suis. Videbiturque interdum suggere ea.

b Sic quidem est ac si diceret quod uidetur unum ex eis cum quodam eorum suggere, et hoc quidem omnia signa sunt laboris et angustie ex pugnantia ccccvij.

T uelocitas quidem anhelitus et desiderium trahendi aerem frigidum cum angustia et uelocitas pulsus et frequentia: et tussis cum infusione et sonitu et gargarismatis.

i Intellexit hoc cum accidit patienti tuis cum sonitu gargarismatis in gutture suo contingente ex reb⁹ infusus a capite suo ad locum illud. ccccviii.

e Pulsatio cordis continua et syncopis et conatus patiens a lecto suo surgere et recedere.

i Intellexit quod patiens conetur a lecto suo surgere uelut homo permixtus et turbatus et recedere. ccccix.

T dolor gutturis et mery cum angustia: que si perseverauerit continget ei syncopis magna et fortis.

i Intellexit per angustiam nauseam et nocumentum stomachi eiusdem. cccc.

e Pulsatio in lateribus et dorso cum torsionibus uolentio et fortibus et continuo dolore stomachi cum querimonia stomachi uel epatis aut dolor ventris aut circa pecten: aut etiam in renibus et vesica: aut dolor fortis circa uirgam uel in uirga aut in matrice aut in omnibus iuncturis: aut quibusdam aut ex eis intus uel exterius.

q Sicquid retulit hic est per se motum. cum namque horum accidentium in patere generatorum cum est uetura crisis est motus humorum per totum corpus eius tunc enim natura expellit humores ab omnibus membris et mittit eos maxime ad membra ordinata ad homo quod sint meatus deputati ad egressum illius humoris ut pote ad uentrem stomachum renes et uesicam. cccci.

c Emergo uidebitur augmentum horum accidentium in die critica. erit proculdubio bonum et laudabile. et potissime si prius digestio apparuerit. sin autem erit quodam contrarium manifestum.

e Am aliquod horum accidentium alicui egrotorum contingit et hoc in aliquo diebus notorum ex diebus laudabilibus abfessionis sententie et iudicij quorum relationem faciet prius et cum hoc signa digressis precesserint in urina proculdubio medicus nequaquam debet ex tali uolentia accidentium dubitare sed potius debet patienti et amicis eius pronosticare et significare quod sanitas sibi debeat aduenire

Si uero hoc contingerit in die mala et illaudabili et sine digestionem contingerit contrarium: ac si dicatur quod hoc est signum malitie et finis mali. ccccij.

c Ausa quidem crisis si sit eorum relatio uera est quoniam luna uariat actionem in morbis: Ausa quidem casus crisis in diebus laudabilibus commutatio eos a principio morbi patientis cum luna si uerum est illud quod rettulerunt super homo: quod ideo dixit quoniam non est bonum causam uel rationem alicuius reddere prius quam bene constet de eius inuentione. ccccij.

i Am quidem peragrat et abscindit celeriter circulum suum. est quidem causa celeris motus et mutationis. fortificatur quidem interdum in hoc. et interdum debilitatur. hoc autem notum est in arte astronomorum.

f Aut quidem necessarium ut operationes istas approprietur lune: quoniam dies in quibus manifestatur huius mutatio sunt septenarij aut quaternarij: et non reperitur quidem aliud ex astris cuius dispositio uarietur et mutetur in hoc septenarijs aut quaternarijs exitu seu positione ad solem preter quam luna ipsa: cum hoc etiam quidem apparet quod ipsa maturet fructus et segetes in predictis temporibus eius aut actio est nota in maribus et in aquis et uel in humiditatibus quibuscumque. unde conueniens fuit quod ab ipsa esset actio mutationis digestionem humiditatis: cum autem dicitur et fortificatur interdum debilitatur. Intellegit quidem hoc esse secundum distantiam et propinquitatem sui ad solem in his reuolutionibus. et etiam secundum coniunctionem aliorum planetarum cum ea conuenientium aut disconuenientium: quod quidem domini astronomorum fortunas uocant seu iuuantes et nocentes. ccccij.

n Equa est operatio uel actio sue actionis sensibilis in eius iuuamento sicut quidem est ad sensum. uisibilis est eius figura ex eo quod in ea existit de claritate uel lumine solis.

a Crio quidem lune est sensibilis cum apparet eius figura lunaris ex eo quod ad sensum existit in ea de lumine solis: uerum etiam eius actio iuuamento et nocumento appropriata nequaquam est sensibilis: et est ac si uellet dicere quod hec transmutatio que in ea uisibilis existit attestatur super illud quod opinati sunt sapientes astronomorum quod quidem minime sensibile est in ea. ccccv.

e Jus autem quarta relucet in quarto et eius medietas in septima.

i Intellegit quod ipsius quarta relucet in quaternis et eius medietas in septenis: et est ac si uiceret quod hec est causa quare crisis in quaternis et septenis existit. hic tamen minime reperitur secundum hunc modum in omnibus quaternis et septenis numeratis in quolibet ex morbis a principio ipsius cum eger possit incipere pati quolibet die mensis lunaris: unde causa quare crisis sic fiat ordinate in quaternis numeratis a primo die quo cepit patientis egrotare: est quidem ex hoc quoniam in quaternis morborum reperitur notabilis diuersitas impressionis cum modo ordinato: namque ibi apparet ex homo est ordinatum et determinate sic procedit: pro tanto quidem congruit quod talis impressio sit in eis ab aliquo ex astris: ex qua luna determinate efficit impressiones in quaternis et septenis: congruit quidem quod ab ipsa procedunt tales impressiones non tamen sunt huius diuerse impressiones ab ipsa ratione quartarum mensis: sed potius quartarum circulorum quos efficit et describit in motu dierum quod quidem motum est in reuelatione dierum. ccccvi.

e Morbus quidem minime contingit nisi ex dispositione qua debilitatur opus nostre qui

si cum auxilio producat curabitur quidē patient
et vita prolongabitur. Sed si cum detrimento mori
erit quidem: et vita perdetur et sepeabitur.

Dibus non in patiente nisi cum lana fuerit in
malo loco a principio natiuitatis eius et est ac si di
ceret qd talis locus est ille que attingit i principio
egritudinis sue: vñ si tunc ipsa trāfferatur et eleuet a tali
loco malo ad loca vtilia et vtiua et cum hoc locus fuerit
in quo scipit generatio morbi ipsi parue malitie: et cura
bitur qdem patientis et viuet. vñ si trāffertur tunc ad loca
mala ipsa exite a principio in loco malo: augeret et forti
ficaret eius malitia. hoc autem dogma minime est de ar
te medicine: sed potius ex arte astronomie: que quidem
ars debilis est et falsum et psm qd in ea existit. cccvii.

Rises contingunt interdum in quaternis
et interdum in septenis: et ille quidem bone
sunt et laudabiles quibus coniunguntur
digestio et pronosticatio attestantes super ipsas.

Rises contingentes in quaternis et septenis i pri
cipio morbi numeratis sunt laudabiles semp cū
precedunt eas dies indicatiui. i. pronosticantes
dies pñter futuras in quibus iā apparuit et fuit digestio.
et Hip. qdem et Gal. numerant dies quaternarios velut
mundi causa. dicunt ergo qd dies quarta laudabilis est et
cretica: dies etiam septima est cretica in qua secundū eos
terminatur secunda quarta. Ipsi dicunt qd due quarte p
me vniantur in die quarta: hoc est dictum qd ipsi ponunt
diem quartam: finem et terminum quarte prime et prin
cipiū quarte secūde et die vñdecima terminat quarta ter
tia quā qdē quartā minime cōiuncti numerāt cum secūda:
Quarta vero ferūt terminare diē quartūde: et hec qdem
quarta pñtionē habet cū tertia. s. cū die. xi. Sic etiā pñ
git. qnta quarta. s. dies. xvij. cū ea que ipsam pcedit sicut
patet et secundū Hip. et Gal. quarta sexta. i. dies. xx. vnitur
pcedunt ipsa: secundū tamē Archigenē. hec ē dies. xxi. nec
alicui alij coniungit. Hi qd quaternarij sunt dies indica
tiui et cretici. est autē decētijs qd quaternarij ex eis dicant
et sint indicatiui septenarij: et qd septenarij sunt cretici
hoc quidem est series et ordo laudabilior dierum cretico
ruz hic est qd crises complete in vltimo et scdm psm lauda
biliores ptingunt in eisdem: veruz gradus secūdus pcedō
rum diez secūdūz eos: est diez iperū in quibus contigit
crisis a tertio vsq ad. xix. puta qnti noni. xi. et. xix. et cōstat
quidem qd secundū eos in diebus paribus non contingit
crisis nec indicatio nisi raro et si fuerit mala et illaudabilis
inter quas quidem sexta erit deterior. Adeo qd scdm euz
pstrarietur septime. et pstat qdē qd septima est melior iter
eas: licet autē crisis sepius accidat i sexta qd nō sic cōtingit
alijs paribus est nihilominus illaudabilis et auftera non
secura de fine bono. Quod autē ex tali actione et impres
sione contingit post diem. xx. Accidit secundum eos in se
ptenarijs non in quaternarijs. Et Galienus quidem nu
merauit septenarios a. xx. usque ad. xl. cum coniunctione
et separatione. quemadmodum fecit de his que sunt i pri
mo vicenario. et secundum eum quidem non videtur nec
apparet crisis sensibilis in acuris post diem. xxx. Po
nit autem morbi acuri crism suam differre vsque ad diē.
xxx. ratione stipulationis contingentis eisdem. Sic eti
am accidunt crises in cronicis in. iij. mensibus et in tem
pore longiori nam sicut crises accidunt in diebus mensū
acutorum si etiam proportionaliter contingunt in mensi
bus anni in cronicis et interdum accidunt crises in annis
in eisdem. cccvii.

Aliis quidem ab istis nequaquam circu

itus et periodi reperiuntur ratione turbationis et du
bitationis contingentis in eisdem.

Rises quidem contingentes in paribus diebus
c pñuantur et carent determinato ordine que ser
uant predicte. et hoc quoniam secundum Gal.
cause earum possunt esse humores qui sunt materia mor
bi. seruant nihilominus aliquantulum modum quaternoruz
ex propinquitate sui ad eos et est possibile qd perturbatio
nem et dubitantem quaz dixit contingere in eisdem intel
ligit naturam materiei obuiantem ordini quem agunt et
operantur in eisdem iussu et voluntate creatoris eoruz cu
ius nomen sit in secula benedictum. cccix.

Anō habēribus vero digestionē et prono
i sticationem contingit quidem dubium in
accidentibus: nec contingit crisis in his die
bus nisi cū cōtingit cōsequēter aliquod sinistrū.

Aquit qd cretici illaudabiles sunt quos non pre
i cessit digestio et indicatio pro tanto non dicunt
tur absente. cretici. accidentia autem in eis con
tingentia sunt dubia nam crism in eis contingentem sub
sequitur aliquid perniciosum et illaudabile. cccx.

Am videris morbum sanguineum aut au
c sterum et violentum valde cū illaudabili et
impetuoso motu cuius signa parula sunt in
capite et manifesta que vsque ad omnes sensus ex
tendantur cum rubore et puritu nasi erit. proculdu
bio crisis eius per fluxum sanguinis narium.

Antentio eius in hoc loco est referre signa qui
i bus sumitur sigō super futuram speciem crisi fu
ture antequam sit vñde cum videbis morbum
sanguineum et. scitur autem hoc ex signis relatis ex pre
cedentibus. Cum ergo talis erit morbus violentus et au
sterus et accidentia super ipsuz accidentia in capite. s. et qn
que sensibus erunt manifesta cum rubore et puritu nasi.
pronosticetur et protinus sententia abscondatur qd crisis
futura sit per fluxum sanguinis narium. cccxi.

Ivero accidentia ipsius deorsum et in par
f te inferiori appareant cum dolore cōtinuo
vmbilici et pcederit retentio mēstruoruz
continger quidem crisis per fluxum mēstruoruz.

Iquidem accidentia dominium significantia in
f parte inferioris corporis apparuerint cum do
lore vmbilici et pectinis et cum hoc patientis fue
rit mēstrum cum mēstrua iam conclusa erūt et retenta iudicet
crisis eius futura per fluxum mēstruorum. cccxii.

Ed si pars suprema corporis incolumis fu
f erit et a dolore in humeris euz dolore tamē
hypocrundiorum et patientis querulosus
sit de epate et dolor usque ad annum extendatur ne
quaquam quidem cōmittetur error si pronosticetur
crisis illa futura per fluxum sanguinis emozoidarū.

Ec etiam per se est notum cum eni pars supre
b ma corporis immunis est a dolore et cum hoc ap
pareant in ea accidentia dominium sanguinis si
gnificantia cum dolore in partibus inferioribus corpo
ris existentibus hypocondriorum et epatis que vsque ad
annum extenduntur: si crisis talis pronosticetur patientis
futura per apertionem orificiozum venarum in anno exi
stentium nequaquam tali pronosticatio indiscreta erit et
futura. et hoc enim verificatur et apparet vt plurimum et
maxime in eo qui solitus est pati apertionem venarum i
anno existentium seu emozoydas. cccxiiij.

I autem morbus ex cholera rubea sit in
f statu accideritque apostema capiti: et dolor

capitis et angustia augeantur. nequaquam quidem est desperandum: quoniam continget crisis eius per fluxum sanguinis narium.

I morbus sit ex cholera rubea et iam ad statum suum peruenerit et fuerit cum hoc apostema frenetum cum in capite patientis cum intensioe sui siue hoc contingit ratione ipsiusmet apostematis siue ratioe febuis nequaquam erit inde desperandum. quoniam crisis continget per fluxum sanguinis narium: ccccxiiij.

Erum si eius accidentia sint in stomacho et cum hoc prius conquestus fuerit patiens de epate cum angustia et syncopi ualida: erit quidem crisis eius per uomitum.

I quidem cholera rubee accidentia sint in stomacho et pote dolor acutus et patiens conquestus fuerit ante de epate suo cum angustia stomachi et nau sea forti et subuersione tunc quidem contingit crisis eius per uomitum. Afferit autem Galienus ex signis huius crisis esse tremorem labij inferioris. ccccxv.

I vero caput eius fuerit sine dolore et cum angustia ventris et eminentia umbilici et precedente ventris constipatione pronosticanda quidem erit futura crisis per fluxum ventris.

Que etiam est manifestum: nam si circumscripto dolore capitis assit dolor ventris cum eminentia umbilici et precedenti constipatione ventris crisis quidem continget per fluxum ventris. ccccxvi.

Eod si venter eius pacem habuerit et digestionem laudabilem preter quod morbus eius violentus sit austerus cum aliquantulo tamen labore et uigilijs scircumscriptis accidentibus sudoris: morbo quidem sit molli et lento. existente cum doloribus pectus erit sermo meus uiridicus scilicet quod crisis huius patientis continget per urinam.

Am quidem non inueniuntur in ventre patientis dolores nec erit morbus violentus erit nihilominus cum aliquantulo labore et uigilijs preter quod sudorem patiatur cum doloribus tamen inferioris partis ventris continget proculdubio crisis per urinam. Signanter autem dixit quod non patiatur dolorem. Nam tunc proprie significabitur declinatio humide superfluitatis ad renes et ad vesicam. ccccxvij.

Erum si cum pace et quiete predicta retineatur urina preter quod morbus sit in ultimo acuminis cum apertione tamen pororum sine forti dolore et uigilijs et siccitate: erit quidem crisis eius forsitam cum sudore.

Am quidem diminetur urina preter quod patientis accidentia sint tepore status in ultimo acuitate et uolentie et erunt pori cutis aperti et cum hoc est quod fuerit patientis corpus molle laxum et spongiosum: contingit quidem proculdubio crisis eius per sudorem: ccccxviii.

I autem dolor membri uel uincturarum in acutis: continget proculdubio crisis earum per apostemata.

I patiens quidem patiatur dolores continget crisis eius per apreata que debet in eo generari tales autem morbi quorum scilicet crisis accidit per apreata sunt raro contingit. et hic quidem apreata generat post aures in collo et subascellis et sub cruribus in uicinis et in iuncturis nec non etiam in oibus locis corporis: laudabiliter tamen ex his apreatis magis instans a membris principalibus. ccccxix.

Tere laudabili regimine ex signis super motum euasionem seu quietem et pacem signi-

ficantibus.

His quidem sunt horro: luminis et lucis et fluxus lachryme cum rubore motu forti et uertigine.

Quor lucis sine tamen spali morbo oculi significat proculdubio morbum magnum et nocumetum in cerebro: et fluxus quidem lachryme significat super multitudinem materie illius morbi et debilitatem ipsius oculi retentive contingentem ratione uolentie et magnitudinis morbi. Idem etiam est de magno et forti rubore. ccccxxi.

T paruitas oculi in uno latere et apertio: abique oscitatione.

Aritas seu diminutio oculi significat. super spasmodum contigit morbo qui contigit cerebro in illo. scilicet latere in quo diminuitur oculus: aut super euacuationem humiditatis ipsius. Apertio uero oris significat super debilitatem uirtutis retentive inferiori mandibula existentis quod si quidem signum est malum et illaudabile. ccccxxiij.

T cum quis iacet et dormit resupinus manibus et pedibus suis protensis et relaxatis.

Ec quidem signa sunt illaudabilia: nam significat super casum uirtutis feretis et subtenetis corpus nam sono naturali dormit quod super altem latez suorum quod quidem ex uigore uirtutis feretis corpus pertigit. unde mortuus non stat sic super latus suum. Sic relaxatio pedum et manuum significat super casum uirtutis. In somno enim naturali prahuntur potius quam relaxentur membra predicta. ccccxxiij.

His etiam est si uideatur patientis descendentes in lecto suo et manus et pedes suos detergere.

Que quidem ideo contigit: nam predictus descensus in lecto significat super debilitatem uirtutis feretis uel subtenetis corpus: hoc autem descensu mouet patientis uersus locum pedum suorum. Et detectio quidem manuum et pedum significat super uolentiam uirtutis. ccccxxiij.

Ec non mala et illaudabilis imaginatio quod uideatur filia a pannis suis euellere.

Am quidem patiens cerebrum ceperit apreari imaginabitur aliqua eminentia esse in panis suis quod quidem tunc conabitur euellere per tanto significat tunc per mixtionem rationis et morbi uolentiam.

His etiam est ultimata grauitas aut eius manifesta suspensio.

Anifesta quidem grauitas extremorum significat casum uirtutis motiue sed suspensio seu arrestio patientis ad illud quod uidet significat per mixtionem intellectus et uolentiam laborum. ccccxxiij.

T etiam frendere dentibus preter solitum et apponere manus super caput et puluinar.

Rendere quidem dentibus preter solitum significat super spasmus in cerebro. ccccxxiij.

At etiam si imaginetur quod uespilionem nigri coloris capiat et uelit eum interficere.

Que etiam est malum quoniam significat dominium et excessum cholerae nigre magne adustiois. ccccxxiij.

Am hoc contingente in morbo acuto. mors quidem appropinquabit.

Atellerit quod hoc contingente in morbo acuto mors futura sit in proximo. ccccxxiij.

His etiam est si tacitus efficiatur uerbo sus. et mitis pacificus iurgiosus.

Que quidem contingit ex uolentia morbi cogente patientem dimittere consuetudinem suam. Cum ergo ta-

cibus p naturā efficitur verbi flans: aut ex cōsuetudine pa-
 cific? litigiosus: qdē signum malū z illaudabile. cccxxx.
a Et si conqueratur de cecitate z surditate
 vel casus virtutis ratione violentie morbi.
m Ors huius patientis est vicina: quoniam priua-
 tio sensuum est media mors. cccxxxi.
p Et etiam si videatur patienti dum dormit i
 statu q cadat nix super caput eius.
o quidem videtur ideo contingere: quoniam
 apparitio huius coloris tempore status morbi
 significat super mortificationem caloris natura-
 lia dominium frigiditatis in eodem ratione humoris
 extinguentis calorem naturalem: non tamen recordor q
 imaginas tali cubi rettulerit signum illud. cccxxxii.
e Anima quidem inquieta domina magne
 frigiditatis: est res mala z illaudabilis.
f Frigiditatez quidez anime significatur cordis
 frigiditas. Inquietudo vero significat illaudabi-
 lem malitiam patientis. cccxxxiii.
e His sunt vigilia nocturna z somnus diu-
 nus. aut omnimoda priuatio somni.
b De quidem totum est malum cum sit contrariū
 dispositioni naturali. cccxxxiiii.
n Et nō si dispositio egri i somno z post som-
 num deterioretur z cum dolore efficiatur.
o Am somnus erit tempore quo corpus consue-
 uerat naturaliter quiescere z nihilominus mor-
 bus augeatur: significabitur quidem malitia pa-
 tientis negotij. cccxxxv.
f Et etiam medicus ordinate z recte operetur.
 prater q operationis intentum erit maluz.
f Medicus ordinate z sicut dixit ministrat pari-
 enti medicinas suas prater qd inde prosperetur
 rectificatio erit signum maluz z illaudabile hic
 namque significat qd patiens non consequitur iuamen-
 tum ex cura medici. cccxxxvi.
e His autem sunt facies mortuorum facie-
 bus con similes cum planicie seu extensio-
 ne temporum ex morbo contingente z con-
 strictione aurium z ipsarum frigiditate z earum in-
 uersatione z oculorum profunditate.
e Et quidē facies notē sunt medicis facies. s. mor-
 tuorum quarum teste Hippocrate nasus tenuis
 est z acutus z oculi profundati z tempora plana
 z tensa: z aures inuerse z sunt in colore similes mortuoz: q
 quidem facies si circumscripita vigiliarum instantia z eua-
 cuatione sensibili appareant in principio morbi necessa-
 rio habebunt malitiam significare. Nam significant subi-
 tum casum virtutis z priuationem seu consumptionem
 humidi radicalis z extinctionem caloris naturalis z hoc
 ratione violentie morbi: non tamen significat malitiam
 in morbis cronicis sicut facit in acutis: possunt z eniz bec
 facies ratione longi temporis morbi apparere agens eni
 debile efficit transmutationem magnam in tempore lon-
 go z contrario agens forti efficit in mutationem magnā
 in tempore breui. Cum ergo in tempore breui videbim?
 s. in primis diebus morbi. hoc accidentia significabunt qd
 dem morbi malitiam z virtutis debilitatem. cccxxxvii.
e Tiam rubor vel nigredo oculorum aut eo-
 rum eminentia vel principium fuscedinis
 ipsorum.
b Et omnia significant dominium z excessum hu-
 moris in cerebro. cccxxxviii.
a Et etiam si quiescerint vel si fuerint infrigi-

dati aut palpebrarum tortura.

i Intellexit qd aut oculus quiescat a mortu suo na-
 turali aut qd cesset z tollatur sensus visus. aut qd
 eorum naturalis calor extinguitur z infrigidet
 z hoc quidem totum significat mortificationem virtutis
 motiue. cccxxxix.
a Et si fuerit nasus acutus cum obliqua frō-
 te ex latere labii contracto uel marcido.
a Lumen quidē nasi accidit ex priuatione sangui-
 nis z humiditatis corporis. Nam cum accidit ali-
 ud corpori rubet. primo nasus licet sit ex mēbris
 corporis exterius eminentibus z frigide nature distanti-
 bus valde ad hoc qd possit ad ea sāguinis attingere z obli-
 quitas quidem z contractio labij significant super domi-
 nium ariditatis z cōsumptionē humidi. s. radicalis. ccccl.
f Rigiditas quidem extremorum patientis
 cum ulcere z nigredine lingue laboriosa z
 z similia cruciantia sunt quidem illaudabi-
 lia cum in febre urente.
a Am quidem vniantur contraria in eodez signi-
 ficabunt super ipsius corruptionem pro tanto
 cum in febre valde vrente reperietur frigiditas
 extremitatuz significabit super illaudabilem malitiam z
 nigredo quidem lingue significat super dominium vstio-
 nis in corpore. ccccli.
e His etiam uiridis rubor: unguis z uiroz
 in corpore cum uestigio nigredinis.
a Alles quidem unguens z macule corporis simi-
 les uestigijs vlcera contingunt ratione morti-
 ficationis naturalis caloris in corpore z adustio-
 nis humorum. Apparent autem predicte macule similes
 uestigijs vlcera z confusionibus in illis locis determina-
 te ex debilitate locorum predictorum. Interdum tamen
 significat nigredo extremorum super crism per quā eua-
 dit z liberatur patiens. Cadunt tamen ungues hoc autē
 ptigit cū apparz homo accis post morbi digōnē. cccclij.
e His etiam est icteritia si ante septimāz di-
 em apparet cum macie hypocondriorum.
a Laudabile quidem signum est Si icteritia an-
 te digestionem appareat. Et priores expertifuz
 erunt ipsam esse sine digestionem si ante septimā
 diem appareat. Postiores vero opinati sunt quod si
 eueniat ante septimam diem in regionibus tamē calidis
 potest nihilominus esse bonum signum z laudabile: Ad-
 didit etiam qd appareat cum macie hypocondriorum quo-
 niam macies illius loci significat excessum z dominium
 vstionis z siccitatis renum. cccclij.
e Si frigiditas sit in manifesto z superficie
 corporis z talis fuerit z sit interitus: Et pre-
 sertim adhuc sit z remāserit super membra
 principalia.
e Et quidem signa sunt illaudabilia quoniam signi-
 ficant qd intra corpus sit apostemia attrahēs ad
 se calorem z sanem adeo qd inde infrigidet
 manifeste super facies corporis addidit etiam z maxime
 si adhuc remāserit super membra principalia hoc est si
 color remāserit ad hec in manifesto corporis super illis
 qd est e directo membrorum principalium. Nam hoc si-
 gnificat aprea esse in membris illis. cccclij.
e Tumor quidem vultus cum timore extre-
 mitatem ante duo septenaria est quidem
 terribilis nam huius patientis materia ue-
 lox est z cito. unde non uideatur qd ad terminum du-
 orum septenariorum ualeat peruenire.

Umor quidem faciei extremorum in acutis fe-
bribus ante. xiiij. diem significat qd̄ patiens nō
perueniet ad terminum p̄sdicte diei ante q̄ la-
betur in hydrosim. ⁊ hydrosim quidem mortalis est
in hoc loco. cccclvi.

At si quiescat ⁊ cesset febris absq̄ crisi aut
si ei⁹ fortificatio palā augeat̄ i dieb⁹ parib⁹
Atellerit q̄ erit signū illaudabile cum cessabit
febris acuta subito sine erisci. hoc enī significat
qd̄ consequenter redibit ⁊ patiētem interficiet.

Nam talis quies significat fatigationē nature ⁊ in potē-
tiaz ad resistendū morbo. Est aut̄ malū q̄ febris augeat̄
i diebus paribus aut quia nō accidet crisis i talibus febrī-
bus nisi i diebus paribus q̄ quidē malū est ⁊ illaudabi-
le. aut quia febris nota que emicriteus dicitur augetur ⁊
fortificatur indiebus paribus ⁊ hec quidez febris pericu-
losa ē. hoc aut̄ pbabili⁹ videt̄ eē d̄ itēdē ip̄s⁹. cccclvij.

His quidem est sex nigra vel uiridis feri-
da: pinguis rubea: ⁊ sicut aqua butirosa ⁊
alba. De nāque male sunt ⁊ illaudabiles.

Alitia quidem egestionis nigre est quoniam si
gnificat dominium melancholie. ⁊ maxime si ta-
lis appareat a p̄cipio morbi. Et uiridis appo-
pinquat quidem ei. Sed fetida significat super magnam
⁊ fortem corruptionē. Unctiosa vero significat super
dissolutionem adipis renū ex forti violentia renū ef-
fecta. Verum rubea attestatur super dominium cholere
rubeę que valde vr̄tur. Et aquosa quidem significat su-
per priuationē virtutis immutatiue digestiue. Spumo-
sa autem ⁊ butirosa significat super fortem calorem aut
super fortem motum virtutis inquietate ⁊ verate. quem
admodum contingit in spuma maris ratione multitudi-
nis fluctuationum motuum eius. Et alba quidem signifi-
cat super debilitatem epatis. Hoc autem totum verē-
dum est in acutis. cccclviij.

Ec non etiam si appareat diuersorum co-
lorum hoc namque mortem aut cr̄sim fu-
turam significat.

I quidem talis sit per viam crisis significabi-
super fortitudinem nature que in acutis talis ap-
pareat: significabit quidem super multitudinem
⁊ dominium humorum in corpore. cccclviij.

Et si cū casu appetitus egestio sit cholericā
cū qua egrediatur frustrum sanguinis con-
gelatū. p̄rio ⁊ cōsequēter frustrum carnis.

Et cū casu appetitus est egestio cholericā
⁊ cum ea egreditur sanguis ⁊ carnis frustrum:
significat quidem malum. Est nāque signum il-
laudabile casus appetitus cum fluxu sanguinis. cccclix.

Terā si post egressū cholere appareat san-
guis absque punctione ⁊ simulatione.

Atellerit secundum opinionem meam q̄ cum
egreditur sanguis post expetentē egressum cho-
lere rubeę precedente punctione ⁊ mordicatio-
ne aliqua egressum sanguinis q̄ hoc significat egressum
sanguinis per secessum: ⁊ post talem consumptionem cho-
lere citrine. cccclx.

Et si post extenuationē ⁊ emacerationē cor-
poris appareat ⁊ egrediatur sex nigra:

Sex patientis egrediatur nigerrima post con-
sumptionem ⁊ emacerationē corporis sui ⁊ eti-
am morbi longitudinem. hoc quidem est signū
malū ⁊ illaudabile. cccclxi.

Et cum stipabitur venter in febre vrente ⁊

uefabitur cerebrum.

Atellerit hoc secundū opinionē meā q̄ euz in fe-
bre vrente constipabitur venter significabitur
ascensus morbi ad caput siue cerebrum. cccclij.

Iteriam egrediatur uentositas cum sono i
uerecundo p̄ter solitum erit malum.

Atellerit q̄ si quis uerecundus bumbizet alijs
i audientibus p̄ter solitum qd̄ hoc erit malum
signum. Nam significat autem super corruptio-
nem rationis aut super violentiam doloris. cccclij.

Urina quidē nigra tenuis ⁊ pauca signi-
ficat patientis interitum. estque t̄mendū
vt plurimum ⁊ periculosum euz accidet per
mixtio rationis ⁊ intellectus cum tenuitatē euriue.

Am vr̄ine tenuitas iūgitur nigredini: significat
quidem super dominium fr̄itatis ⁊ extinctionē
naturalis caloris. Qd̄ autem quis loquatur abs-

que ratione cum vr̄ine tenuitate: significat ascensum cho-
lere rubeę ad cerebrum ⁊ ipsius apostemationē. cccclij.

His etiam sunt vomitus ⁊ fluxus cum ni-
gredine ⁊ fetore: cū ex putrefactione cōtigēs.

Luxus quidem sanguinis nigerrima a naso: si
gnificat super v̄sionem sanguinis ex violentia
febris contingentem ⁊ vomitus niger super do-
minium cholere v̄ste seu melancholie in corpore ⁊ fetore
super fortem putrefactionem. cccclij.

Requens etiam tussis cum modico sputo
est signum malū ⁊ illaudabile.

Am in p̄si minuitur sputum cum frequentia
tussis suffocatur patientis. cccclij.

Purum etiam diuersorum colorum in ple-
th̄si cum tussi laboriosa ⁊ difficili significat
mortis propinquitatem.

In apostemate lateris extat sputum diuersoz
colorum cum difficultate ⁊ tussi valida: erit qui-
dem mors patientis valida. cccclij.

T sudor solius capitis ad quem seu ad cui⁹
euacuationem non subsequitur qes ē mal⁹

Edor proprie i fr̄ote ⁊ p̄p̄ia capitis: est quidē
signū mortale. Nam quidez significat sup fortes
pugnāz. Dis. n. sudor quez n̄ subsequit̄ allentia-
tio patientis est ex signis malis ⁊ illaudabilibus. cccclij.

I facies eorum appareant qualis fuerint
tempore san̄tatis eorum quidez cura ⁊ cer-
ta euasio erit manifesta.

Allam quidem est ⁊ manifestus q̄ he facies sūt
manifeste contrarie factibus similibus faciebus
mortuorum: cum igitur facies ille significant su-
per mortem: ideo significabunt iste salutem ⁊ patientis
euasionem. cccclij.

His etiā est vniformitas ⁊ equalitas calo-
ris circumscrip̄ta macie hypocondriorum.

De autē ideo contingit quoniam vniformitas ca-
loris super totū corpus significat super laudabi-
les dispositionē corporis intrinsecas ex priuati-
one apostematu. Addidit tamē euz vniformitate ⁊ equa-
litate caloris in corpore qd̄ non fuerint hypocondria ma-
cra: ⁊ hoc ideo quoniam talis est dispositio eth̄icōm: ⁊ est
ac si diceret qd̄ calor reperitur vniformis per totū corp⁹
eorum cum macie hypocondriorum ipsorum. cccclij.

Cteritia post septimam diem manifesta ⁊ p-
fecta ratiocinatio absque malicia ⁊ vigor
motus ⁊ sensuum omnium concomitante
facilitate ⁊ lanitate sui corporis ⁊ solitus decubitus

et somni aduentus in nocte ut plurimum sine somno diurno cum vigore patienti post somnum. Quis etiam somnus tollens dolorem et perturbationem seu permixtionem rationis et mitigans egritudinem est laudabilis.

b Et quidem signa omnia sunt contraria signis malis et illaudabilibus. quorum religionem premisimus et cause istorum etiam sunt contrarie causas illorum pro tanto non oportet nec est necesse iterare commentus in istis. intellexit autem cum dixit concomitantur quoque lenitate sui corporis quod cum patiens tollerat bene morborum suum est signum bonum et laudabile. sicut in potentia tollendi ipsum est malum signum et illaudabile. cccclxi.

c Crebra quidem patitur ex quibusdam membris compatiens secum in passione. Unde si tunc euaserit a permixtione continua euadet quidem patiens laudabiliter ab hoc morbo.

c Nam membra quibus compatiens cerebrum in passione patiuntur sicut pectus et dia fragma circumscripita permixtione continua rationis: significatur quod cerebrum immune sit et liberum ab apace. Alia autem permixtio interpollata sit potius ratione compensationis et colligantiae: non autem ratione proprie passionis ipsiusmet cerebri contingens ex apostemate in eodem existente. id est quidem continua permixtio rationis. cccclxii.

e Si cum apostemate capitis assit sternutatio ex signis erit super sanitate significatibus. **b** Et quidem est signum laudabile cum in statu morbi contingit. In principio vero significat ut plurimum nature verationem. cccclxiii.

o Quis fluxus sanguinis etiam ab aure in morbis capitis est curatiuus corporis.

e Hec ideo contingit quoniam ex fluxu sanguinis narium vel aurium dissoluitur apace. cccclxiiii.

a Anhelitus manifestus non frequens aut tardus est laudabilis: nec est verendus si non fuerit intercisus separatus aut orthomiosus cogens erigere patientem.

e Nam accidit in febribus frequens anhelitus est quidem signum malum. Nam significat excessum caloribus in corde. Tardus quoque anhelitus per mixtionem significat rationis. Intercisus nota separatus significat dissolutionem virtutis et duritiam organi anhelitus contingens ratione apostematis. aut in membris principalibus existentis aut excessum siccitatis in organo anhelitus existentis. Verum anhelitus faciens patientem erigere significat pulmonis apace. Cum ergo anhelitus in munis sit ab his omnibus. signum est laudabile. cccclxv.

e Similiter est laudabile cum pulsus est virtuosus fortis sine angustia. nec est anhelitus prerens nec inflammatus.

a Angustia quidem pulsus significat super debilitatem virtutis cum enim non possit extendere in latum multo minus in profundum. Et anhelitus quidem prerens significat super inflammationem cordis. cccclxvi.

e His etiam sunt bonitas appetitus et digestionis cum equalitate et laudabili substantia secum et colore memino in citrinitate circumscripita nigredine earum vitiata et viriditate.

b Et quidem omnia sciuntur ex eo quod premisimus de signis malis. cccclxvii.

a Ut exitus etiam humoris cum lumbicis in die cretica. hoc quidem est signum vite: hoc enim contingente aufertur morbus

cum fuerit ex illo humore.

b Et quidem est signum laudabile quoniam significat viam et fortitudinem virtutis expulsiue naturalis.

e Cum autem dixit quod aufertur morbus hoc contingente et. Intellexit quod egressus lumbicorum in die cretica sit signum bonum per se et presertim cum fuerint morbus ex illo humore egrediente cum eis. Et si diceret quod egredietur cum eis humor qui est causa effectiua morbi: Nam interdum accidit in crisi laudabilibus. quod humor qui est causa morbi egredietur in crisi et accidit interdum in crisi illaudabilibus quod euacuetur humor qui nequaquam est causa morbi et talis quidem crisis auget et magnificat morbum. nec reperit patiens post ipsam alleuationem. sed potius aggrauationem e contrario. scilicet quod eius accidit ex crisi contingente ab euocatione humoris proprii morbi. cccclxviii.

e Grediente cholera rubea aufertur surditas tolliturque inde nocentibus in morbo cerebri.

g Illi quidem exposuit hec iter dicta. Hippocrates in libro amphorum ubi dicit. Quod si fluxus ventris ex cholera rubea accidit patienti surditate tollitur eius surditas. Et Galienus quidem opinatus est hoc esse verum cum talis surditas contingit ex apostemate in cerebro contingente. Non enim est causa eius cholera rubea. in non contingente ex apostemate cerebri et ob hoc inquit hoc bensene. quod contingente surditate iacris adueniente fluxu ventris de cholera rubea tollitur surditas et morbus capitis dissoluetur. cccclxix.

f Anguis etiam emoroydarum curat morbum splenis. hoc etiam est laudabile in melia.

f Luxus sanguinis emoroydarum curata morbo splenis et melia quoniam sanguis emoroydarum est niger melia quod est ipsa cholera nigra. cccclxx.

e Fluxus quidem aque et humoris flegmatici est cura morbi in hydropisi.

i Intellexit quidem quod cum accidit fluxus aque citrine in vrina et humoris phlegmatici carnosus: quod si ea duarum predicarum specierum hydropisis. cccclxxi.

e Gressus quoque cholere citrine in obtalmia festinat curam eius.

i Intellexit quod si fluxus cholere rubee. curet obtalmiam celeriter ex eadem cholera contingente. cccclxxii.

e His quidem signis est: ut videas vrinam similem in colore pomio citrino cum hypostasi alba in fundo residente.

b Et est notum ex eo quod dictum fuit in capitulo de vrina talis namque color eius est nalis et talis est hypostasis similis est nalis cum sit alba et residet in fundo vasis. cccclxxiii.

e Si etiam videas sudorem infirmi equaliter in febre continua.

i Intellexit quod si sudor sit equalis ac si diceret quod sit equalis per totum corpus: et hoc quod est bonum signum in febre continua. Hec autem febris est ex sanguine. cccclxxiiii.

e Tumorem exterius apparentem in squinantia hoc enim bonum et laudabile est.

b Et quidem bonum et laudabile est sicut dicitur tumorem etiam exterius in squinantia apparentem est bonum et laudabile signum. In qua vero nihilominus apparet exterius cum violentia accidentium mortalis est. talis enim est deterior ex speciebus eius.

e Et presertim si pre sui magnitudine ex ea apparente interius et exterius videatur. extrinsece autem seu exterius sunt tres species quibus laudabilior est illa: cuius ipse se cit hic mentionem. cccclxxv.

t Amor quidem testiculosus in tussi cronica est cura corporis.

i Attellexit q̄ cum in tussi cronica generatur tumor testiculosus qd̄ sit cura eius hoc est cuz materia faciens tussim transfertur ⁊ destinatur ad locum predictum: cccclxxvi.

e Similiter apostema pedis in morbis pulmonis. nec non apostema generatum in iunctura cruris ⁊ in inguinibus.

i Attellexit qd̄ per diuersitatem materie ad aliam partem fiat curatio apostematum pulmonis: ⁊ intelligit secundum opinionem materiam per apostema pedis podagram. Et apostema quidem in iunctura cruris est apostema qd̄ generatur in carne existente in radice cruris. cccclxxvii.

e Pusule narium aut labiorum in tertiana est signum salutis pronosticum.

b De intellectis in tertiana simplici ⁊ vera: ⁊ illa q̄ nō trāsit spēs p̄odos seu circuitus. cccclxxviii.

e Tuarices quidem innate sunt cura allopicie. nec non eius qd̄ est in uentre ⁊ plene.

v Arices sunt morbi in tybijs accidentes cum uene in eis existente replentur ⁊ ingrossantur in tantum q̄ egrediantur manifeste a sua dispositione naturali: humor quoque quo tunc replentur uene ille melius est pro tanto ex euulsione ⁊ translatione illius humoris ad eas contingit curatio morbi splenis: ⁊ etiaz apostematum in uentre generatum que dubaylet dicuntur. i. scrofula: i. als glandule. vey q̄ hic sit cura allopicie: hoc qd̄dum nequa q̄ est eo qd̄ ois materia ex qua fit allopicia sit melius: nec etiaz ex humore p̄legmatico. Nam allopicia potest ex omnibus humoribus generari. Hic autem canon est vnus ex amphorismis Hippocratis ⁊ opinat⁹ est Gal. in expositione eius q̄ posuit allopiciā pro lepra: non tamen constat apud Gal. illo tempore. nec est virificatum isto tempore. cccclxxix.

e Torremia quidem in lienteria intestini contingit ex retencione cibi.

i Attellexit q̄ si precedente lienteria contingit cructuatio acida qd̄ sit bonum signum ⁊ laudabile. Hoc namque significat in hoc morbo retencione partis cibi in stomacho: ⁊ hoc ideo. Nā in hoc morbo egreditur cibus indigestus a stomacho ⁊ intestinis ratione humoris lenitini ibidem existentis: aut ratione vlcenum existentium in eisdem. vnde cum retineatur cibus in stomacho donec acescat est signum laudabile: qd̄ quidem verum est velut dicit Gal. si de nouo contingerit que prius non fuerit Nam hoc est de accidentibus potentibus contingere in principio morbi. cccclxxx.

e Febre contingente in spasmu uel epilisia sit eorum cura.

f I cui accidat spasmus ex replone contingant febres consequenter erit quidez hec cura eius ab illo spasmu: quoniam febris dissoluit humores spasmum facientem cum contrarietate compositionis eius ad compositiones humoris facientis spasmu: febris enim calida est ⁊ sicca ⁊ humor faciens spasmum frigidus. ⁊ humidus: ⁊ sic est de ipsa epilepsia. cccclxxxi.

f I patienti singultus: contingat sternutatio est cura eidem.

b Ie singultus est humor al seu ex replone: ⁊ hoc ideo: quoniaz sternutatio expellit humores illū qui est causa singultus a substantia stomachi. Iunatq̄ seu excitat naturā ad expulsionē ipsius. Singultus

enim est debilis motus nature in expellendo superfluitatem nociuam in stomacho existentem. Singultus uero cuius causa est siccitas non recipit curam. cccclxxxii.

d Ecce quidem ut cum uolueris iudicare patientem q̄ utaris proportionem.

e Am ergo uolueris iudicare per hec signa utaris proportionem uiridica neque facias sententiā aliquam absolutem priusq̄ scias species illorum signorum ⁊ differentias eorum in significatiōe. cccclxxxiii.

n Am ex signis sunt: quorum uirtus uera est ⁊ certa. Et ex eis sunt que palia falsificant.

d Icamus ergo primo qd̄ ex signis sunt quedam ualde uera: ⁊ hoc quidez species signorum est cum quibus non apparent alia eis contraria i corpore. Et ex his quedam sunt cuz quibus apparēt alia eis contraria i corpore: quare est dubiū i pronostico. cccclxxxiiii.

i Uta autem significatio sumitur iter membra ex eis que apparent in capite.

f I gna quidē iuste super mortem significantia ⁊ eius contrariuz sunt signa in capite apparentia quorum relationem iam fecimus. cccclxxxv.

f I ergo uideas aliquam significatiōem iuste significantem in corpore ⁊ aliam sibi contrariam sit significantem.

f I autem uideas aliqd̄ signum iuste testificans super euasione uel perditionem alicuius ⁊ uideas cum eo aliqd̄ signum ei contrarium in corpore noli tunc proumpere in iudicium. cccclxxxvi.

c Ontingit etiam q̄ appares super contrarium corporis nō sint nisi testimonia debilia.

c Ontigit autē cōtrarietas signorum ⁊ testimoniorum i vno ⁊ eodem corpore ita qd̄ quedaz ex eis significant bonum ⁊ quedam malum cum erunt testimonia debilia super bonū uel malū significantia. cccclxxxvii.

o Dne signum non habens contrarium significat ratione super curam ⁊ euasione: Attellexit q̄ omne signum laudabile cum quo non apparet contrarium in quantum est ei contrarium: illud quidem ⁊ sibi similia significant ratione super euasione eorum. cccclxxxviii.

e Tomne signum pronosticatiōis predictis cōtrarium significat mortem ⁊ perditionē.

i Attellexit quidem secundum opinionem meam qd̄ omnia signa mala signis bonis contraria quorum contrarietas talis est q̄ non possunt uiri simul in eodem corpore: sunt quidem signa iusta mortem significantia. cccclxxxix.

c Am autem apparebunt tibi signa contraria ⁊ debilia. Sequitur quidem ad hoc dubium Unde sta tunc ⁊ prozoga iudicium.

e Am ergo colligetur apud te signa contraria debilia hoc est qd̄ uiriatur i eodem corpore ⁊ qd̄ sint equate i significatiōe sua ita q̄ nō possit q̄s cogere sup significatiōes nec ratioe multitudinis neq̄ ratioe fortitudinis eorum possit enim vnū existentis signis fortius esse alijs q̄ quidez esset signuz apud medicum euasione patientis aut mortis eius: hoc quidez est soluz dubium nō aliud ab isto pro tato decet medicuz tūc cōtinuare curā q̄ habebit ⁊ cōsequitur forsitan ide spes. cccclxxxxi.

e Am ergo erunt equata in dispositionibus suis sta. Sed iudica a pre dominante. cum erit contingentia in equalitate sua suple.

b De qd̄ ē nomū Ingt. n. q̄ cū ōria erūt ista: sta ⁊ noli iudiciū referre. Lū vō vna ex spēs ōrys

hor hys origi nate p h.p. d. h. z
6. ap. h. o. ap. h. o. s. i. m. v. e. g. n. l.
c. n. m. d. o.

eoget inferre iudicium ex cogente et dominante iudica.
 Docet autem hoc esse quod dicitur apud medicum predictis
 signis habentibus gradus et dominium in fortitudine et
 debilitate hoc est in significatione sic. scilicet quod cum exempli gra-
 tia. apparebit aliquod signum cuius significatio super sa-
 nitatem sit in gradu tertio: et apparebunt ei duo signa quo-
 rum significatio est super perditionem in gradu primo tunc
 iudicare habebit per signum quod est intentio. tamen non
 erunt predicta signa equalia in gradu et tunc ferendum iu-
 dicium secundum numerum ipsorum sicut facit iudex in al-
 teratione testium et se demerentium et sicut faciunt sapien-
 tes astrorum in virtutibus astrorum contrariorum ex con-
 trarietate locorum ipsorum. Et in hoc explicat prima
 pars canticorum auicene: et est pars theoretice scientie medicine.

Incipit secunda pars canticorum: et est practica. i.

Quis ordinavi in parte theo-
rice medicine quod seriatim
audiuistis. et hoc secundum
quod in mea mente proordi-
naueram. Incipiam quidem
nunc in practica ipsius. Jam
autem rettuli in principio huius
libri illud propter quod est neces-
sarium illud cuius relationem
faciam in hoc capitulo: Opera-

tionis autem practice sunt duo modi. quorum vnus ma-
nualis exercetur. Alter vero medicis et conuenienti re-
gimine in cibis. Et autem non modicus quod pro illud re-
gimen exercetur. Hoc autem regimen in duas partes
diuiditur. quarum vna conseruatiua sanitatis dicitur:

Et altera egritudinis curatiua: et hoc pernitam
meam imperfectionem medicine continetur.

Quis iam perfecti intentionem meam in parte
huius artis theoretice. Incipiam nunc idem in par-
te ipsius practica et actiua. Et iam quidem dixi in
his que sunt premissa quod hec pars diuidatur in illud quod ma-
nualiter exercetur: et in illud quod fit medicinis et cibis. Et
hoc secunda pars in duas species diuiditur. Quarum pri-
mam sanitatis conseruatiuam appellauit in qua. scilicet docetur
qualiter cum cibis et alijs ab eis sanitas conseruetur. Et
secundam egritudinis curatiua in qua. scilicet ostenditur qualiter
tollatur egritudo et quod ingenis educatur sanitas cum medi-
cinis. Ipse autem ichoabit velut dixit a sanitatis conseruati-
ua: pro propterea inquit ipse benchene quod pars conseruatiua sani-
tatis cum cibis et medicinis est prima pars practice. ij.

Conseruatiua quidem sanitatis. dicitur
secundum veritatem de habente eam perfe-
cte et absolute: nec non etiam de eo cuius sa-
nitas est imperfecta. et huius quidem sunt secundum opinio-
nem due species. Vna est in eo cuius debilitas pro-
mixta est per totam suam substantiam in omnibus
partibus suis: sicut in sene conualescente et paruulo
in quibus. scilicet debilitas est per totum mixta. et in eo in
quo adparet aliquod signum precedens metum quod
appareat in eo lapsus in aliquem morbum.

Speculatiua consideratio in principio huius capli.
diuiditur in duas partes. Quarum prima est in qua
consideratur conseruatio sanitatis perfecte et absolu-
te. Secunda vero est in qua fit speculatio de conseruatioue sa-
nitatis imperfecte. Et hec quidem diuiditur in duas partes: quarum pri-

ma est in qua consideratur conseruatio sanitatis perfecte in toto
corpore et in omni tempore quod intellexit cum dixit in eo cuius debili-
tas mixta est per totam substantiam suam et in omnibus partibus
suis: et talis est sanitas senum conualescentium et puerorum etiam
eius qui paratus est labi in aliquam egritudinem. qualis est il-
le in cuius corpore apparet aliquid ex signis significatiuis
super lapsus et casus eius in aliquam egritudinem. et talis vero
est ille qui non ex causa intrinseca: sed ex humore propter de do-
lore et labore. Secunda vero est in qua consideratur conseruatio
sanitatis imperfecte eius qui fuit eger in quibusdam ex membris su-
is et non in alijs: aut in quodam ex quattuor anni temporibus
et non in alijs vel in aliqua etate: et non in alijs. Et hoc quidem
sunt quorum relationem facturum. est in hoc capitulo. iij.

Vna est in eo in quo apparet morbus in ali-
qua ex partibus solum sui corporis puta in
cute eius aut carne vel ossibus eius. Et sicut
etiam est in habente stomachum debilem frigidus
egrum naturaliter. nec non etiam in habente lesio-
nem ab utero et matrice sicut in habente sextum di-
gitum. aut tumorem gibbum.

Quidem sunt de specie eorum quorum quedam
membra sunt egra quedam sana. Et his etiam
sunt quorum membra sunt egra ex malitia con-
tingente eis in matrice. Et ex his sunt quorum membra
sunt talia a re extrinseca cum debilitate tamen in membris
illis vniuersaliter. existente. iij.

In eo in quo apparet in aliqua etate et in
aliquo ex temporibus anni et non in alijs
sicut humidus in complexionem est debilis
in pueritia et postquam actus fuerit est sanus et fortis
Et siccus per complexionem destruetur viribus in
autumno preter quod in vere debilis efficiatur.

Infirmi quidem penes etatem sunt velut ille cuius
compositio est valde humida cui prodiu existit
in pueritia accident morbi ex humiditate. Sed
cum ad etatem siccitatis peruenit sanus efficitur: verum egrit-
udines penes quattuor tempora sunt sicut habes velut
proponere siccitatem in autumno: quod egrotat et in hyeme sanus existit. v

Conseruatio quidem sanitatis est quoddam
genus generale duas comprehendens spe-
cies ex operationibus medicine ex quibus
est vna ut cum intenditur ad conseruationem com-
plexionis alicuius quod ordinetur et cibis et dieta
similis. Sed cum intenditur translatio corporis eius
a sua complexionem fiat huius eo quod contrarietur
complexioni antedictae. Verum regimen sani sim-
pliciter et absolute est quod attendatur ad conseruandum
ipsius laudabilem dispositionem.

Sunt due species conseruationis sanitatis in ge-
nerali. Quarum vna est conseruatio sanitatis per-
fecte. Et alia est conseruatio sanitatis imperfecte et
inequalis. In hac autem compositione equali exercetur opus
duplex. vno modo ad conseruandum sanitatem in dispo-
sitione in qua est regendo illud cuius est et conseruatio cum
sibi similibus sicut exempli gratia. Si intendatur ad con-
seruationem habentis compositionem calidam: erit quidem
conseruatio eius cum calidis: et hoc idem intelligit cum di-
citur: ut cum intenditur ad conseruationem alicuius etc. Sed
cum intenderetur translatio eius a complexionem sua et re-
ductio ipsius ad temperiem et medium. hoc quidem fieret
cum contrarij puta cum frigidis compositione calida existente et cum
calidis in compositione frigida. Et hoc est quod dicit. Sed cum inten-
deretur translatio a sua compositione fiat hoc etc. Corpore vero tem-
peratum et equali in compositione conseruatur cum temperatur:

quod quidem stellerit cum dicitur: verum regimen sani simpliciter
et. i. cum regimine absoluto, tale autem absolutum temperatum est
et equale, etc. Et quod dicitur, scilicet cum volumus conservare compositionem
egredientem ab equalitate docet quod regamus eam cum
sibi similibus. Est quidem dicitur Galeni seu quod sequitur ex
dictis eius: hoc tamen dicitur est dubium et merito secundum opi-
nionem meam: et hoc ideo: quoniam si habes complexionem
calidam regetur cum calidis laborat quidem in morbos calidos
sicut patet et est testis ipse sensus. Si igitur sic est conser-
vatio quidem habes compositionem calidam in sanitate sua erit
eius calis in compositione: minus tamen calidis quam sit ipsum, vi.

Temoretur seu faciat residentiam suam in
e aliqua ex civitatibus quarum climatis, que
scilicet perfectum aerem habeant et vaporem, et ha-
beant speculam versus heremum et silvam et inspiciat
etiam versus partem orientalem, quia ipsa est subtilior.

Ecet quidem ut habes compositionem equalem et tem-
o peratam habitet in quarto climate. Addidit nihilomi-
nus quod civitas quas inhabitabit debeat esse perfe-
cti aeris in bonitate: et hoc quoniam regiones distantes a mari
sunt calide et sicce. Natura enim maris significat rationem hu-
miditatis equalitatem civitatis calide vel frigide. Intelligit
autem cum dicitur quod habeat perfectum aerem quod sit immunis a corrupti-
one. Addidit etiam quod habeat speculam versus heremum, etc.
et hoc supra tempore hyemali et frigido. Ad autem quantum clima mi-
nime temperatum et equale sit patet ex ratione et perfectione silva-
rum in eisdem. Hoc autem iam asseruit etiam Galenus, et hoc quoniam pro-
positio equalis et temperata que est signum equalis et temperati climatis: non
reperit in quarto climate nisi raro valde. Et addidit quod sit
orientalis: quoniam pars illa et aer eius est subtilior sicut dicitur, vii.

Empore vero estivo declinet ad montes sic
t que habitationis locus aptus a parte se-
ptentrionali.

b Et etiam notum est et hoc ratione frigiditatis
montium et septentrionalis, viii.

i In noctibus quoque habitet et quiescat in
superioribus locis et sedibus. In die vero
descendat ad inferiores.

e Difficium quoque domorum subterraneanum in
quarto climate: significat ipsum esse fortis et ma-
gne caliditatis pro tanto in hac terra nostra, scilicet sar-
racenorum in insula hispanie que in hac die est in quinto cli-
mate non sunt huiusmodi fovee seu cames subterraneae, ix.

c Aueat etiam et vitet panes laneos et de bo-
bace: et condescendat ad subtiles lineos.

b Et quidem totum servetur tempore estivo rati-
one caliditatis panis lanei et bombacini: et etiam ra-
tione equalitatis et temperie ipsius, scilicet lini, x.

u Tatur etiam aromaticis frigidis sicut ex
oleo rosaceo.

p Reductio quidem tempore estivo tendendum aromati-
cis frigidis puta myrrha et oleis frigidis sic oleo
rosaceo et huiusmodi talibus, xi.

p Roregatque oculos suos a pulvere: fumo
vapore turbato: et corrupto: et a radio solis
hora meridici et feruoris, nec non ab occur-
su fortis caliditatis, nec etiam attente inspiciat figu-
ras exiles et subtiliter intricatas: nec litteram minu-
tam et subtilem.

b Et etiam est totum per se notum et manifestum
quare non expono, xii.

d Ebeat autem ad minus quilibet comede-
re semel inter diem et noctem ad plus bis:
medium autem inter hoc est si comedatur

ter in duobus diebus.

Agis quidem temperatus modus comedendi est: ut
m quis comedat ter in duobus diebus: et hoc quoniam quidam
opinati sunt quod actus digestio perficitur in tertia dige-
stioe, scilicet xviii, horis pro tanto cum fiat tertia comestio in
duobus diebus perficitur digestio in membris isto tem-
pore vel prope et hoc quoniam spacium xviii, horarum erit
iter duas comestiones et sic digestio perficitur tunc vel prope
illud tunc constat quod laudabilior modus reficiendi est: cum
reficitur quis iam perfecta digestioe cibi preassumpti, xiiij.

Rolongetur etiam tempore refectionis: ut
p fiat cibi bona digestio, fiant etiam parve bu-
celle ut bene digerantur.

Empus quoque masticationis est prolongandus
t donec cibis in ore bene conteratur. Sunt etiam
bucelle parve fiende. Nam hec iuvant ad dige-
stionem, xiiij.

n Am omne aliud quod contundere non po-
teris: erit apud te digestionis difficilis.

Elius quidem est quam sit bucella parve quantitas
quam si pre magnitudine sua esset difficilis contritu-
onis et fractionis a dentibus. Nam omne tale
est difficilis digestionis, xv.

Tendatur etiam ut omne preter naturam
a et illaudabile curetur cum contrario eius,
convenientis secundum complexionem et
malitiam ipsius

Tendatur in assumptione eius quod debet remo-
a vere et expellere nocentum omnium eorum
que volueris ex cibis malis assumptis ad mali-
tiam eorum et ad contrarium ipsius malitie: unde si fuerit
cibus grossus rectificet cum subtilibus. Et si ista iuvant cum dif-
ficultatibus virtutem: et si frigidus cum calefacientibus, xvi.

Unt autem quamplures complexionis in-
equales cum malitia cibi rectificabilis.

Interdum reperiuntur quedam compositiones
t illaudabiles et inequales quibus cibi mali et illa-
udabiles congruunt, unde non decet: quod tales ci-
bi habentibus huius compositiones prohibeantur, cum
conueniat eis ratione similitudinis in utroque existentis, xvij.

Tatur ergo eis homo secundum usum et
u consuetudinem suam nec sunt appetitus
nec delectatio cibi omittendi.

Consuetudo autem nature assumatur et ac si dice-
c ret quod consuetudo necessario sit observanda quam
uis et est prava et illaudabilis, dictum ante eius
nec sunt appetitus et delectatio etc. et unum de preceptis hu-
ius artis per se, unde intelligit quod attendendum est in cibis, ut
cum hoc quod erunt boni et laudabiles in se requiritur etiam
quod appetantur et ideo dixerunt quod duorum cibariorum ille
qui minoris est iuvamenti magis tamen delectabilis melior
est minus delectabili et si sit maioris iuvamenti, xviii.

Agnis namque consuetudo subito et sine
o gradatione ablata: nocet et offendit illum
cuius est.

Recipit hic ne consuetudo subito auferatur et
p hoc quoniam consuetudo iam est conuersa in di-
spositionem naturalem, xix.

Sr autem humidum et lubricum stiptiro im-
e ponendum. Estque sapor dulcis aceroso
nuiendus. Et sic cum humido retifican-
dum. Et frigidum cum calido: et contrario. Ad si in
meatur defecatio oleaginosi vel eius quod est male di-
gestionis ratione pinguedinis, addatur, sal eis, aut

aliquid acutum. nam hec iurant ad subtiliandum:

Quod proponatur humidum liquidum stiptico
q est canon et preceptum in regimine et ordine cibi
 et hoc est quoniam ad conseruationem sanitatis
 erigetur quod mensuretur cibus in qualitate quantitate tem
 pore et ordine: et quod cibus sit laudabilis et laudabiliter mi
 nistratus cum predictis quatuor conditionibus. **Q**uod vero
 addidit huic est sumptum a contrario ita. **s.** quod unum contrarium
 cum sibi contrario et ad temperie reducebat. notum enim est quod noci
 um et illaudabile est cum sibi contrario rectificandum: unde est
 ac si diceret quod ex hoc sic cum humido rectificet et factum cum
 calido et conuerso. et pique vinctuolum cum salso. **s.** et acuto. **xx.**

p Est exercitium quoque est refectio facien
 da et ipsum postquam exiuerit: fer ab eo.
q De ideo est quonia exercitium per digestionem facta ex
 pellit superfluitates a corpore et calore depurat
 naturalē. unde exercitium factum per cibum efficit ipsum
 accidit: ipsumque facit aduenire ad membra idigestum. **xxi.**
s Et autem querendus locus tranquillus
e et fridus et a vento euentatus ad laudabile
 refrigerationem faciendam. nec non etiam tem
 pus et hora frigida. unde decet homines esse atten
 tum in hoc regimine.

Quod quidem preceptum est ut elegat. **s.** tempore frigide
b et loca frigida tempore estiuo cuius quis voluerit co
 medere et hoc quonia calor extraneus calorem na
 turalē debilitat. sicut et sol ignem cum sibi exponitur qui ta
 me accenditur et confortatur cum ad umbram ponitur. **xxii.**
Empore quidem estiuo est cibi quantitas minu
t enda. Et tunc ad subtilitate nutritia
 declinandū. unde vitande sunt tunc carnes
g grosse. et vitendum est oleribus et lactis speciebus.
Quod quidem sit ratio debilitatis caliditatis natu
ralis contingens corporibus ex dominio calidi
 extranei super corpora tempore estiuo. **xxiii.**
Piscibus recentibus. hedo et agno medi
e ocris eratis: et pullis gallinaceis et gallinis
 carnibus quoque columbarum et coturnicis.
Quidem carnes sunt laudabiles apud eos de
o quorum bonitate concordat sunt preter quam de carni
 bus agni a nihilominus possibile ut agni regio
 num calidam et siccam sint magis temperati agni regionum fri
 gidam humidam sicut: in hac nostra regione contingit. cucullate
 et coturnices non sunt in hac nostra insula bandalusiē. **xxiiii.**

Unt etiam ex conferentibus tunc ex coriandro
r et agresta. composita. et satabeg et ceribat.
Quidem ferula cum coriandro et aceto et uua
b acerba composita sunt apud eos tempore estiuo
 laudabilia. **xxv.**
Iqs ergo velit amovibis euadere. diuidat
r regimem suum in tria. quorum unum tribua
 tur aie. et aliud cibo et aliud potui vel aque.
Em qd voluerit egritudines enitare diuidat re
e gimen suum in tria quorum unum anime tribuat et aliud
 cibo et aliud potui. hoc quod dixit de anima repe
ritur in sanibus et laudabilibus relationibus. **xxvi.**
Parum quidem aque frigide faciat et si
e tim sedat. ad hoc tamen non sufficeret mul
 tum tepide.
Quod quidem preceptum inducit ad vitandum aqua
b frigida: quonia pars ex ea sit sedat quod minime fa
 cit multum ex tepida. **s.** hoc sit verum in climatibus
 calidis congruit: nihilominus vsus aque tepide in regio
 nibus frigidis et precipue tempore hyemali et pro tanto

greci timent valda potum aque frigide in regione sua ra
 tione consuetudinis ipsorum. **xxvii.**
n Non est autem aque potus frigide nimium
 frequentandus eo quod nervis obsit.
e Et hoc dicto videtur quod concesserit interdum po
 tum aque nimium: quod quidem si unquam fecit
 tempore estiuo calido. **xxviii.**
n Non est etiam offerendus potus aque niuis
 nisi pingui sanguineo multe carnis.
Quod quidem notum est: nam si macer extenuatus ha
b bens modicum sanguineo bibat aquam niuis non
 est securus: quoniam accidat ei ide stupor et dormitatio
 membrorum. Retulit enim **H**al. quod accidit cuidam patienti
 post potum aque niuis adeo nocumentus in gutture suo
 quod nihil gutture potuit tandem mortuus est inde. **xxix.**

St etiam vitandus potus aque in mensa. nisi ra
e tione adberentia: et tardi descensus bucelle.
Auendum quidem est ne bibatur in mensa aqua
c nisi ad procurandum transitum bucelle cum de
 scensus eius tardatur. **xxx.**

Non est etiam sumenda aqua cum cibo. nec
n ingressu a balneo.
Ausa quidem est quonia cum sumitur aqua super
c cibum priusquam stomachus calefaceret ipsum ifrigidat
 ipsum et irudat est aut causa que supnatet cibum sum
ptum in stomacho: et que etiam non adhereat et vniet eidem quod co
 terat ipsum sicut exiget actio namque stomachi super sumptum cibum
 si pteredo et coquedo sit unde sicut ifundit sit et in magna
 quantitate aqua in olla propter quod tardat cibi decoctio in eadez:
 sic quod pigit ide ipsum stomacho. Et aut supra super balneum
 nocet valde ratioe pirariatj existētis tunc in membris: et pra
 rium enim fortificat tunc in occurso sui pirarj vt inquit: et ob
 hoc non est securum quin infrigidatur infrigidatione icu
 rabili et prohibentiu imediata post egressus eoz a balneo
 unde est ac si diceret quod contingeret eis hydropisis. **xxxi.**

Ec etiam post forte exercitium et coitum hoc
n enim est malum et illaudabile.
Ausa huius dicti est dicta in assumptione eius post
c balneum actum magis est nocumentum potus eius in coi
 tu eo quod debilis sit calor naturalis in corpore ei
q vsus est coitu et calor inaturalis auctus et fortificat. **xxxii.**

Itamen quis ex modica tollerandi poten
tia sitim urgeatur: sumat ex ea parum tan
 tum. quod declinatio et impulsio est bi ad i
 ferius stomachi compleatur: quatenus ibidez dige
 ratur. Sumatur tamen ex aquis illa que sitim sedet et
 faciet. aut ex uino quod et quantum congruat et sufficiat.
Quod quidem cuius religionem fecit hic de uino
b est verum postquam descendit cibus ab ore stoma
 chi ad eius inferius. **s.** ad fundum. **xxxiii.**
Si sumpta aqua ad facietates aut uino suf
e ficienti accidat sitis. vitentur potus eoz
 quonia talis sitis est mendosa.
Quod quidem est preceptum vt expellatur sitis me
b dosa nam si sumpta aqua vel uino ad facietates
 generetur sitis in eodem: sitis quidem illa erit
 mendosa pro tanto docet vt tunc tolleratur omnis potus
 donec cesset sitis illa. **xxxiiii.**

Non est curandum de assumptione multi
n uini: debetque sufficere modicum cum est i
 usu: nec est continuandus omni die potus
 uini. nec est bibendus in ieiunio: nec etiam post sum
 prionem cibi subtilis vel acuti: estque omni tempore
 vite nisi semel in mense ebrietas euitanda.

Quate hie scia d beac unthig
 vid gultoreo dia 1.70. c de
 nrucl. ifen 3 a i rru d m
 qmque cig qd comodi e bibi
 pply et poty pny gultu pnt e
 exmll. long allegary. qda. A
 poty pmythig. ca amody.
 in cibo ally et dany ca
 pot abu du ca d addept ab
 fo. ally et allegary. l m
 guntly stng cetitny ca
 qz pby tpoze. aq n. l. b nng
 Amoda et tu abo i multa qui
 titur. m. tu abu eaba bibo
 A pua qd pmyth et 1. v. s
 v.

si qd velit amovibis euadere
 regimem suum in tria

Cito q̄i omni maturatiōe ē viscositas cum dolore mediocri 7 tēperato 7 p̄oportinali eū calozē mēbri i q̄ maturatio itēdit̄ cuius modi sunt adipēs pix 7 gūmi pini 7 oleum cum cera simul mixta 7 oleum cum calidam bene mixtum 7 agitatū 7 frumentum in oleo coctum.

Sciendū q̄ natura medicinaz ap̄ata maturatiū est q̄ habeant calozem tēperatuz 7 vim oppilā di poros cutis 7 qd̄ caloz earū equalis sit 7 p̄oportionalis calozē mēbri in quo est humor ad cuius maturatiōnem intentionem itēditur vt sicut sunt adipēs pix 7 gūmi pini arboris: 7 cera cōmiscetur hec omnia cum oleo. Et his etiam est oleum cum calida agitatū: 7 frumētum cū oleo coctum. Est autem intento. Gal. q̄ maturatio fiat ex calozē naturali: vnde si caloz natural̄ ifrigidet̄ aliquā tulū ratiōē humoris i mēbro existētis. erit qd̄ necesse vt sit medicina maturatiua cū itēdit̄ ipsius humoris maturatio que reducit ipsū mēbz ad suū calozem naturalem q̄ si sic est. o3 quidem q̄ medicina maturatiua cōpositiōni calozis naturalis similetur. 7 ob hoc ex maturātib⁹ est p̄ certo farina in oleo cocta. fortius tamē eo est frumentum de coctū i eodem 7 ob hoc etiam variamus maturatiua i pueris 7 senibus 7 in rusticis habitantibus in castris 7 in villis 7 in ciuitatibus 7 in quolibet ex membris secunduz diuersitatem completiōnum suarum. xxxviij.

Molis medicina mollificatiua est fortioris calozis quā sit mēbz i quo mollificatio itēdit̄. nō tamē ē tāte virtutis 7 potentie: qd̄ sui dissolutiōe 7 subtiliatiōe manifestet̄ i corpore nocumētū cuiusmodi sūt galbanū bdelium amoniacum storax 7 medulla tibie ceruine.

Edicine que mollificatiue sūt cum quibus intendunt medicidissoluere duriciē ex cronicis apostematibus in corpore generatam: aut etiam illis q̄ a principio ex grossis humoribus generant̄. Et quia intentio in medicinis his est vt cum eis dissoluatur q̄ est in aliquo membro inuiscatum aut congelatum fuit quidem necessarium vt caloz earū sit maior illius calozē corporis 7 sic etiam est de siccitate earū: non tamē multum q̄ si caloz earū esset valde magnus. subtile qd̄ ex predictis humoribus ex apreatib⁹ dissoluerēt 7 resolverēt grossuz quoq̄ eoz cōpingerent 7 sclitroticum efficerent: vnde intentio in his medicinis est q̄ dissoluant qd̄ est inuiscatum 7 congelatum i mēbro p̄ter q̄ subtile dissoluant consumant 7 resoluant. Et hoc quidem intellexit euz dixit. mollificatio eius fortioris calozis quam sit mēbz i quo mollificatio itēdit̄. Nam eius virtus 7 potentia debet esse propinqua cōpositiōni membri taliter. s. q̄ soluendo subtilius ex humore cuius mollificatio itēdit̄ non putreficeret euz: de huius medicinis. Inqt Galienus q̄ earū caliditas 7 siccitas extendat̄ a principio secundi gradus vsq̄ ad finez eiusdē 7 sunt sicut dicit Galbanum bdelium amoniacum storax 7 medulla tibie ceruine. Quedam tamen ex istis sunt fortiores quibusdam ex eis. Nam amoniacum proculdubio est fortius bdelio in caloze. xxxviij.

Idurantes qd̄ez medicine sunt sicut solatrum lentigo vallozum 7 similes his.

Edicine qd̄ez mēbroz idurantes frigide sunt 7 stiptice: 7 ipsum seu partes omnes veniētes 7 cōgregantes. Et q̄ earū operatio est contraria operationi mollificantium. decet quidem vt earum cōpositiō complexioni mollificantium opponatur. Erunt ergo irigide 7 humide in secundo gradu. xxxix.

Molis medicina oppilatiua cum calidita

te 7 siccitate expoliata manifesta: non mo: dificans membrum cui contingitur. 7 cum hoc terrestris est: aut viscosa.

Natura quidem medicinaz oppilatiua est vt nō calefaciant nec incidāt mēbz cui obuiāt qm̄ hec duo habēt mēbz mordicare 7 omne mordicans habet aperire: 7 quia cum hoc necesse est q̄ inuisceat aut adhereat membris ipsis. i. poris 7 foraminibus cutis fuit quidem necessarium q̄ huius medicine sint terrestres sicut coralli cornu ceruinum 7 capreolinum. 7 similes his aut viscosae sicut humme e similes huius. xli.

St aut notū q̄ ois medicina ap̄itiua i cisiua ē 7 subtiliatiua. cui⁹ sapor ē salisus vel amar⁹. cuiusmodi sūt cepe marine 7 radix lilii. 7 radix puiche. sal nitrū. capperis 7 faba lupina.

Edicine note oppilationū generatū in meatibus mēbroz ap̄itiue icisue que sūt 7 subtiliatiue. Sunt amare 7 false aut acute vel ex his compositae. hic ergo est modus 7 dispositio harum medicinaruz. ponit autē multarū in hoc genere existentium. xli.

Stipticū qd̄ p̄t eē ap̄itiuū nullo mō ap̄i et exteri⁹ applicatū nihilomin⁹ i potu assuz p̄tū oppilationē ap̄iet i mēbris existentem.

Edicina quidez aperitiua amara 7 stiptica m̄t me aperit exteri⁹ corpori applicata. Aperit tamen mēbra interiora ratiōē latitudinis meatū ipsorū mēbroz imo stipticitas iuuat talez aperit naz vt efficiacius exerceat opationez suā in mēbro Et Gal. quidē dedit exemplum in huius medicinis absinthium. Ipse eniz intellexit q̄ ipsum sin i vltimo de oppilationis epatis nec tamen aperit poros cutis cum supponitur exteri⁹ corpori ratione stipticitatis ipsius 7 constructionis seu stricture pororum cutis corporis. xliij.

Edicina quidem mundificatiua 7 absterfina est minoris subtilitatis q̄ sit precedens sicut fabe. fortius tamen eis est dulce sicut mel 7 dulces amigdule.

Edicine quidem abstergentes sūt medicine subtiles minus tamen q̄ sint medicine aperitiue 7 hoc quoniā medicine ad hoc perueniūt q̄ mūdificent 7 abstergant sordities super cutez existentez p̄ter q̄ aperiant poros cutis: vnde caloz haruz medicinarū debilis est 7 paruus 7 sunt sicut fabe mel 7 amigdale dulces verum amigdale amare aperiunt. xliij.

Nomni quidē rarificatiōe 7 resolutiōe existit caloz tēperatus sicut est oleuz cataputie 7 camomille 7 oleum radicū feniculi.

Edicine rareficientes 7 resoluentes habent calozem tēperatum: seu principio secundi gradus sicut camomilla 7 anetuz. xliij.

Molis qd̄ez medicina orificiōz venaz ap̄itiua 7 mūdificatiua ē habēs calozē mixtuz cū grossitie cuiusmodi sūt alia cepe 7 fella.

Edicine q̄ aperiunt orifica venaruz sunt quidem medicine grosse substantie valde fortes. xlv.

Sicquid confert ad obrurandum 7 constringendum meatus debet esse stipticuz 7 mordicatione p̄iuatum.

Intellexi q̄ be medicine sunt contrarie his que que venas aperiunt stiptice. s. 7 carentes mordicatione 7 calozē cuiusmodi sunt hypoquistide baustie 7 similes. xlvj.

Molis medicina ustiua est magni 7 fortis calozis 7 inultimate grossitie.

m Edicines quidem vrentes sunt vltimati caloris et grossitie. xlviij.

o Omnis medicina putrefactiua est perfecte caliditatis et subtilis substantie.

m Edicines quidem putrefactiue sunt abundantis caliditatis et subtilis sbe et conosiue. lxviij.

m Edicines autem carnis diminutiue sunt debiliores predictis. sed sigillatiue vlcereum absteriue siue sunt et desiccatiue.

m Edicines diminuētes carnē inaturaliter auctā et generatā i vlcereb⁹ sūt debiliores medicinis notis putrefactiuis et carnē conodētib⁹ i vlcerebus

vez medicine sigillarie vlcereb⁹ sūt me⁹ vlcereb⁹ exiccacie. lxix.

m Edicina que a tota spe attrahit humorem seu humiditatem aliquaz est bezabar et medicine laxatiue seu eductiue.

m Edicines attrahentes a tota substantia sunt sicut lapis qui appellatur bezabar. qui. s. attrahit medicinas necantes ex veneno: et sicut medicine laxatiue eductiue quarum quelibet educit aliquid ex humoribus vel humiditatibus earum. l.

o Omnis autem actio medicine attrahentis ratione qualitatis note fit a calore ipsius naturali et subtilitatis substantie. cuiusmodi sunt amoniacum. bdellium aut a putrefaciente sicut in egestionibus et stercozibus.

m Edicines quidem attrahentes non a tota substantia sed caliditate sunt medicine calide et subtiles quarū sunt due species. Nam ex eis sunt quedam quarum calor naturalis est subtilius cuiusmodi sunt bdellium et amoniacum. et ex eis sunt quarum calor est putrefactiuus sicut fermentum et stercoza seu egestionis. li.

b Ezar aut confert cū superat aut ratōis qualitatis cōuertentis et imutantis. aut ex sui natura sua ex ppria. aut eo etiā qd confert educendo p modum qualitatis necantis a veneno. Usus aut harū hoc ē tempore sanitatis. ideoqz qui vritur frequenter eis incurrit inde nocumentum.

n Equaqz itellexit i hoc loco per bezar lapidem proprio noie sic nominatū: sed omnez medicinā tyria calē et huic similem lapidi. Dicim⁹ g^o qd be medicine liberātes seu euadere facientes. A venenis ex medicinis necantib⁹ faciūt hoc. hoc autez ratione qualitātū primaz ipsaz: vt calidū: frigidū: siccū: et humidū. Que quidez qualitates primaz medicinaz conuertūt ad se trās mutant operatiōes medicina rūnecantiū quēadmodū medicine calide conferentes medicinis necantib⁹ frigidis et conuerso: aut et ratione qualitātū seu virtutū secundaz. He igit⁹ medicine ideo conferūt i proposito: qz conuertūt qlitates medicinaz necantiū per qlitates suas. Ex his etiā medicinis sūt q faciūt hoc ex tota sui substantia hoc est ex sui proprietate. vnde est ac si diceret qd be medicine obuiant medicinis necantib⁹ ex tota sui substantia. hoc g^o itellexit secundū opinionē meā cū dixit aut si natura ppria. Ex eis etiā est species tertia et est illaz medicinaz q per secessū vel vomitū medicinaz necātes vel venenū extra ducūt sicut dixerūt de amoniaco et alijs ab eo in morfu canis rabidi. Qd aut dixit bas educere per modū qlitatis necantis fabricatū est secundū qd mihi videt⁹ super illud qd dixit Gal. s. qd medicine facientes euadere et liberantes a venenis et medicinis necantib⁹ sūt in parte necātes. et venenose et est ac si diceret qd sint media iter corpora nostra et venenose medicinas. Sūt g^o be medicine secundū hoc de genere medicinaz necantiū: et ex hoc sequit⁹ qd euz peruene

runt in corporib⁹ sanorū qd faciant in eis qd facerent medicine necante et venenose. Conferunt tamen nihilomin⁹ corporibus i quibus medicine necātes predictae iaz sunt operate. Et hoc quidem intellexit cum dixit. Et ideo qui vritur frequenter eis incurrit inde nocumentum. liij.

b Et medicina calida est et aperitiua et mollificatiua ex ea etiam est quem stupefaciēdo confert sicut opium et cetere narcotice.

m Edicinaz qdez doloz curatiū et sedantiū due sūt species. qm vna ē illa q efficit i mēbro et opaf p rariū ei⁹ qd efficit dolor i eodē ac si diceretur qd delectat ipsū mēbrū et placet eidē et tales sūt curātes doloz secundū veritatē. facit autē hoc ex similitudine sui quā habet cū corpore et hi⁹ qdez speciei sūt arūgie galloz galinaz et anatiū. Secūda aut spēs est illa q sedat et remouet dolozē tollēdo et absidēdo causas ei⁹. et hoc qdez facit alterādo causā dolozē efficiētē. Et he qdez medicine sūt icidētes et subtiliātes et aperiētes. Tertia qdē species ē illa q dolozē sedat et tollit stupefaciēdo et narcotizando mēbrū in quo ē dolor: vnde hec medicina sedat dolozē p accidens et quādoqz auget causā ei⁹. Et iterdū efficit et causat mortificationē mēbrū patētis sicut facit opium et ob hoc cātificauit et prohibuit Gal. vsuz ei⁹ nisi i tēpore magne et vrgentis necessitatis. Intellexit autez speciez primaz cū dixit calida est. Et secundaz cū subiunxit et aperitiua et incisiua et mollificatiua vnde ē ac si diceret qd scda absidit causas ei⁹. liij.

p Est relationē quidē predictozū reperietur r^o tertiarū virtutū super his q cōtingūt et generant. ex quib⁹ ē cōminutio lapidis i renib⁹. q quidem fit ex omni eo qd dissoluit incidit subriliat et mollificat. dū tamē calozem non habeat manifestū. cuiusmodi sūt radix aspagit et radix arūdinis et virtū vstū et passe montane. i. stasifagrie.

p Est relationez dictaruz operationuz medicina ru. Referende sunt hic operationes tertiarum virtutum earundez. Ex his autez virtutibus sūt medicine que sine calore manifeste calculuz minuunt et eoruz calor in primo gradu sicut a speragus radix arundinis vitrum vstum et passe montane. i. stasifagrie. liij.

e T siles istis habētes. s. aliqz calitatē et hūiditatē. faciūt egredi qd ē i pectorē p creatū. X his etiam medicinis sunt alleuianes creatū a pectore et he sunt parue caliditates et humide cuiusmodi sunt amigdale vulces et butyrum euz zaccaro et eis similes. liij.

q He et sūt tēperate caliditatis generāt lac. liij.

m Edicines quidem lactis generatiue et effectiue sūt caliditas temperate. liij.

e Tois medicina iuuās creatū puocat. duz auctā hūit caliditatē pter qd forius exiccer.

m Edicines quidem que prouocant menstrua sunt de natura medicinarum que efficiunt facilez creatum sunt tamen calidiores eis: sed non valde: et hoc quoniam operationes haruz medicinaruz sunt quidē fortiores operationibus medicinaruz facilez creatuz facientuz. Et ob hoc iqt Gal. qd prouocātes menstrua sunt de genere prouocantiuz lac: sunt tamen fortiores eis. liij.

e He qd oēs puocat vrinaz. acute tamē sūt in hoc certiores et magis conuenientes.

p Intellexit qdē qd be oēs medicine. s. pminutiue lapidū et calculi et puocatiue mstruoz et inuās ad screādū puocat vrinā. Acute tū ē i b⁹ certiores. liij.

p Est qz g^o rrtulit vires et virtutes ppositionū medicinaz. icipiam nūc referre monis medi

caminū & antidotoꝝ. referā ergo omnes modos ea
rū q̄b' vnt' medici tam interius assūptis q̄ in ex
terius applicatis. Et sunt velut decorationes pillu
le sirupus loctinimenta cerata ablutiones fomenta
tiones fricatiōes stiffe vel pirria balnea trocisci ele
ctuarīa suppositoria licinia clisteria stille seu stillici
lia iniectiones magdaleones dentifricia sternutato
ria acciatoria siringa emplastra & vnguenta pulue
res oculorum & sinapisma sunt caput pūgia colliria
nastallia cuz colatura opiate & finegia per traiecto
rium & sine fricatoria saccellationes infusiones tra
zee confectiōes.

¶ **C**onstat intentionē eius fuisse in hoc capitulo re
ferre modos medicaminū q̄bus vnt' medici i
curis egroz & practica & eorū nomina ppria. vti
mur aut medicaminibus vlr aut interius aut exterius. Et
interius aut ministrantur a parte superiori per os aut ab
inferiori. s. per vias ex qua egreditur superfluitas sicca aut
per illam ex qua egredit' superfluitas liquida. Ex assum
ptis autem per os: quedam dicuntur electuarīa & quedaz
sif. & quedam loc: & quedam dragee. i. composite & confec
te sola tritura & quedam pulueres & quedaz truciſci & que
dam potōes & quedam dicuntur pillule: quarum vltus est
in quibusdam ex medicinis eductiuis interius per os sum
ptis. Quis autem vltus congruit in egressu vrine dicitur
iniectio seu stillatio p sryngaz. qd aut iponit' ad expellēdū
superfluitatē sicca vocat' iniectio p clistere. Sed tū illud fue
rit ligduz. Sed si nō fuerit ligdū sed solidū dicit' suppo
sitorū vltēta. Que etiā sūt ex toto filato & pponit' i vul
nerib' seu vlcereb' profundis dicunt' tente. Et si sternuta
toria ponant' i hoc genere: bene qdē. Et sūt medicine q̄ i
ponunt' narib' ad eūandū superfluitates capitis. Hec q̄
sunt medicaminū noīa q̄ iterius assumunt'. Eorū autez q̄
exterius applicant': quedam dicūt' inductiones: & quedā
fricationes ablutiones decorationes balnea cerata & em
plastra infusiones saccellationes & spōgie & synapisma fa
ctum cum puluerib' & qd ex eis ponit' in oculis dicit' col
liriū magdaleones seu trocisci & stillatorium ex quo mū
dificat' os dicit' absterſiuz & dentifricium. Et hec quidē
sunt cōia: etiā vulgaribus nota: & multo fortius sapienti
bus. Ex his etiā omnibus alterni duorum intendit'. s.
alteratio sola cum contrario cum erit mala ppositio sine
materia aut rectificatio conueniens humoris egritudine
facientis & expulsio ipsius a corpore. lxx.

¶ **O**mnis morbus quem sumus relaturi exi
stut vniuersaliter in toto corpore aut specia
liter in aliquo ex membris eius. Qui si fue
rit sine materia erit quidem cum compositioni sue
suo contrario eius cura.

¶ **O**mnis morbus siue fuerit i corpore toto generat'
siue in vno ex mēbris ei' aut plurib' & fuerit ex
morbis mēbroꝝ cōsimiliū & sine materia: erit q̄
qd ei' cura cū ppario illi' male ppositiōis siue materia. lxx.

¶ **D**iscernit' at morbus repleti corporis a morbo
predicto sumēdo experientia ab eo per iue
stigationē artificiale si. s. nō assit cum eo ali
qd ex signis super repletionē corporis signētib'.

¶ **M**ateria autē pplexionis siue materia cognoscit' &
discernit' ab illa q̄ est cum materia si. s. non appa
reat in corpore aliqd ex signis significantibus il
lud qd rettulimus in his que precesserunt. lxxi.

¶ **S**i at ptingat nocumētū ex opatiōe i cura mor
bi. erit qdē medicamētū simile. s. morbo i ppo
sitiōe. & recipiet iuuamētū ex eo cōtrariat'

cause efficiēti corruptiōe & morau' seu egritudinem.

¶ **C**um dubitam' de spe male cōplexionis peccan
tis ignorātes an sit frigida vel calida Sumem'
tūc significatiōes sup hoc vtdo medicinis ptra
riū i cura eius. Si g' ex operatiōe accidat' patiēti in pñ'
aliqd nocumētū sciem' ppositionē illi' mēbri esse pformē
cū ppositiōe illius medicine sibi ministrare: cōstabitq; no
bis tūc qd cura ei' fiat cū eo qd ppariat' illi compositiōi.
Sic et si i pñ' operatiōis sic rectificet' operatio q̄ patiēs
pnequat' ide i manib' nostris adiuuamē. sciem' qdem q̄
me' illa prier' illi morbo: & ideo fiet cura ei' cū illo. lxxij.

¶ **P**roest etiam sumi significatio super morbu
excessu tactus & debilitate operationis.

¶ **S**umit' qdem significatio sup naturaz morbi ex
ipsomet tactu & ex spe seu mō debilitatis & conu
ptiōis operatiōis sumit' significatio sup morbu
patiēti & iterdū significat' ide s' spes. s. ipsi' morbi. lxxij.

¶ **E**tia ex eo qd apparet ex illaudabilibus
scdm spēs & modos suos. & et ex eo qd vide
tur de superfluitantibus exeuntibus.

¶ **A**cipit' etiā significatio super morbos & causas
eorz & mēbra patientia ex eo qd est illaudabile &
corruptum secūdum dispositionem mēbri patiē
tis. Sumitur etiā predicta significatio ex egōnibus & ali
is superfluitatibus a corpore exeuntibus. lxxij.

¶ **E**rgo patientis vrine fuerint sine hyposta
si & residentis: & pulsus inequalis. nequa
quam ex repletione patietur sed morbus
eius reponetur potius sub genere morbi inanientis
& consumptiui.

¶ **E**t significantib' morbu de mala cōplexiōe sine
materia sūt pulsus egrediēs ab eq̄litate pter q̄
i vrinā appareat aliq̄ hypostasis & residētia. cū
ergo apparebūt hoc nequaq̄ erit morbus de genere mor
borum repletionalium. sed potius de genere morboꝝ si
ne materia cū qua nō est corp' plenū s; pot' inanitū. lxxv.

¶ **E**t si dolor sit in aliquo loco spiritualiter si
gnificabit super passionem illis loci.

¶ **A**mīe quidez significatio ex dolore alicui' mē
bri sup morbu ipsi'. vbi ē. n. dolor i corpore ibi
ē morb' cū eni exēpli gratia ē dolor sub stō apte
dextra significat' q̄ epar sit mēbz egrū. Si sit in illis vē
tris significat' q̄ renes aut gracilia iestina patiant'. Sed
si fuerit virunque in ambobus lateribus significatur esse
passio in velamine seu in panniculo descendente a pecto
re & precipue si fuerit dolor pungitiuus. lxxvi.

¶ **A**mīe etiā significatio super ipsuz ex etate
& cōpositiōe corporis & ipsius colore &. iiii.
āni tēporib' & eoz cōstitutionib' & ipsi' p
pria habitatiōe & ciuitatib' eius & ex eo qd precessit
de regimine proprio. ex his enim fit iuuamentum
super cognitionem & precognitionem morbi.

¶ **A**mīe autē significatio sup naturā morbi ex
etate & cōpositione naturali & ex colore corporis
patientis: nec nō ex cōstitutionibus anni & quat
tuor temporum anni & habitatione ipsius. i. ex domo quā
in habitant & ciuitatibus ei' & ex ipsius regimine. hec. n.
nominata habent in corporibus humores spāles & sibi si
miles generare. Etate eni iuuetutis eius exempli gratia
pplexiōe calida tēpore estiuo & habentib' officia corporis
calefacientia. Colligitur qdem i corporibus choīa rubea
Sic etiā cōtingit ex cibis calidis & parua q̄ritate assumptis
& labore & exercitio superfluo & imoderato. Jam. n. autēz
egressi sumus ab eo qd intendimus in hoc loco. lxxvii.

hoc autem qd dicit. Et his eni fit iuuamētuz zc. Intelle
xi qd ex relatione patientis de accidentibus sibi contingē
tibus, assumitur significatio super naturam morbi. lxxv.

I ergo corpus patiatur de caliditate ledet
quidem ab omni calido. z tactu caliduz re
perietur eritque eius vrina rubea z pulsus
inquietus cum siti z labore seu angustia z vigiliarū
instantia cum motu inordinato. z habitudine exte
nuata z colore citrino z habitatio meridionalis ci
uitatis z etate iuuenili z discursu eorum que calore
efficiunt pro tanto curetur cum infrigidantibus fe
brem vrentem z omne qd laborem infert curantib⁹
z sit cibus eius secundum quantitatem virtutis z
quantitatem eius qd apparebit ex appetitu ipsius.

Ec qdē omnia qd hic retulit sunt: signa febrū ex
cholera rubea generataz. Et sūt sicut inqt cū le
diur vsu medicaminū calidoz zē tactu calidus:
vrina eius rubea z pulsus subtilis velox cū sit angustia z
vigiliarū instantiam. Et si cum his vniantur que cholera
multiplicant sicut etas similis ciuitas z temp⁹: erit qdē de
cretū certū apud medicos qd febris sit cholica. Est autem
sciēdum qd febris cholice putrede sūt due species, aut eni
porifimus ei⁹ affligit cōtinua: aut vna die iterpollat z alia
die affligit. Est autē cōtinua fortior z magis violēta cum
sit materia itra vasa: z cū cholera ruz ex qua generat⁹ febris
ista. s. cōtinua egredit⁹ multū a natura: cōtingit tamē febris
vrēs ei⁹ autē afflictio pigit vna die z alia die nō. Est que
dam vera cui⁹ peroxifim⁹ pducit. vij. horis z ad plus in.
vij. periodis terminat. Sūt eni haz omnīū cura sicut iqt:
cū frigidis z humidis. Secūdu dominiū z abūdātiā pira
dicoz. Secūdu dominiū caloris febris hui⁹ generis. Et
radix qdē i curatiōe haz febrū ē prisana ordei mēsurata
secūdu distātiā z ppiquitatē stat⁹ ei⁹ z secūdu virtutē pati
entis: amarūdi etiā z eis similes sūt ex calore extiguētib⁹.
oz etiā vt mollificet natura i his febrū. Et ex fortius in
frigidantibus est succus cucumeris z cucurbite. Et ex de
bilibus infrigidantib⁹ est iulep factū ex aqua z zuccaro. Et
inter hec sunt multa medicamina. Oportet autem medi
cum esset attentum super gradum discarsie febrilis ita qd
possit ei obuiare cū cōtrario discarsie illius gradus. lxxviij

I vero ex mala cōpositiōe frigida patiatur
constat qd instantia oberunt ei. z omnia ca
lida proderūt eidem. eius etiāz frigiditas p
cipietur sensū tactus z color eius signanter alb⁹ re
perietur pulsus tardus. nec patietur sitim. nec vigili
arum instantiam. qd si pateretur nō tamen ide mole
staretur. z si cum dolo e albo assit lassitas z molli
ties corporis. etas senectutis. z locus quem inhabi
tar fuerit septentrionalis. z tempus anni hyems. z
vsus fuerit in preterito i frigidantibus. erit quidem
significatio certa super isto. pro tanto si medicetur z
curetur an aliquo curet cū calefaciētibus z breuiter
itēdat i cura ei⁹ secūdu curam qd curat⁹ spasmus.

Ec qdē significat sup dominiū humoris pbla
tici z sūt quoniam iste patiens leditur a frigore z
cōsequitur a calido iuuamētum: z sentit eius corp⁹
actu frigidū: qd quidem est vey nisi cū huius humor colle
ctus fuerit z putrefactus febrē generat z talis quidem fe
bris nequaquā est morb⁹ simplex: est cōpositus cū aposte
mate magno viscerum z intestinorum. Alia autem signa
sunt iam intellecta. ex his que dicta sunt in capitulo i quo
facta est relatiōe signis dominiū humoris pblatici. Sūt
autem febres pblatice due spēs. Quaz vna est interpol
lata z habet paroxifimū suū omni die. Et alia est cōtinua

cuius materia est intra venās. Et hec quidez febris est 16
gi temporis: cuius paroxifimus attingit tēpus. xvij. horaz
z febris etiam melancolica est quedaz interpollata z que
dam cōti⁹ z peroxifimus quartane est de quarto i quartū.
Cura huius febris a aliarum etiam putridaz est duplex
Quaz vna est cum intendit⁹ ad curam febris formaz cū i
frigidantibus z humectantibus: forma eni cuiuslibet febris
calida est z sicca. Sed cura cause efficiētis ipsaz sit p aper
tionē oppilatōnū incisione z humoz z eoz eūonem: qd q
dem nequit fieri nisi cū medicinis calidis. Et pro tanto cu
rationes febrū putridaz pficiunt⁹ ex cōpositione harum
duaz speciey medicinarū. Ingeniat⁹ autē sic medic⁹ qd alte
ra ex eis dominet⁹ i cōposita secūdu maiore pōm alteri⁹
ex p̄dictis duob⁹. Decet autē magis attētū esse medicum i
cura ipsi⁹ febris i se: z sic etiā cōgruit i cura quartane. Ve
rū i febre quotidiana debet esse cōtraria: ac si diceret⁹ qd
maior itētio necessaria iter naturā febris formaliter z pre
ferti i p̄cipio ipsi⁹ donec appareat z manifestet⁹ ipsi⁹ di
gestio. Et similiter doceat qd i febre medicinis z ethice sit
medic⁹ magis attēt⁹ qd i p̄dictis trib⁹. Et Gal. qdē videt⁹
dicere qd febris generata ex sāguine putrefacto sit de ge
nere febris cholice: z pbabil⁹ tamē ē qd cū putrefit sāguis
generatur ide tres febres putride z ptinue quoniam cuz ex
putrefacto sāguine z egressu ei⁹ ab equalitate sua ita. s. qd
augeatur calor z fortificetur z siccitas ipsi⁹ ratiōe augumē
ti cholere sūt ipsū. generatur ide febris de cholera citrina.
Si vero augeatur z fortificetur ei⁹ frigiditas z hūiditas
ratiōe augumēti pblatis i eoz: generatur ide febris pblati
ca. Et si ipsi⁹ frigiditas z siccitas itēdatur ratiōe melie au
ete i eodē: cōtingit qdē ide febris melica. Febris autē que
secūdu virtutē ex sāguine generatur ē febris cōtinua que
synoca dicitur que secūdu Gal. ē medicina iter febrē putri
dā z effimerā: vnde ē ac si diceretur qd sit febris generata
i spiritib⁹: cuius tū causa ē oppilatio z magnitudo sāguinis.

Et sermo qdē febrūm erigit prolongationem minime
cōuenientem huic cōpendio z breuiario h⁹ artis. lxxix.
Ic quidem duo morbi non priuantur alte
ro ex duobus. vnde si fuerit morbus siccus
videbis patientem siccum. z si fuerit humi
dus videbis patientem laxum z spongiosum.

Eo qdē morbi sunt spales z propriū caliditate
frigiditati neqz priuantur altero p̄dictoz duorum
Cū ergo cōiūgetur vni ex eis siccitas accipietur
qdē signo sup eā ex macie siccitate z ariditate corporis sed
si alteri ex ille vnatur hūiditas sumetur qdē significatio
sup ipsū ex laxitate z mollicie ipsi⁹. Exēplum autēz calidi
tatis cū siccitate ē ethica i qd calor inaturalis vnitur z cōiū
gitur ipsismet mēbris radicalib⁹. Exēplū vero frigiditaz
cū siccitate ē febris p̄suptina senū z decrepitoz. sed exēplū
caliditate cū humiditate ē hydropifis ei⁹ causa ē caliditas
vey exēplū frigiditaz cū hūiditate ē hydropifis cui⁹ cā est
frigiditas. Sūt. n. tres spēs hydropifis. s. carnosā qd fit ex
pblate z vterina aquosa z tipāites qd ex vctositate gnatur
Et qnqz fiūt ex duab⁹ causis. s. ex calitate z fritate. lxxx.

Amidū ergo exiccet subtiliter siue fuit cuz
caliditate siue cū frigiditate. z sicuz cū sibi
contrario rectificetur. z in omnibus sūt p̄
tis auferende cause efficiētes si fiat recta curatio.

Am apparebit humiditatis dominiūz i aliquo
curetur cū siccitate subtili: siue piūgatur humidi
tas caliditati siue frigiditati: pus tāqz curet p̄ple
rio i se z formaz cū suo p̄trario: sūt ei⁹ cause abscedēde Lu
ra nāqz ipsi⁹ formaliter ē inutilis nisi pus cause ei⁹ auferā
tur. Cause vō māifeste malitiā illi⁹ p̄p̄fōis efficiētes sūt

mollificet natura i his febrū. Et ex fortius in frigidantibus est succus cucumeris z cucurbite. Et ex debilibus infrigidantibus est iulep factū ex aqua z zuccaro. Et inter hec sunt multa medicamina. Oportet autem medicum esset attentum super gradum discarsie febrilis ita qd possit ei obuiare cū cōtrario discarsie illius gradus. lxxviij

aprea meri & squinantia sunt apreata gutturis & vulne.
Et cum dixit in alijs speciebus rubedinis intellexit oēs
alias collectiones & apreata sanguinea. lxxx.

f **F**at etiam in vlceribus capitis & oculorum
& rubigine aurium scabiola.

p **P**hlebotomia nequaquam curat hec vlcera secundū
intentionem primam & hoc quoniam vlcera ge
nerantium ex sanguine & illaudabilis qualitatis
nihilominus tamen est phlebotomia facienda quando cū
malitia qualitatis est sanguis excedentis quantitatis. lxxxi.

e **S**t etiā faciēda in volatilibus & luceribus
pulmonis & oris & rasuris & excoxiatiōib⁹.

v **V**lcera quidez volatilia ex cholera fiunt rubea p
tanto euacuatio facta cū medicinis melior ē i eis
q̄ sit phlebotomia: nisi tamē causa eoz cōposita
phlebotomia etiā ē i vlcerib⁹ pulmonis faciēda: dū tamē
i p̄n⁹ existāt. s. dū patietes adhuc nihil saniet expellūt per
os postq̄ autē eoz tēpus prolōgabit⁹ minime minuat⁹: nā
minutio fit solū i eis ratioe attractiōis & diuersiōis: vnde
ē cura per accidens. ipsa. n. ē abscissio causaz euocationis
cum euocatione. omnis autē actio q̄ est huius speciei i hac
arte: idiget q̄dez magis consideratione & speculatione nec
debet fieri nisi magis vrgente necessitate. lxxxij.

e **F**iat in passione intestinoꝝum cum tamen
constabit de notitia ipsorum. & cum erit in
eis carnis augmentum innaturale.

p **E**r hoc autem hic intellexit apreata intestinoꝝū
aprea. s. ex quo fit colica que fortis applicat⁹. Et
inquit cum tamen constabit de notitia ipsorū eo
q̄ cholericā pluribus de causis contingat nec est faciēda
phlebotomia p̄ter q̄ in apreoso solum. Et cum dixit. Et
cū erit i eis carnis augmentū: itellige secūdū opinionē me
am vlcera calida: & hoc quoniam carnis augmentum sit i eis
ex multitudine sanguinis aut alterius humoris. lxxxij.

e **S**t etiā faciēda in variola ubicunque fi
at et scabie humida. postq̄ fuerit notum et
manifestum sicut in variola oris & oculorū:
& sine in variola in hypocondrinis generata.

p **E**r variolas quidem itellexit quedā granula cū
quibus est fortis dolor & tumor membri per hu
midam scabiem intellexit sanguineam. lxxxij.

e **S**t ergo faciēda in repletionē venarū &
egressu sāguinis ab eis sicut i fluxu sāguis
nariū & i manāte a dērib⁹ & gingiuis e etiā
in egrediente ab aurib⁹ et ab ore matricis et i emo
roidibus ani et i mēstruoz et i saue rubicunda.

i **H**is quidez omnibus fit phlebotomia vt fiat
attractio ad pariem oppositam: vnde hec cura ē
similis cum simili. hoc autem est ac si diceretur:
cura euocationis cum euocatione: talis autem cura est per
accidēs quoniam cura p se fit cū morbi contrario. lxxxij.

f **F**at etiam in dolore capiti uertigine & fetore
oris nec non in dolore dentiuꝝ & casu ca
pilloꝝum seu allopicia.

p **P**hlebotomia q̄dē congruit i dolore capitis cum
sit ex sāguine: & sic etiā conuenit i vertigine & do
lore dentis q̄ vt plurimū ē ex calore licet interdū
sit de materia frigida. Allopicia vero seu casus capilloꝝ
cōtingit ex prano sāguine & illaudabili pro tanto euocatio
cū medicinis laudabilior ē i hoc casu: nisi tamē adesset san
guinis multitudo. Ignoro etiā q̄lter phlebotomia ha
beat locū i fetore oris ad iuuamētū nisi ex alia itētiōe hoc
fuerit positū vt si diceret⁹ puenire ratioe ipletōis humo
rū i fra corp⁹ existētū ex q̄ p̄gūit fetor oris. lxxxvi.

*Allopicia auferit⁹ ex
prano sāguine
laudabili.*

e **S**t etiā i mēbri dissolutiōe & spmatis egres
su ul' expulsioe & dolore artuū & reumate.

c **N**oib⁹ ergo p̄cussionib⁹ & cōcussionib⁹ congruit
phlebotomia eo q̄d ex eis generatur apreata: &
p egressū spmatis itellexit ei⁹ multitudinē. Dicit
ergo phlebotomia esse necessariā cū auget⁹: hoc. n. itelle
xit secūdū opinionē meā: vtz i dolore artuū & catarro seu
reumate phlebotomia puenit p accidēs: vñ ē ac si diceret⁹
q̄d cū sāguis ē auctus i his duobus: magis q̄ debeat scōz
naturā q̄ tūc competit in eis phlebotomia. lxxxvij.

c **O**mpetit etiā i eplia & i zebel. ungue & mo
ro. nec nō etiā i casu & ablatiōe appetitus.

3 **Z**ebel est quedā textura venaz innaturaliū sup cō
iūctiū oculi facta: sed moꝝ ē quoddā ap̄a vlcero
sū & factū i facie: & i his q̄dē sit phlebotomia per
se. vtz i epilepsia fit phlebotomia p accidēs: & sic etiā fit i
casu appetit⁹: hic tamē nō faciā aliā mētionē. lxxxvij.

e **T**ēt uena ē icidēda i passioib⁹ ani. & sedis
ancharum sciaticā & dolore stomachi.

p **P**hlebotomia quidem est faciēda in dolore sto
machi ratione apreatis contingente. lxxxix.

f **I**c etiam in dolore epatis pungitūo & i op
pilationibus eius.

f **F**at etiam phlebotomia si dolor sit in epate cum
apreate: aut etiam si generatio eius timeatur in
eodem nec non cum sunt oppilationes in eo. xc.

i **M**ātedatur ergo cū regimie & cura hoꝝ moꝝ
hoꝝ sicut i cura & regioe sinochi cū educti
one cholere rubeę. post phlebotomiā & usuz
eiborū infrigidantium & fuga calefaciētium & q̄ san
guines auget & magnificat & q̄ eis affertur declinet
ad stipticitatem: & propinentur eis acetosa.

i **C**ura quoqz morboꝝ ex sanguine contigētium
est procedendū sicut in cura sinochi. Sinochus
autē est febris cōtinua nota ex sāguine generata

i cuius cura est a phlebotomia ichoandū & p̄stāter ab euo
catioe cholere ru. Estqz feruor & calor sāguinis extiguen
dus cū cibus cōueniētib⁹ simplicibus & medicinis q̄lia sūt

acetosa sicut acetositas pomi curini & tamarindi & similia
his. Est etiā vitādū illud q̄d auget sāguinis q̄tūatē sicut

oēs carnes queadmodū oē calefaciēs. Et Gal. q̄dē extra
bebat sāguinem i hac febre cum erat sāguis iunius a pu
trefactiōe donec cōrigebat ide syncopis: hec tamē cura nō
ē artificialis: quoniam vt plurimum putrefactio est ei coniu
cta eo q̄d cholera ru. sit & vbiqz & videliter cum ea cōiūcta

& ob hoc etiā inquit ipse Gal. q̄d q̄ minuitur ex istis passi
onibus rē. Ac si diceretur q̄d interdū accidit sanitas pa
tientibus postq̄ assellauerunt semel aut bis ex cholera.

Et ob hoc iussit hic sapiens secundum opinionem meam
q̄d in hac febre cholera educatur. xci.

f **A**ntatur autē signa sup hāc passionē signifi
cātia. ex caplo sāguinis dominiū significāti
um & i sumā declinare ad infrigidationem et
exiccationē ē actus medici expediti et ingeniosi.

f **I**gna super hos morbos significantia sūt sumē
da ex signis dominium sanguinis significantibus
quorum iam relationem fecimus. & quia in sum
ma calid⁹ est & humidus cura sit contrarij cū cōtrario. fuit
quidez necessariū q̄d medicus procedat i cura & regimine
huius morbi cum infrigidātib⁹ & exiccantibus. xcij.

m **O**bi qui ex colera rubea generantur sunt
sicut vlcera i lubricitate itestinoꝝ cōtingen
tia et pmixtio rationis. suffocatio matricis
tertiana sciatica et fluxus sanguinis per secessum.

Vlcera quæ in lenitate intestinoꝝ contingunt sunt vlcera in stomacho generata: vnde ex nocumẽto eis ex cibis illato expellũt cibũ a stomacho idignũ atẽ tẽp̃o debitiũ: vnde hec ẽ vna ex spẽb̃ causaru morbi nõ. s. lubricitatẽ et lenitatẽ intestinoꝝ: et hec quæ vlcera sũt quicquid ex materia calida et acuta. Contigit nihilominus lenitas intestinoꝝ interdũ ex multitudie sanguis in stomacho: lubricati enĩ sũt ex multitudie humiditatẽ cibi ab eo. debilitaturq; ide virt̃ retẽtiua et p̃sequẽs egredit̃ cib̃ idigest̃: et hoc quæ ẽ fortior et maior causa huius morbi. Permixtio autẽ ratiõnis et vaniloquiũ contingit ex a partib̃ cerebri et dyasfragmatib̃: nec nõ etiã in statu febrili acutaz. Et quia huius a parta sũt vt plurimuz ex cholera citri. ideo posuit ea sub homo genere morboꝝ: vtz suffocatio et syncopis matricis: contingit mulierib̃ adeo vt videatur eẽ mortue: contingit autẽ morbus iste ex spermã corruptiõẽ et putrefactiõẽ in eaz matricib̃: vnde de tale sp̃ma necessitat sup se cho. ru. dominiũ. Et ob hoc etiã posuit morbũ istũ in hoc genere. Esset tamẽ puenientiũ vt appropriaret ipsũ frigiditati eo quod velis operationuz ablatio frigiditati appropriet sicut malitia opationũ et earũ magna itẽtio in fortitudie appropriet caliditati. cxij.

Tertiana iam fecim̃ mentionem in his quæ precesserũt et in summa febris est calor extraneus p̃ totũ corp̃ dispersus nocẽs opatõib̃ suis. Hec quæ febris ẽ vna ex eis quæ sub ea reponuntur. nã quã ex eis sũt in spiritib̃ quã in humorib̃ et quã in mẽbris radicalib̃. Que sũt in spiritibus

d dicunt̃ effimere que non transeunt die tertiam. Que autem sũt in humoribus sũt putride note. que quidem in cholericis: phlegmaticis: melancolicis: et sanguineis viduntur. Que vero sũt in mẽbris radicalib̃ sũt et ibi ce pote. Jam autem premisit istam rememorationem: de ficit nihilominus in his canticis perfecta relatio febrũ et apreatum tamen fuisset conueniens quod posuisset sup hoc capitulum spirituale. Et nos forsita ponemus super hoc: si nobis licuerit capitulum breue in fine horuz canticorum. Et febricitas quæ bene fit ex alio humore quã ex cholera: vt plurimũ tamẽ fit ex ea. Flux̃ autẽ sanguis p̃ secessũ ẽ ex cholera rubea q. s. cito cessat. Si autẽ flux̃ p̃dict̃ sit ab epẽ sciẽdũ quod ex eo ẽ duplex. vñ. s. q. ex vstione sanguinis contigit. Alio vero quod contingit ex episcopis debilitate. Et differentia quæ inter eos est: quonia in contigẽte ex vstione ẽ sanguis niger Sed in contigẽte ex debilitate episcopis est similis loture carnis: hoc est ad albedinẽ vergens et declinã. cxij.

e Tussis et dolor capitis et apostema quod scõz latum et longum in corpore dispergitur.

q Quædam species doloris capitis contingit ex spē chole ru. sed non omnes: et tussis quidem contingit ex cholera rubea fluxibus et reumatismis acutis

Sed aprea dilatans omni corpore hinc inde est formicæ non inde fit vnq; nisi ex cholera rubea. cxix.

e Fortis et acutus dolor aurium: et multitudo scabiei palpebrarum.

a Didit in hoc dolore conditionaliter fortitudinem quonia donec fortis et violentus non contingit nisi ex cholastica ru. Et similiter videtur esse de multitudine scabiei palpebrarum. cxv.

e Vlcera et apostemata in iuncturis et dolor pungitiuus et mordicatiuus in eisdem et fissura digitorum et panaricum vnguium et macule apparentes in corpore lentibus similes. et morbus cum citrinitate dentium et vesice dolor fortis.

d Dolor quidem fortis iuncturarum dominiũ cholere significat: et fortis dolor vesice: significat a parta

ipsius ex cholera citrina generatum. Et similiter citrinitas dentium significat cholere dominiũ in ei excessũ. cxvi.

e Tumor hereticus et fluxus sanguis et aqua exiis in extremitate oculi et citrinitas cutis variola

f Luxus quidem sanguineus contingit interdum ex acumine ipsius sanguinis: et interdum propter aliud. amor vero hereticus est morbus animalis

contingens cum complexione corporis. vnde patientes hunc morbum sũt fortes cholericis. vnde nescio qualiter aqua exiis in extremitate oculorum approprietur cholere. cxvij.

e Macule subtiles et nigre et oppilationes epatis et apostema matricis et pleuresis et casus et ablatio appetitus.

a Postemata quidem matricis sũt vt plurimũ ex cholera: similiter apreata dyasfragmatib̃: et hoc quonia matrix est nervosa: talia enĩ corpora nervosa et pãniculosa nõ potest humor penetrare nisi subtilis fuerit et calidus talis autẽ ẽ cholera. Ablatio appetitus contingit ex cholera ru. Nã frigiditate et siccitate viget appetitus: vnde est ac si diceret vigere ex eo quod delegatur a splene ad os stomachi ex hũore. s. frigido et sicco. cxviii.

e Vertigo et fissura labiorum et dolor vuez fortis fluxus ventris.

q Quædam quidem vertigo est que fit ex cholera. quedam vero que non fit ex ea: Et sic est de dolore vuez. Fortis tamen fluxus ventris dicit̃ a aboeiada non fit nisi ex cholera. cxix.

e Vlcus quod dilatatur et dubilet et tumor existens in ano.

v Vlcus quod dilatatur fit proculdubio ex cholera sed dubilet. i. a parta itriseca sũt ex grossa materia et colorata et grossities ani fit vt plurimuz ab alio quod ex cholera: et cum etiã fit ex ea fit ex cholera grossa. c.

e Pruritus et variola aut formica et erisipila et pulmonis vlcera.

f Labies autem sicca cum quo ẽ magnus pruritus et fortis contingit quæ ex cholera et sic etiã ẽ de variola. Est nihilominus possibile quod cum ea sit et dominetur sanguis: vtz formica fit vt plurimũ ex cholera et similiter contingit ex erisipila. Et vlceryb̃ autẽ pulmonis sũt quedã ex cholera et quã ex alio humore ifuso ad ipsum. cii.

t Cura quæ horuz ẽ sicut in cura febris tertiane pcedẽdũ: educat ergo cholera absq; phlogonia: et attẽdat ad ifrigidationẽ ipsorũ sicut in morbis sanguineis. vtz morbi cholici spiritualiter vniuectent̃. nã p̃dicti ambo morbi vniuocant̃ et conueniunt in caliditate nec nõ etiã in eo quod p̃ eã iferet patientib̃ nocumẽtũ: sũtant autẽ signa sup hos morbos signa signorũ dominiũ cholere signũ.

p Rcedat in omni cura horuz morboꝝ scõm meho dũ cure febris tertiane hoc ẽ in eis educat cholera p̃ter quod fiat phlebotomia. Et attẽdat qliter in frigidet sicut in morbis sanguineis. Et tamen spãle in istis et nõ in alijs quod humectet. Nã hi morbi associantur cum sanguineis in caliditate. Siccitas tamen in istis ẽ ppria sicut humiditas in sanguineis. Maior etiã debet ifrigidatio tertianis quod in sanguineis. Signa autẽ super causã horuz morboꝝ significancia sũt ex signis dominiũ cholere significancibus assumenda. quorum quidem relatio iam p̃cessit. cii.

o Quis quæ morbus ex hũore phlogico generatur ẽ sicut aqua tumidũ et laxũ paralisis et relatio dolor capitis de frigida et epilepsia.

m Quis quædem quorũ causa ẽ humor phlegmaticus sicut aqua tumida et laxa et paralisis. s. relaxa

tio alterius ex partibus corporis cum priuatione sensus et motus ipsius. Per epilepsiam vero intellexit morbum caducum seu oppilationem ex qua patiens cadit ad terram. ciiij.

T sicut scabies magna et grossa ipsius consistit in stipatio. et retentio et tumores colli. i. glandule. et squame capitis et obliuio et dolor aurium de frigida et boiar et macula alba seu morphea. et appostolica. tussis sicca et tortura oris.

Allam quidem est quod phlegma est omnium horum causa applicata enim est morbus in quo fit subito sensus et motus priuatio in toto corpore: que quidem aut nunquam curatur aut in paralysim transferretur et terminatur. Sed tortura oris est mollicies et relaxatio vnius ex duabus partibus faciei. Et spasmus seu tensio alterius: que quidem duabus de causis existit. scilicet humiditate relaxate et spasmo. Et cum contingit ex spasmo tunc est spasmata pars egra. Et cum contingit ex relaxatione tunc pars egra relaxatur. ciiij.

T sicut elefantis pedum. casus appetitus: et pediculi et tumor ani et ancharum et aqua oculorum et ipso: um dilatatio et fetor ascellerum.

Dicitur quod elefantia dicitur et tumor pedum et tybie per naturam que ex humore seu ex materia illucisusa generatur: generatur autem ut plurimum ex humore melico generatur et interdum ex humore phlegmatico. Interdum autem generatur casus appetitus sicut dicitur ex humore phlegmatico sicut ex humore colerico. et per aquam quod oculorum intelligit discendum aquam ad ipsos oculos: et ipso: um dilatatio: et extensio foraminis vultus in eis dicitur ex qua visus debilitatur: et huiusmodi dilatatio cum contingit ex relaxatio: et efficitur ex humore phlegmatico. Interdum et contingit ex siccitate. cv.

E passionibus ventris. sicut lubricitas intestinorum et vermes.

Abricitas quod est intestinorum generatur phlegmatico in suis existere aut in intestinis aut ambobus simul: sicut et generatur et ex vlcere morborum predictorum. cvi.

Erimies et ex humore phlegmatico generantur et difficultas per et secundum diem et retentionem in eodem.

Equeo bene imaginari quod humore phlegmatico sit causa difficultatis partem neque retentionis secundum nisi tamen per humore phlegmaticum magna piguedine intellexit. Cum enim mulier est multum pigra coarctatur et angustatur meatus matricis ipsius: et ideo per difficultatis efficitur: non enim est multum absonum rationi quod vultus expulsiva debilitatur ex dominio humoris phlegmatici: verum tamen humor phlegmaticus ex his in matrice est potius causa abortus quam causa retentionis fetus. cvij.

T dolor renum et febris quotidiana et frigiditas splenis et epatis et egressus seu eminentia umbilici. et passio cum egestione saniei.

Et febris quod est quotidiana intelligit febris de humore phlegmatico generatur et omni die affligentem. Et intelligit per frigiditatem splenis et epatis quod hec membra duo fuerit ex humore phlegmatico refrigerata. Dolor. n. renum interdum ex humore phlegmatico generatur. Et intelligit et per eminentiam umbilici rupturam ipsius. Hec autem ruptura contingit ratione intestinorum humorum tamen phlegmatici est causa per appationem et dilatationem illorum meatuum. Et per egestionem saniei: intelligit egestionem humoris phlegmatici. cvij.

T dolor artuum et nigredo corporis et virore cutis et supercilii aut ipsius suscedo. et morbus hydropticus sicut uterina carnositas et tympanites

Ydropisis sicut dicitur tres sunt species. scilicet aquosa in qua colligitur aqua sub velamine et puniculo in vete ex parte que quod est ex sono et gurgulatione cognoscitur que auditur et hic ideo mouetur. et ut plerumque causa huiusmodi hydropisis est in potestate attractio aquositate a renibus aut talis est dispositio predictae aquositate que renes refutat ipsam eo quod sit inaturalis. Et car

T dolor uentris. et cancer. et morphea et dolor capitis et vigiliarum in stantia.

Dolor quod est uentris pressus. i. tenasmon generatur ex ventositate et melancolicis: et etiam alijs ab eis: tumor et ex his sub hypochondrijs: est ut plurimum melancolicus. Cancer vero et morphea fiunt ex melancolica. Dolor etiam capitis interdum fit ex melancolica. Et similiter vigiliarum stantia contingit ratione siccitatis ipsius. cxij.

T aprea durum et lepra et quod ex cibo in corporibus corumpitur. et tussis sicca et splenis durities et uentositas.

Intelligit quod cibum que conuulsum ad acetositatem forte sic conuulsum ex melia. Tertium autem est et notum quod

nosa in qua quod est species hydropisis non sic perfecte transmutatur cibum quod ipsis membris assimilatur: sed mutat et peruertit in humores phlegmaticum et aquosum: et ideo tamen membra et relaxantur. idcirco est hec species hydropisis est facillime curationis ceteris et hoc quoniam humor phlegmaticus est seminutrimetum. Tertia vero est vetula que tympanites dicitur: cuius causa est deprauatio et destructio caloris a deo quod non imutet cibum ob hoc ut sit similis membro nutritio: sed solum ad vetositatem et sumositate unde non super est ei nisi actio caloris ipsius et absolute. Et hoc quoniam ita est in hac specie hydropisis. Forma caloris naturalis in tantum quod effectus calor absolutus peruenit ad hoc quod non agat nisi opera caloris in quantum est calor solum: et ob hoc etiam species hec hydropisis non recipit curam. cxij.

Rocedendum est in cura huiusmodi species. sicut procedit in cura pleuritis frigide et humide. Super cuius pleuritis utendum est signis positum in capitulo de

signis dominium humoris phlegmatici significatibus. Estque utendum in euacuatione horum morborum. eo quod retulimus in cura per quam euacuat phlegmaticus humor. Estque sequenter utendum in his corporibus his que corpus calefaciunt et exiccant. et cibo calido et subtili. et in summa curetur calefacientibus intus et exterius sicut fit in pali cum pills fetidis et similibus educiuis.

Quonia species male compositionis materialis perficitur ex duobus. Quorum vnum est alteratio et imutatio illius materie cum medicinis ea ad se peruertentibus cum suis

qualitatibus primis et rectificatis et quod ex malitia compositionis illius materie cum non sufficiunt predictae materiae in ipsius conuersione et transmutatione. hoc quod est iussit ipse cura morborum ex humore phlegmatico generatur predicta duo obseruetur: vnum inquit procedendo in cura huiusmodi species. Et postquam predictus humor educatus fuerit cum materia peruenit imutetur et alteretur per inter residuum ipsius cum medicinis et cibis calefacientibus et exiccantibus: et hoc quoniam compositio humoris phlegmatici frigida est et humida quod in summa faciendum est inter et extra. Induxit autem ad hoc exemplum in paralysi et in medicinis habentibus ex sui natura humoris phlegmatici educere: cuiusmodi sunt pills note medicinis. scilicet fetide et alie medicinie compositae in libris ad humoris phlegmaticum educendum.

Morbus morbus ex cholera nigra generatur in corpore est sicut verruca et febris quartana et morbus de epilepsia. polipus et spasmus.

Morbus morbi qui ex cholera nigra generantur in corpore sunt illi quos nunc referimus. scilicet verruca febris quartana: hi. n. ambo morbi non nisi ex cholera nigra generantur: verum epilepsia fit tamen ex phlegmate quod ex cholera nigra. Aprea etiam in naso generatur quod nomine animalis plures pedes habentis nominatur. scilicet polipus generatur ex cholera nigra. Spasmus vero fit vel ex humiditate phlegmatica vel ex siccitate: quoniam quemadmodum Galenus inquit sicut corde his duabus causis a deo tendunt et spasmantur donec rumpentur: sic et in nerui similiter rumpuntur ex spasmo

T dolor uentris. et cancer. et morphea et dolor capitis et vigiliarum in stantia.

Dolor quod est uentris pressus. i. tenasmon generatur ex ventositate et melancolicis: et etiam alijs ab eis: tumor et ex his sub hypochondrijs: est ut plurimum melancolicus. Cancer vero et morphea fiunt ex melancolica. Dolor etiam capitis interdum fit ex melancolica. Et similiter vigiliarum stantia contingit ratione siccitatis ipsius. cxij.

T aprea durum et lepra et quod ex cibo in corporibus corumpitur. et tussis sicca et splenis durities et uentositas.

Intelligit quod cibum que conuulsum ad acetositatem forte sic conuulsum ex melia. Tertium autem est et notum quod

apa dicitur sit ex ea et splenis et sistr durities et vetositas. cxiiij.
e Melancolia passio in capite et retentio urine in ea.

c Contigit forsitas quod melia sit causa retentiois urine rone verruce melie ex tribus in meatibus urine. cxiiij.
e Passio colica: alopecia et morsus canis rabidi.

Interdum contingit colica passio ex oppilatione melancolica in intestinis facta sicut contingit ex phlegmate et etiam ex ventositate ex apriteate. alopecia enim contingit ex iij. humoribus. cxv.

u Tunc et lac coagulatum in corpore et algore episcopi. Eorum ipsi intellexerunt quod lac coaguletur in corpore rone melie et quod et effretur epar interdum ex eadem. cxvi.

e Caninus appetit et rimulatio seu ruptura in antris facta et lapis factus in renibus et vesica et tumor achilae dolorosus et tumor in duobus lateribus seu hypochondriis factus. nec non et tumor in capite auribus palpebris et pedibus generatur.

Intellexit quod lapis renum et vesice interdum ex cholera nigra generetur. Tumor autem contingit ut plim ex eadem: quoniam spiritus sunt ex humore grosso et vetoso. cxvii.

Procedatur in hac specie morborum secundum quod proceditur in cura et regimine lepre. accipiantur quoque signa super ipsas ex causa signorum dominium melie significatum. euacuatur ergo cum epitho vel polipodio et cum aliis que retrulit. si autem utatur quod calefacientibus et humectantibus prosperabunt ipsius opera in eisdem.

In hoc capitulo inquit sicut in precedentibus quod sumatur signa supra dominium melie significata ex signis iam positum inter signa dominium cholere nigre significata. Incedatur quoque in cura omnium secundum curas lepre euacuando primo humore istum: postquam alterando et immutando et remansit ex eo cum medicinis ipsi ad se peruertentibus calidis.

Et humidis eo quod humor sit frigidus et sicus. i.

Est quoque iam perfectum primus regimen curationis. incipiamus nunc in operatione manuali ex qua faciam primum regimen in uenis magnis et paruis. et secundum faciam in carne. et tertium in ossibus.

Est quoque iam perfectum opera practice cum cibis et medicinis Incipit ex nunc loqui de opere manuali quod in partes tres diuiditur quoddam enim fit in uenis: et quoddam in carne aliud in ossibus. ii.

e Ex genere uenarum sunt quedam quas apimus et quedam que ligamus et in parte scidimus et sequstramus. Ene non pulsatiles sunt que minuuntur et aperiuuntur: sicut que ligamus et in parte sequstramus sunt pulsatiles quoniam cum minuuntur et scidunt non consolidantur ac

ciduntur morbus inde qui mater sanguinis appellatur. iij.

e Si autem mediana aperienda in omni morbo capitis et pectoris: sicut in apostemate ipsi. Ediana est aperienda in morbo capitis et pectoris sicut in apertibus ipsi: vel in ipsis gnatis: et hoc quoniam hec uena habet colligantiam cum uenis capitis et cum uena corporis. iij.

e Cephalica superior aperienda est in forti dolore capitis et fluxu sanguinis narium.

e Vena superior que cephalica applicatur et est uena capitis minuenda est in forti dolore capitis atque morbo.

e Inferior in medicatione nocuementorum pectori et pulmone contingendum.

Inferior quod est uena de basilica et est uena corporis cuius due sunt species. Quarum una appropinquat ascelle: et in alia quam intellexit. Et idcirco aperit in omni passio

one pectori contingente: et toti ei quod eidem supponitur. vi.

e Tunc dicuntur almerina arabis. in malitia morborum splenis et epatis.

b Eadem uene que sunt due basilice inferiores que etiam uene corporis notantur et existunt sicut basilica ascellaris.

e Tabernula basilice de funis brachii aperiri.

b De quidem fit ratione colligantie huius uene que funis brachii dicitur cum ipsa basilica. viij.

u Ene quoque timpanorum sunt in continuo dolorum ipsorum aperiende.

b De fit ideo quoniam euacuatio ex loco propinquo membro patienti necessitatur ex morbi antiquitate. ix.

e Existens post aures in emigranea et anti quo ulcere capitis.

b De etiam fit ratione affinitatis et colligantis. x.

f Ed que sunt in ambabus oculorum extremitatibus in morbis eorum aperiuntur.

i Intellexit quoque hoc esse faciendum in antiqis et cronis passionibus eorum: et hoc quia tunc intendimus locum magis propinquum eius in euone faciendum. xi.

e Minuat ex his in supremo capitis in ulceribus et apertibus seu pustulis in superficie et cute eius generatur. uene autem colli sunt in lepra aperiende.

b Due uene aperiuntur in lepra uuliter sicut patet experimento et ita forsitan est inuentum: et forte ipse habent colligantiam cum ipso splene. xij.

e Uena frontis est aperienda in passionibus oculi et in continuo dolore capitis. et tinea aperiatur etiam in parte posteriori ex his in continuo dolore capitis et existens inter nares meatu nasi ratione pustule seu uariole faciei existens sub lingua in squaria.

i In his quod est oibus intendimus extrahere aliquid sanguinis ex locis magis propinquis parti patienti quod minime faciendum est nisi cum morbus antiquatur et postquam constat quod non infundatur humores ad locum patientem. xiiij.

e Aperiat uena cauille in morbis intestinorum sub umbilico existentium ex saphe na existens in tibiis in morbo crurium.

f Aphena quidem est uena propinqua cauille a parte hominis intrinseca. xiiij.

e Minuatur sciatica in sciatica et uena pedis in accidentibus eius.

f Sciatica est in morbo ipsius aperienda. i. in dolore scie cum antiquatur et constat quod humores non infundatur amplius: et cum infundatur eius accitua. i. dolor apertus pedis uena. xv.

u Ene quoque pulsatiles sunt in dolore capitis incidende et sequstrandae: et in dolore oculi cum etiam timuerit ex uiolentia morbi ex fluxu et descensu aque ad locum.

b De quod fit quoniam quod est dolor capitis eius manus erit sicut infra uenas pulsatiles. viij. quod nos non possumus eas aperire sicut non pulsatiles: incidimus eas et sequstramus oio: et sic ligamus eas prius cum filo de serico abas eius extremitates et latera et postquam scidimus et diuidimus eas oio. Et sicut hoc uisum quod ex manu que descendit et egreditur ex ea sit aliquid portio aquositas ponite et ex his est uena pulsatili. xvi.

c Am etiam generabitur apostema ex aperi tione cum ipsius preter quod fluat sanguis ex ipsius superficie. incidemus et sequstrabimus eam uel cauterizabimus ipsam: aut si quis maluerit minuatur aut omnino abscindatur et sistatur fluxus sanguinis ab ea cum ligatura uel cauterio. deinde curetur cum medicinis quibus uulnera curantur: donec sanitati fuerit restitutus.

Fuidatur etiam et sequestratur vena pulsabilis in apertate ipsi facto ex ictu ratione alicui rei cadentis sup ipsu generat. n. ide aprea ex sanguine et tumet mebz i quo e vena pulsabilis apta cu no extiterit sanguis a superficie ipsi: et hoc e qd intellexit cu dixit. Cum etia generabit aprea ex apertioe ipsius: et est ac si diceret qd si superponatur ei medicina consolidatiua tumesceret ampli mebz et augetur ipsi aprea donec conuiperetur et putresceret. Cu igit generabit tale qde i venis pulsantibus curetur sic qd. scindatur tota vena in loco tumoris aut pars in qua est apertio fluere permittatur et cauterizetur. Incidat tamen vnu extremu ab alio postq ligata fuerint ipsius extrema aut fiat eius abscisio cuz igne. xvij.

Operibus autem in carne faciendis sunt scarificatio incisio et cauterizatio. sunt ex scarificationibus quedam quibus fluit sanguis a superficie cum ventosis. et hoc corporibus patientibus vlcera et variolas.

Intellexit q in quibusdam scarificatis suppositas ventosas post eoz scarificatione: vnde fluit tuc sanguis mebz scarificati i ventosis: hoc autem fit ideo vt malus sanguis exis corruptus prope cutem corporis extrahatur pro tanto inquit et hoc supple est faciendum in corporibus patientium vlcera et variolas: quoniam materia horum morborum consistit in cute corporis. xvij.

Omnibus autem ventosas sine scarificatioe in eo in quo intendimus solum euulsione et diuersionem materie.

Quandoque ponende sunt ventose sine scarificationem sicut cum intendimus attrahere et diuertere sanguinem ab vna parte corporis ad aliam et sic ponuntur ventose sub mammis cum est superfluus menstruorum in mulieribus fluxus et super epar et splene in fluxu sanguinis narium superfluo. xix.

Interdum coniungimus eas vacuas: et interdum cum toto vrente ad consumendum illius loci vetositates. et ad rectificandum mebrorum malitiam cum caliditate.

Intellexit q interdum fit appositio vtose sine scarificatioe cu igne: no tamen ratioe successiois: Si fit appositio hui vtose ad psumedum vetositates fortes dolores in stomacho et in intestinis generantes et etiam ad calefacienda membra in frigidata. xx.

Quod scinditur est sicut clavi et altezar. Intellexit p altezar scdm opinionem meaz apostema i palpebz p iuersionem palpebrarum patetia. xxi. **O**mnne quod superfluit et putrefit in extremitatibus sicut hasbeia nasi. et digitus superfluus aut inseparabilis coniunctus. et coniunctio palpebrarum.

Intellexit hoc faciendum esse cum nascitur infans cum aliquo horum accidentium et intellexit per hasbeia nasi carnem generatur similem reptili plurimum pedum. i. polipo aut porcellio: et homo est verum cum non est magis cancerosa. xxij.

Et yvea eminens et preutium claudens canalem virge.

Hec qd eminet ratioe variola et pustularum prece detu et puciu claudit virgam ratioe vlceris qd i eo natum fuit: aut quia puer sic natus fuit. xxij.

Et caro in vlcere inaturaliter aucta et putrefacta et vicus ex contusione putrefactum.

Abscisio quidem huius cum ferro congruit amplius q ipsius extirpatio cum medicinis putrefa

ctiuis: et quonia cum medicine putrefactine conuolunt carnem malam et illaudabile ledunt et conuolunt etiam aliquantum ex carne sana et sic remanet corruptio. nec etiam curatur vlcus tali modo perfecte et omnino. xxij.

Et etiam abscindendum q innaturaliter augetur in lingua et q cadet in auribus.

Intellexit q nodus in lingua generatus abscindatur et pars aurium posteriorum abscindatur ad extrahendum qd cecidit in eis. xxv.

Et etiam caro icidenda super vitu i mebro fixum et profundatum: spinam aut festucam vt inde predicta extrahantur. mame etia hominu abscindatur et varices in tybiis apparentes.

Abscidunt qd mamille hominu cum mamillis mulierum simulatur: varices autem sunt qda vene valde grosse i tybiis apparentes plene huiusmodi grossis et melicis. Et accidit vt plurimu valde laboratib. xxvi.

Thoaisar et nouaisar.

Diaissar e caro inaturaliter aucta i ore ani: s; noissar sunt fistule appese circa labias et tunicas duras q sine icidoe et euulsione pdictarum pellicularum minime curantur. Docet autem qd earum abscisio fiat vt plurimum cum ferro: quoniam medicine non sunt potentes i hoc: aut augent et magnificat mebz nocumetus. xxvij.

Et q fuerit iam denigratum ex piguedine aut putrefactum ex carne.

Et piguedine itellexit zirbu iustina velantem et hoc q interdum egreditur zirbus et denigrat si qd fuerit negligens in repositione ipsius. xxvij.

Et etiam omne illud de quo elongatur vulua et omne qd augetur super gingiuas.

Intellexit qd extremitate qd vulue conigiu interdum apreata cronica qbus ipsa relaxatur nec curatur ab eis absq incisione: Et interdum etiam generatur fistule in gingiuis que etia no curatur nisi cum icidoe. xxix.

Abscindatur etiam caro vene madan. et omne quod nobis aures claudit et obrurat.

Ene qua madam dicit est morib qda q i regionib calidis generatur. interdum enim nascitur i tybia qda vena magna cuius extremitas egreditur foras nec cessat sic egredi a corpore et augetur. Et medici quidem inuolunt ipsam et ligant cuz plumbo aut alia re grani donec esset eius pullulatio et consumatur et cadat. Et Gal. qd dem refert se eam nunq vidisse. xxx.

Omnne qd existit super visum et velat ipsu et qd denigratur in nobis ex preputio et qd claudit anum et ruffea et satera et ruffra et no habens sexum manifestum et ruptura vmbilici.

Alsea est aprea durum. Sed satero est inuersione palpebrarum et ruffra est vnguis. Et ruptura vmbilici contingit ex intestinis aut zirbo. xxxi.

Tuulnus qd contingit ex omni eo qd scindis uniuersaliter cura cum sutura. et omne membrum uulneratum consolidando.

Intellexit q cura vulneris magni contingentis ex abscisioe cuiuscunq e sutura. sic etia curat vulnu magnum cu consolidatiuis donec psolidet. xxxij.

Omnne corpus cauterizatur ad sistendum e morosagaz sanguinis a vena pulsabili aut apertione uene magne fatigante medicum in sistendo fluxum sanguinis ab ea.

Auterio quidem vtimur ad sistendum fluxu sanguinis a venis pulsabilibus aut ab alijs venis magnis cum non cessat per vsum medicinarum. xxxij.

f Itē etiā i corpōrib⁹ humidis ad exiccanduz
ea ⁊ in carnibus laxis ad indurādum eas
⁊ ad calefaciendū corpora ifrigidata: nec
nō ad tollenduz humiditates egrediētes a natura

v Timor ēt eo i mēbris hūidīs ad exicādū ea ⁊ sic
fit cauteriū i capite ratiōe stillicidiū a cerebro cō
rigētis ⁊ ad idurādū mēbra laxa. ppf hoc vitimur
eo i rupturis ⁊ silr vitimur eo ad calefaciendū mēbz pter
nāz ifrigidatū ide ēt abscondim⁹ hūiditates nocivas. xxxiiij.

v Timor q̄cūqz pforatiōe ad extrahendū hu
miditatē nociuā sicut sanie quā sic extrahi
m⁹ ab apostemate ⁊ sanguinē alicubi coru
ptū. ⁊ aqz ab oculo ul' grādine ⁊ aqz a capite ⁊ nodū

e Extraccio qdē aq̄ ab oculo ē d' egritudie pforatiōis
Grade ēt d' pforari. Intellexit aut p aq̄ capiti
hūiditates q̄ gnānt i tunicis capiti pueroz. xxxv

e T sicut i hydrope ⁊ ernia aquosa ⁊ carnosa
bydrops i q̄ dixit fieri pforatiōe ē vteria herme
ē sūt plures spēs ex cui⁹ carnosa ⁊ aquosa pfora
ri debēt: nō autem intestinalis aut zirbosa. xxxvi.

q Uicqd fit p opationē i osse ē sicut i fractura
aut dislōgatiōe ipsi⁹. curabim⁹ at quacūqz
fracturā cū p solidatiōe ipsi⁹ ⁊ reductiōe ip
si⁹ fracture i osse donec ide ad ppiū sūū reducat ⁊
ablatiōe cuiuscūqz pūgētis ⁊ mordicātis ipsuz ⁊ liga
tura manu facte que laborē neqz molestiani i ferat.
s. n. min⁹ forti aut debili. Inchoetur aut fasciatio me
dio ipsi⁹ ⁊ fortificet strictura sup apli⁹ ⁊ liget: ⁊ sup
addantur puluilli ⁊ desuper astelle coniunctum.

c Ara qdē fracture cuiuscūqz i ossib⁹ facte sit cū cō
solidatiōe ipsi⁹ q̄ sic ē pcurāda. Reducātur ptes
vni⁹ duaz extremitatū ossis fracti i ptes alterius
fm formā ⁊ pditionē ipsi⁹ fracture taliter q̄ ide redeat os
ad figurā ppiā. Et si aliq̄ p̄cula vni⁹ extremitatū fractu
re: nō q̄at igredi i extremitatē aliā auferat cū isro raden
te tollat ēt q̄ capi poterit ⁊ astringi manu ex eo qd frāgit
⁊ molestat patiētē: deide fiāt ligature pueniētes sup locuz
fracture. Inchoādo ligaturā fascie a medio fracture vsus
duo latera p̄i⁹ dicta. Nā aut ichoādo p̄i⁹ a supiori parte
mēbri ⁊ descēdēdo p̄i⁹ a p̄i⁹ quādo ad locū fracture. Nō
tū. ē. n. qd hic mod⁹ ligādi tollit ⁊ phibet ifusionē materie
⁊ humoz ad locū fracture. Docet aut q̄ ligatura nō sit adeo
violēta q̄ p̄imat ⁊ ledat os: neqz adeo debilis ⁊ laxa: qd
ifūdatur hūozes ad locū p̄dictū. p̄ aut ligaturā sūt suppo
nēde astelle ad p̄feruādā rectitudinē ambaz extremitatuz
ossis fracti. Cōsolidatores autē mei t̄pis ponūt statū astel
las i p̄ncipio: meli⁹ t̄n ē differre appositionē ipsaz donec
de genere ap̄at i loco p̄dicto securet: deinde supligande
sunt fortiter astelle alijs inuolutionibus. xxxiiij.

f Abtiliabim⁹ quoqz dietā ei⁹ a p̄ncipio ⁊ i
sine igrossabim⁹ eā quaten⁹ bene restauret

f Sinis trāslatiōis Lāricoz Auicēne Imp̄ssa Ve
netiis p Magistz Andream parmēse nel. M. cccc.
lxxxiii. Ad. xxv. Septembris. Regnante lo inclito
Principe di Venetia Joanne Mocenigo.

Incipit registrum.

a	Incipit	⁊ hoc	etiā
b	ille opera	laudabilioz	ifrigidatiōe
c	in quo est	etibus	cum autem
d	uitate	si eum	citus per
e	tempore	de nutrice	
f	scito q̄	caminum	unde

v Tiqz dieta cui⁹ os ē fractū a p̄ncipio subtiliāda
erit eo qd ap̄at generatio timeat: ⁊ tamen con
sequenter ingrossanda: quoniā ossa eo quod sūt
terrestria cibis terrestrib⁹ pculdubio nutriuntur. xxxviij

e St aut cauedū a p̄ncipio: ne apostema calt
dū generet diueriēdo ⁊ attrahēdo ad locū
fracture qd ifūdit ex sāguie toto posse: ⁊ p
hibēdo fluxū ei⁹ cum oi frigido p̄petēti. ⁊ phibēdo
donec curatus fuerit motū patienti. Cura enim ei⁹
sine longa quiete non perficitur.

b De qdē dixi. s. q̄ p̄seruet os ne fiat i eo ap̄a cū.
vlu medicinarz fraz ⁊ stipticarz a p̄n⁹ Est vtiqz p
se notū: nec nō ēt q̄ patiēs d' vitare notū: donec
gnātū: fuerit qd locū fracture repleat ⁊ restauret. Qd aut
sic generat i loco fracture licet sit simile ossi: nō tamē ē os
⁊ est illud qd vocant medici porum sarcopdos. xxxix.

c Ara at dislocatiōis ē cū eo q̄ trahit ipsū os
dislocatu. dōcē ipz ad locū p̄piū i dir faciat
Ara qdē dislocatiōis ossiū ē vī qdlibet ex duo
b⁹ mēbris. vsus duo p̄ria latera attrahant ⁊ pau
lo post eoz paz p tract⁹ relaxet donec vnum ex
eis ifra alterz egrediat. s. iunctura ifra iuncturā. Et p̄ores
qdē habebāt istrumētū ad hoc determinatum p qd p̄ficie
bāt operationē intentā moderare ⁊ sine difficultate. xl.

p Stqz aut reductū fuerit sic ligetur stricte ⁊
stet lic q̄sto tpe dicem⁹ ⁊ vocat stipticis me
dicis ⁊ comedat patiēs cibos acerosos: do
nec fuerit secur⁹ ab apostemate: nec timeat de colle
ctiōe sāguis p̄tinuet at cara ista admin⁹ p mēse unū
⁊ iterdū apli⁹ p. x. dies. Nā ergo p̄feci curā oium mor
borum. ⁊ ex nunc abscondam sermonem meum ex
quo iam p̄feci librum istum:

q St q̄ mēbz reductū fuerit ad p̄pas iūcturas p
mittat sic vsqz ad tēp⁹ p̄finedū. ⁊ donec p̄stet ⁊
secur⁹ sit d' generatiōe ap̄at q̄ sit spatū triū die
rū vel circiter sup poātur medicie stiptice. Cū hoc. n. eua
det a generatiōe ap̄atis ⁊ yescat seu i trāgllitate maneat
mēbz patiēs ad min⁹ p mēse unū. Et iterdum ē necesse q̄
moret sic ampli⁹ p mēsem ⁊ per decez dies. Et in hoc ter
minat sermo noster super expositiōe hoz canticoz suffi
cientē secundum intentionis nostre exigeriam in eisdem.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1	Amor	Amor
2	Libertas	Libertas
3	Veritas	Veritas
4	Justitia	Justitia
5	Scientia	Scientia
6	Caritas	Caritas

JACOBUS
Forliviensis
IN
Avicenam

Biblioteca de Santa Cruz

IyR 9

IOHANNES
BAPTISTA
SANCTI
FORTISIS
OBVITI
IANNI